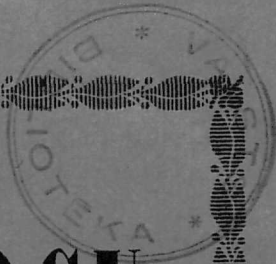
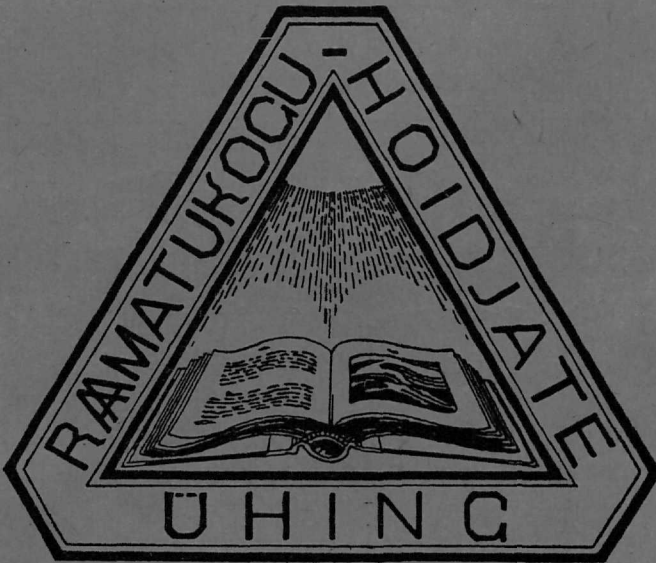

AKM 2B-3

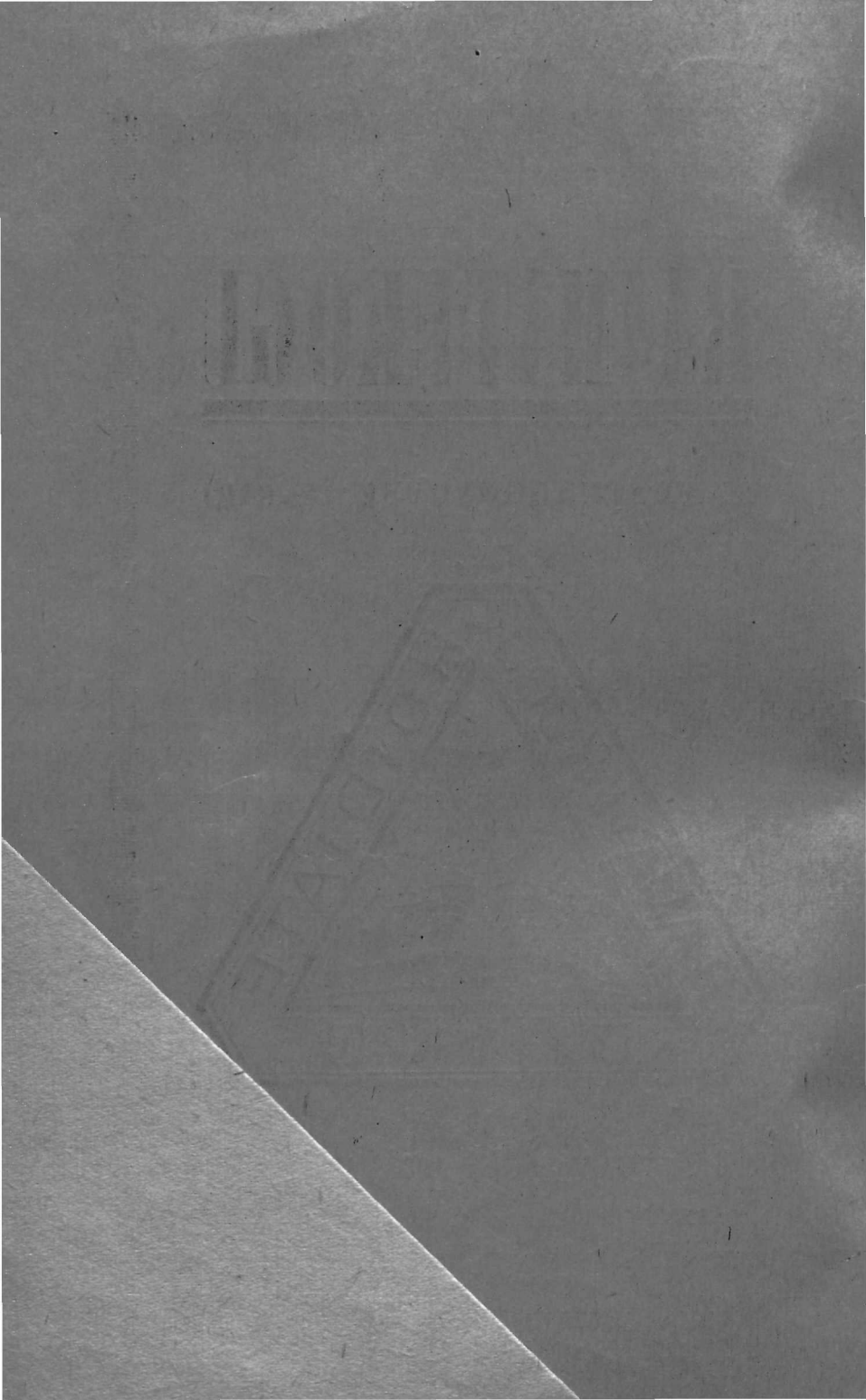

RAAMATUKOGU

RAAMATUKOGUNDUSE AJAKIRI

Nr. 1/2 (5/6) Veebruar 1933. III aastakäik

RAAMATUKOGU

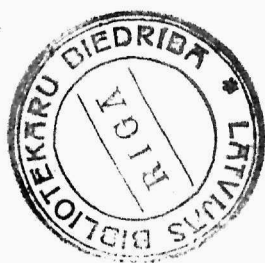
RAAMATUKOGUNDUSE AJAKIRI

III AASTAKÄIK

EESTI RAAMATUKOGUHOIDJATE ÜHINGU VÄLJAANNE
TALLINN, 1933

Mw. N. 1138,

SP, 6675

RAAMATUKOGU

RAAMATUKOGUNDUSE AJAKIRI

Nr. 1/2 (5/6)

Veebruar 1933.

III aastakäik

<p>Ilmub 2 korda aastas. Tellimishind Kr. 1.— aastas. Üksik № 50 senti.</p>	<p>Toimetus : A. Jürman, A. Kettman, H. Mugasto, Fr. Puksov, A. Sibul (vastut. toim.), O. Urgart. Väljaandja : Eesti Raamatukoguhoid- jate Ühing. Aadress: Tallinna Kesk- raamatukogu. Tel. 447-39</p>	<p>Kuulutuste hind: 1 külg Kr 18.— 1/2 külge „ 9.— 1/4 „ „ 5.—</p>
---	---	--

KÜMNENDLIIGITUS.

EESTI LIIGITUSSÜSTEEM KOLMES ASTMES.

Koostanud HELENE MUGASTO,

Sissejuhatus.

Raamatukogu sisemises töös olulisemaks ülesandeks on peale inventeerimise ja kataloogimise, raamatute klas-
sifitseerimine. Raamatute klassifitseerimine ehk liigita-
mine võimaldab ülevaate saamist raamatukogus clevaist
teostest, mis käivad teatud aine kohta.

Süsteemi, mille järgi raamatuid liigitatakse, nim.
liigitussüsteemiks. Liigitussüsteeme on mit-
mesuguseid. Sageli olenevad need raamatukogu tüübist:
teaduslikes raamatukogudes on tarvitusel teistsugused
süsteemid kui avalikes raamatukogudes. Teaduslikes
raamatukogudes tarvitatakse sageli ainenimestike-
ke, kus samuti teatud ainesse puutuvad raamatud on
koondatud ühte, kuid vastava märksõna all, ja sõnast-
tiknimestikke, kus ühendatud aine- ja autori-
nimestik; mõlemad korraldatud tähestikuliselt.

Paljudes riikides on viimasel ajal rahva- ja eriraa-
matukogudes süstemaatilise (liigi) nimesti-
ku koostamisel võetud aluseks rahvusvaheline Brüssel-
Dewey kümnendsisüsteem. Selle süsteemi loo-
jaks on tuntud Ameerika raamatukogude tegelane Melvil
Dewey, kes avaldas oma töö tulemused 1876. a. teoses
„Decimal classification and relative index“. Kuid need
tabelid kõigi väärtuste peale vaatamata osutusid mitte
küllalt põhjalikeks Rahvusvahelisele Bibliograafia Insti-
tuudile Brüsselis, kes asus 1895. a. Dewey süsteemi läbi-
vaatusele ja üksikasjalisele väljatöötusele. Töö ilmus

1905. a. Brüsselis, nime all „Manuel du repertoire bibliographique universel“. Brüssel-Dewey süsteem võimaldab eristada üle miljoni liigitusrubriigi, vähemalegi eriküsimusele on ette nähtud iseseisev liiginumber. Rahvusvahelisel bibliograafilisel kongressil 1910. a. võeti kümnendsüsteem lõplikult vastu ja tunnistati rahvusvaheliseks.

Rahvusvahelise kümnendliigituse põhitabel on järgmine:

0. Üldteosed.	6. Rakendusteadused (ka arstiteadus).
1. Mõtteteadus.	7. Kunst (siin ka foto ja sport).
2. Usuteadus.	8. Kirjanduse ajalugu ja ilukirjandus.
3. Ühiskonnateadus, õigus.	9. Ajalugu ja maateadus.
4. Keeleteadus.	
5. Loodusteadused.	

Brüssel-Dewey liigitus on tarvitusel Ameerikas, Belgias, Itaalias, Venemaal, Lätis, osalt Prantsusmaal j. m. Eestis tarvitatakse seda süsteemi Eesti Bibliograafia Instituudis, Tallinnas Riigiraamatukogus ja Tartu linna keskraamatukogus.

Paljudes maades on rahvusvahelise kümnendsüsteemi kõrval välja töötatud oludekohaselt muudetud kümnendliigitused. Nii näiteks Soomes on mitmed liigid ümber paigutatud. Samuti on ka Eestis liigitussüsteem ümber töötatud, taotledes siiski kümnendsüsteemi põhimõtteid. Rahvusvahelise kümnendliigituse tarvitamist takistab teataval määral asjaolu, et „Eesti“ märgistamiseks tuleb tarvitada pikka numbrite rida, nii näit. Eesti kirjanduse indeksiks oleks 894.545 ja kirjanduse ajaloo — 894.545 (09).

Kuni 1923. aastani tarvitati eesti raamatukogudes väga mitmesuguseid liigitusi. Enam tarvitatavam oli kümnendliigitus, mis ilmus H. Niggoli artiklis 1913. a. (vt. Rahvaharidusetöö väljaspool kooli I). 1921. a. töötas välja Tartu raamatukogude korraldamise komisjon uue liigitussüsteemi (ilmus esimest korda ajakirjas „Raamatukogu“ nr. 1 — 1923. a.), mis on praegu mõningate muudatustega Hasomini korraldusel sunduslik meie avalikkudele raamatukogudele.

Eesti liigituskavastiku koostamisel on rohkem peetud silmas praktilist otstarvet kui teaduste loogilist siduvust. Erilise puudusena tundub asjaolu, et lastekirjandus on ette nähtud iseseisva liigina, kuna see ala avalikkude raamatukogude seisukohast pole kuigi oluline.

Kuigi meie ametlik kümnendliigitus

kannatab mõningate puuduste all, on selle ümbertöötamine pealiikides siiski tehniliselt võimatu, sest liigitust tarvitatakse üle maa peaaegu kõikides avalikkudes raamatukogudes ja uue liigituskavastiku maksmapanek (kas või rahvusvahelise) teeks suuri sekeldusi ja sünnitaks pahameelt. Sellest seisukohast lähtudes ongi Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing pidanud soovitavaks piirduda juba maksvusoleva liigituskavastiku täpsama väljatöötusega, jättes muutmata pealiigid. Allakirjutanu poolt on koostatud ja välja töötatud liigitussüsteemi teised ja kolmandad astmed (pealiik — esimene aste, liik — teine aste ja all-liik — kolmas aste) ja seletustes on lisaks loetletud neid aineid, mis teatud liiki kuuluvad. Liigituskavastiku teine aste, mis on trükkis avaldatud „Raamatukogu“ nr. 1, on muudetud indekseerimise suhtes, kuid sisuliselt on jäänud endistele alustele, ainult „Sõjandus“ oli selle liigituskavastiku järgi 6. liigis, ent nüüd on see toodud 3. liiki, mis oli tarvilik ühtluse mõttes, sest võitlus sõja vastu kuulub 3. liiki.

Üldiselt olen täielikuma kümnendliigituse koostamisel arvestanud esialgses kavastikus ülesseatud juhtnõridega, kuid indekseerimisel võimaluse piires taotlenud loogilise seotuse põhimõtet. Hasomini käsiraamatus („Avalikkud raamatukogud“, 1925. a.) on mõningais küsimusis mindud lahku esialgsest kavastikust, nim. rahvaluule on 0. liigis ja sport 5. liigis. Käesolevas kümnendliigituses olen jäänud selle juurde, kuis oli ette nähtud esialgses kavastikus („Raamatukogu“ nr. 1), nimelt rahvaluule 7. liigis ja sport 6. liigis. Teised astmed on esitatud igas liigis üheksandani, näit. 0—09, 8—89, peale lastekirjanduse (9), kuid kolmandate astmete esitamisel (väljatoomisel) on arvestatud kohalikkude oludega ja jätud vabaks üksikud kohad (indeksid), milliseid võib tulevikus vajaduse korral võtta ka tarvitusele ning indekseerimist viia isegi kuni neljanda astmeni.

Vähemates raamatukogudes jätkub esimese ja mõne teise astme tarvitusele-võtust, selle järgi, millise aine kohta olemas raamatukogus rohkem teoseid. Kui teatavat ala pole üldse, jääb loomulikult see liik (rubriik) vabaks. Kümnendliigituse teise ja kolmanda astme väljatöötuse tähtsus seisab peamiselt selles, et on määratud kindlaks pealiikide sisuline koostis.

Liigituse põhimõtteid.

Et otstarbekohaselt raamatuid liigitada, tuleb pidada silmas järgmisi asjaolusid:

1) Iga liik ehk osakond võib koosneda 20—25 raamatu tiitlist. Selle järgi kui palju teatava ala kohta raamatuid, luuakse teise või kolmanda astme rubriigid. Raamatud võivad asetatud olla riivale ainult kümnesse osakonda, kuid kataloogi koostamisel võetagu tarvitusele täpsam jaotus.

2) Liiki määramine ei tohi sündida mitte raamatu pealkirja järgi, vaid tuleb alati jälgida ka raamatu sisu, tutvuda eessõnaga, sisukorraga jne. Enne liigitust peab olema raamat teataval määral „läbi loetud“. Näit. „Maa päält taevasse“, oleks pealkirja järgi nagu usuteaduslik raamat, kuid sisult on hoopis rahvaluule, samuti „Kõned adra taga“ näib pealkirja järgi olevat põllumajanduslik, sisult on aga kõlblaid probleeme käsitlev teos.

3) Raamatu liigi määrab sisu või aine, mida käsitletud, mitte aga käsitusviis. Nii näit. tuleb matemaatika ajalugu paigutada matemaatika, kunsti ajalugu — kunsti, filosoofia ajalugu — filosoofia jne. liiki.

4) Kui tarvitusel on teised ja kolmandad astmed, tuleb veel enam pidada silmas sisulist erinevust. Kui raamatukogu jaotatud ainult kümnesse pealiiki, läheb „Tahte kasvatamine“ 2. liiki, on aga tarvitusel täpsam liigitus, siis psühholoogia (23) alla.

5) Liigitamisel on äärmiselt nõuetav järjekindlus. Esineb raamatuid, milliseid iga liigitaja paneks eri liiki, ilma et saaks öelda, et on toimitud ebaõiglaselt. Ebajärjekindluseks tuleb aga pidada seda, kui ühes raamatukogus samasisulised raamatud on paigutatud mitmesse liiki.

6) Kui ühes teoses on käsitletud kaht või enam küsimusi, siis paigutatakse raamat sinna liiki, kus sellest suurem kasu lugejal. Kui teos jaguneb võrdselt eriosadesse, siis tavaliselt jääb määravaks esimene aine.

7) Eriti on aga soovitav, et mitmeid küsimusi käsitlevatele raamatutele kirjutataks peale peasedeli veel teisi k s e d e l i d¹⁾, mis paigutatakse vastavasse liikidesse,

¹⁾ Teisiksedeli mõistet ei tule vahetada juhatus- ja täiendsedeli mõistega. Kataloogimisel tuleb järjestussõna valiku juures teatud juhtudel peale peasedeli kirjutada veel juhatus- ja täiendseleideid (vt. „Raamatukogu“ nr. 2, lhk. 107), kuid need asuvad samas liigis, ühes rubriigis. Teisiksedelid on peasedeli, samuti juhatus- ja täiendsedelite koopiad, kus sama liiginumbri teos on paigutatud ka teistesse liikidesse vastavalt teose sisule.

selle järgi, milliseid küsimusi teoses käsitletud. Samuti saab ka toimida trükitud ja vihknimestikkude juures, kus üks teos kantakse sisse mitmesse liiki. Näit. „Eesti, maa, rahvas ja kultuur“ läheb 7. liiki, kuid teisiksedelid paigutatakse 2. (hariduse), 3. (sotsiograafia) ja 8. (eesti ajaloo) liiki. Sellega saaksime kataloogi palju täielikumana ja lugeja võib kergesti leida soovitava teose, ükskõik millisest huviseisukohast asub ta teose otsimisele¹⁾.

Lõpuks olgu märgitud, et kuigi käesoleva kümnendliigituse kallal on töötatud ja kaalutletud aastaid, esinevad selles siiski teatud vastuoksused ja ebaühtlused, mis on tingitud esialgse kavastiku liig mehaanilisest seadeldusest. Töö koostamisel on arvestatud märkustega, mis on tehtud kolleegide poolt, mille eest siinkohal olgu avaldatud neile tänu, eriti olgu tänatud härra A. Sibul, pr. A. Jürman, pr. A. Kettman ja herrad F. Puksov ning O. Urgart. Ühtlasi avaldan ka oma tänu härradele mag. Aul'ile, mag. Kant'ile, majandusteadlasele Poom'ile ning teistele, kes on aidanud kontrollida eriaineid.

Kümnendliigitus.

0. Ilukirjandus.

- 00. Ilukirjanduse koguteosed.
- 01. Eesti kirjandus.
- 02. Saksa kirjandus.
- 03. Inglise kirjandus.
- 04. Prantsuse kirjandus.
- 05. Vene kirjandus.
- 06. Soome kirjandus.
- 07. Skandinaavia kirjand.
- 08. Antiikkirjandus.
- 09. Teiste rahvaste ja kunstlikkude keelte kirjandus.

1. Üldteosed.

- 10. Sissejuhatus teadustesse.
- 11. Entsüklopeediad.
- 12. Ajalehendus.
- 13. Üldsisulised ajakirjad.
- 14. Aadressraamatud. Kalendrid.
- 15. Mitmesuguse sisuga raamatud. Albumid. Almanahhid.
- 16. Teaduslikkude seltside ja asutiste üldväljaanded.

¹⁾ Kui liigitussüsteemi „Tähestikulises loendis“ (vt. lk. 41 jj.) ja ka seletustes on märgitud teatud aine juurde kaks või enam liiginumbrit, siis see viitab vastavalt niimitmele liigile, s. o. teos tuleb esimesel kohal seisva liiginumbri korral teistes liikides (kirjutada vastavalt teisiksedeleid). Näit. eesti keele metoodika läheb kooliasjanduse (27) liiki, ent teisiksedel eesti ja hõimurahvaste keeleteaduse (411) alla. Samuti kunstikoolid 28:456.

17. Raamatuasjandus.
18. Bibliograafia.
19. Raamatukoguteadus.
- 2. Usu-, mõtte- ja kasvatusteadus.**
20. Usuteadus.
21. Mõtteteadus.
22. Loogika.
23. Psühholoogia. Estetik.
24. Psühhognostika. Füsiognostika. Okkultism. Hüpnootism.
25. Eetika.
26. Kasvatus ja haridus.
27. Kooliasjandus.
28. Kõrgem haridus. Ülikoolid.
29. Vabaharidustöö.
- 3. Ühiskonna- ja õigusteadus.**
30. Ühiskonnateadus.
31. Statistika.
32. Üldpolitika.
33. Majandus. Majandusteadus.
34. Õigus. Seadusandlus. Kodanikuõpetus.
35. Administratiivõigus. Haldus.
36. Sõjandus.
37. Sotsiaalpolitika.
38. Ühiskondliku korra vorme. Sotsialism.
39. Ühiskondlikke liikumisi ja organisatsioone.
- 4. Keele- ja kirjandusteadus. Kunst.**
40. Üldine ja võrdlev keeleteadus.
41. Erikeeled.
42. Kirjandusteaduslikud üldteosed.
43. Üldine kirjanduse ajalugu ja arvustus.
44. Erimaade kirjanduse ajalugu.
45. Kunsti üldküsimusi.
46. Kunsti ajalugu.
47. Kujutava kunsti eriliigid.
48. Muusika.
49. Teater. Tants.
- 5. Täppisteadused. Loodus- ja arstiteadus.**
50. Loodusteadusliku üldteosed.
51. Matemaatika.
52. Astronoomia.
53. Füüsika.
54. Keemia.
55. Geoloogia.
56. Bioloogia. Antropoloogia.
57. Botaanika.
58. Zooloogia.
59. Arstiteadus. Rohuteadus. Loomaarstiteadus.
- 6. Rakendusteadused. Foto. Sport.**
60. Üldteosed tegelikkudest teadustest.
61. Inseneriteadus.
62. Ehitusasjandus.
63. Põllundus. Aiandus. Metsandus.
64. Kodumajapidamine.
65. Kontoritehnika. Kaubateadus. Liiklus- ja sidevahendid.
66. Tööstus. Tehnoloogia. Loodusvarade kasustus.
67. Käsitöö.
68. Fotograafia. Kino.
69. Sport ja lõbustused.

7. Maa- ja rahvateadus. Rahvaluule.

- 70. Maateaduslikud üldteosed.
- 71. Eesti maateadus.
- 72. Euroopa maateadus.
- 73. Välisilmajaod.
- 74. Kartograafia.
- 75. Reisikirjeldised.
- 76. Kodumaa reisikirjeldised.
- 77. Rahvateadus. Etnoloogia.
- 78. Rahvaluule. Mütoloogia.
- 79. Tavad ja kombed.

8. Ajalugu. Elulood. Arhiivindus.

- 80. Ajaloo üldteosed.
- 81. Üldine ajalugu.
- 82. Eesti ajalugu.
- 83. Baltimaade ajalugu.
- 84. Teiste Euroopamaade ajalugu.
- 85. Vana ajalugu.
- 86. Arheoloogia.
- 87. Elulood. Mälestised.
- 88. Genealoogia.
- 89. Arhiivindus.

9. Lastekirjandus.

Kümnendliigitus seletustega.

0. Ilukirjandus.

Siia paigutatakse raamatud puhtilukirjandusliku sisuga. Siia kuuluks ka rahvaluule ümbertöötatud kujul. Näit. Kreutzwaldi „Kalevipoeg“ jne. („Kalevipojast“ teisiksedel 781). Kui tarvitusel täpsam liigitus, siis see liik jääb täitmata.

Vähemates raamatukogudes, kus teoseid kuni 1000 eksemplarini ja ainult eestikeelne kirjandus, võib ilukirjandust liigitada järgmiselt:

00. Ilukirjanduslikud koguteosed.

Mitmesuguses kirjandusvormis avaldatud tööd (teoses leidub luuletisi, jutustisi, näidendeid jne.).

01. Jutukirjandus.

Romaanid, novellid, jutustised. (Reisikirjeldised vt. 75, 76. Mälestised vt. 87).

02. Luulekirjandus.

Luuletiste kogud, romaan värssides. (Rahvaluule vt. 78).

03. Näitekirjandus.

Draamad, tragöödiad, komöödiad, näidendid. (Näitekunst vt. 491).

Suuremates raamatukogudes, kus sarnane lihtis jaotus raskendaks lugejal teatud kindla maaala autori leidmist, on tarvilik teostada liigitus kir-

anduse algpärasuse järgi, omakord igas liigis eraldades keeled.

Täpsam ilukirjanduse liigitus oleks seega järgmine:

00. Ilukirjanduse koguteosed.

Siia kuuluvad mitme maa autoreist koosnevad koguteosed, näit. Tuglase „Valitud leheküljed“, „Hirmu ja õuduse jutud“ (siin üksikuist töist teisiksedelid vastavate maaalade kirjanduse hulka). Mitmesuguses kirjandusvormis ühe maa autorite koguteosed tulevad paigutada vastavasse eriliikidesse, kõige ette.

01. Eesti kirjandus.

Eesti kirjanduse koguteosed. Mitmes kirjandusvormis (luuletised, novellid jne.) avaldatud kogud. Näit. „Bumerang“ — Hiir, Schütz, Jürna. Kui ühe kirjaniku kogututes leidub mitmesuguses kirjandusvormis kirjutatud töid, siis paigutada samuti siia koguteoste alla.

Muu täpsam eraldamine:

01—1. Jutukirjandus.

01—2. Luulekirjandus.

01—3. Näitekirjandus.

Eri kirjanduslikus vormis avaldatud teosed eraldatakse täiendindeksi märkimisega, mis lisandatakse kriipsu abil peaindeksile. nagu näha eespool, nii siis: — 1 (jutukirjandus), — 2 (luulekirjandus), — 3 (näitekirjandus), sama põhimõte kordub ka mujal.

„Eesti kirjanduse“ all on mõeldud ainult eesti algupärast kirjandust, tõlked eesti keelde vt. iga maa kirjanduse juures.

02. Saksa kirjandus.

Saksa kirjanduse koguteosed.

Eraldada eri kirjanduslikus vormis avaldatud tööd:

02—1. Jutukirjandus (algupärandid).

02—1. „ (tõlked).

Eesti, inglise, prantsuse, vene jne. keelde tõlgitud saksa jutukirjandus. Keelte rubriigid järjestatakse tähestiku järgi, luuakse need osakonnad, millises keeles olemas saksa jutukirjanduse tõlkeid.

02—2. Luulekirjandus (algupärandid).

02—2. „ (tõlked).

Paigutus sama põhimõtte järgi, nagu eespool seletatud.

02—3. Näitekirjandus (algupärandid).

02—3. „ (tõlked).

Eraldada saksa näitekirjanduse tõlked: eesti-, inglise-, prantsuse-, vene- jne. keelsed.

03. Inglise kirjandus

Inglise kirjanduse koguteosed.

03—1. Jutukirjandus (algupärandid).

03—1. „ (tõlked).

Samuti luua erirubriigid: eesti-, prantsuse-, saksa-, vene- jne. keelne inglise jutukirjandus.

03—2. Luulekirjandus (algupärandid).

03—2. „ (tõlked).

03—3. Näitekirjandus (algupärandid).

03—3. „ (tõlked).

04. Prantsuse kirjandus.

Prantsuse kirjanduse koguteosed.

04—1. Jutukirjandus.

04—2. Luulekirjandus.

04—3. Näitekirjandus.

05. Vene kirjandus.

Täpsamaks liigitamiseks jälgida eespool antud seletusi.

06. Soome kirjandus.

07. Skandinaavia kirjandus.

Siia kuuluvad islandi, norra, rootsi ja taani autorite teosed. Kui alljaotus tarvilik, siis eraldada iga maa kirjandus ja vahesedelitega luua erirubriigid, mis paigutada tähestikuliselt. Muu täpsem eraldamine eespool antud juhiste järgi.

08. Antiikkirjandus.

Kreeka ja rooma kirjandus. (Itaalia kirjandus vt. 09). Kui antiikkirjandust palju, siis luua eraldi rubriigid kreeka ja rooma kirjanduse jaoks.

09. Teiste rahvaste ja kunstlike keelte kirjandus

Esperanto, hispaania, idamaade (hiina, india, jaa-pani), itaalia, läti, madalmaade (belgia, flaami, hollandi), slaavirahvaste, peale vene, (poola, serbia tšehhi), ungari

jne. rahvaste ja kunstlike keelte kirjandus. Kui see liik paisub suureks, lahutada kunstlike keelte (esperanto) ja eespool loetletud rahvaste kirjandused ning eraldatult vahesedelitega järjestada tähestikuliselt.

Kui mõnes raamatukogus ilukirjanduse liigitamisel arvestatakse ainult keeltega, kus algupärane kirjandus loetletakse koos tõlketega, siis ei pealkirjastata liiki mitte „eesti kirjandus“, „saksa kirjandus“ jne., vaid eestikeelne kirjandus (algupärandid ja tõlked teistest keeltest), saksa keelne kirjandus (tõlked eesti kirjandusest saksa keelde ka siia), inglise-, prantsuse-, soome-, vene- jne. keelne kirjandus. (Puhttehnilistel põhjustel toimatakse nii Tallinna Keskraamatukogus.)

1. Üldteosed.

Siia paigutatakse tööd üldise iseloomuga, kõigepealt sellised, mis võimaldavad teistele teadusharudele otstarbekohasemat ja täpsemat lähemaleviimist (entsüklopeediad, bibliograafilised väljaanded), teosed, mis puudutavad väga mitmesuguseid küsimusi (üldsisulised ajakirjad, mitmesuguseid teaduslikke küsimusi käsitlevad koguteosed), samuti raamatuasjandus ja raamatukogundus.

Suuremates raamatukogudes, kus vajadus allosakondade järgi, jääb see rubriik ära ja liigitus toimub alljärgnevalt:

10. Sissejuhatus teadustesse.

Teadus ja teadmine üldse. Teaduslikud klassifikatsioonid. Teaduse tähtsus ja otstarve. Üldine teaduste ajalugu ja metodoloogia.

11. Entsüklopeediad.

Siia paigutatakse ainult üldteaduslikud sõnaraamatud (keeleeõpilised sõnastikud vt. 401).

12. Ajalehendus.

Politiilised häälekandjad. Ajalehed üldse. Ajakirjanduse teooria, tehnika ja ajalugu.

13. Üldsisulised ajakirjad.

Ilukirjanduslikke ja ühtlasi mitmesuguseid teaduslikke küsimusi käsitlevad perioodilised väljaanded. Näit.

„Kodu“, „Romaan“, „Eesti Kirjandus“, „Looming“, „Eesti Naine“ („Eesti Kirjandusest“ ja „Loomingust“ teisiksedelid 423. „Eesti Naisest“ teisiksedelid 391:64:393). Täpsam liigitus tehakse keelte järgi ja paigutatakse tähestikuliselt: eesti, inglise, prantsuse, saksa, soome, vene jne. ajakirjad.

Spetsiaalsisulised ajakirjad paigutatakse vastavasse osakonnisse, näit. „Eesti Majandus“ vt. 33, „Aed“ vt. 634 jne. Ka neist võib panna teisiksedelid ajakirjade (13) liiki.

14. Aadressraamatud. Kalendrid.

Üldised aadressraamatud ja kalendrid, näit. Riiklik aadressraamat. (Põllumehe kalender vt. 63, kuid teisiksedel ka siia.)

15. Mitmesuguse sisuga raamatud. Albumid. Almanahhid.

Siia kuuluvad raamatud, kus käsitletakse mitmesuguseid küsimusi eriartikleis. Näit. Tuglase „Aja kaja“. Siia ka ajalehtedest väljalõigete kogud jne.

16. Teaduslike seltside ja asutiste üldväljaanded.

Väljaanded ja aastaraamatud teaduslike asutistelt ja akadeemilistelt seltsidelt, mis on mitme teadusharu teenistuses. Samuti üldhariduslike kongresside protokollid ja aruanded. Näit. „Eesti Kirjanduse Seltsi aastaraamat“, „Eesti Rahva Muuseumi aastaraamat“ (viimasest teisiksedel tingimata 771). „Eesti I Hariduskongressi protokoll“. Ülikooli väljaanded: Acta et commentationes (siin üksikute tööde järgi teisiksedelid vastavasse eriosakonnisse). Üldteaduslikud organisatsioonid (näit. Eesti Kirjanduse Selts).

Spetsiaalküsimusi käsitlevad raamatud kuuluvad vastavasse liikidesse, näit. „Põllumeeste Seltsi aastaraamat“ vt. 63, „Kunsti aastaraamat“ vt. 45, kuid teisiksedelid siia.

17. Raamatuasjandus.

Siia paigutatakse tööd, millised käsitlevad raamatu-, kirja-, kirjastuse- ja trükiasjandust ajaloolisest ja kultuurilisest seisukohast. Samuti bibliofiilia (raamatuharustus), biblioloogia (raamatuteadus) ja bibliomaania (raamatuhullus).

171. Raamatu areng (Raamatuvalik vt. 192).

172. Tähestik. Kiri ja kirjutusvahendid. (Tähestik keeleõpiliselt vt. 40. Aabits vt. 27.)
173. Trükikunst. (Trükitehnika vt. 659.)
174. Raamatu illustratsioon. Eksliibris. (Joonistuslikult vt. 473.)
175. Raamatu välimus. Köite areng. (Raamatuköitmine vt. 67.)
176. Inkunaablid (hällitrukid, raamatud, mis trükitud kuni a. 1500). Uunikumid (ainuseksemplarid). Rariteetid. Haruldised nii sisult kui ka välimusest. Elseviirid.
177. Kirjanduse kultuuriline tähtsus. (Kirjastuse tehingud vt. 659).

18. Bibliograafia.

Bibliograafia otstarve ja siht. Bibliograafia teooria ja praktiline käsitus. Bibliograafilised ajakirjad.

181. Rahvuslik- ja üldbibliograafia. Näit. „Eesti raamatute üldnimestik“.
182. Eriteaduslik bibliograafia. Näit. Põllumajanduse kirjanduse nimestik.
183. Raamatute kataloogid. Raamatukogude, kirjastiste ja raamatukaupluste nimestikud, samuti ka antikvariaatide kataloogid. (Raamatukogude kataloogid ja soovitatud raamatute nimestikud paigutada samuti 192. alla.)

19. Raamatukoguteadus.

Raamatukogude organiseerimine, personaal, seadused ja määrused ning muu oskussihiline kirjandus. Lugemistoad. Vajaduse korral tarvitada all-liike järgmiselt:

191. Raamatukogude sisemine korraldus. Inventeerimine. Liigitamine. Liigitussüsteemid. Kataloogimine. Kataloogimisjuhised. Kataloogide koostamine. Süstemaatiline (liigi), autor-alfabeetiline, aine-, sõnastik- ja kohakataloogid.
192. Raamatuvaliku küsimus. (Enesekasvatus raamatu kaudu vt. 292. Raamatukogude kataloogidest ja soovitatud raamatute nimestikkudest teisiksedel. siia.)
193. Raamatukogude ajalugu.
194. Raamatukogude eriliigid. Teaduslikud (rahvuslikud, arhiiv, ülikooli jne.) ja avalikud raamatukogud. Pimedate, laste, õpiringide ja rändraamatukogud.

2. Usu-, mõtte- ja kasvatusteadus.

20. Usuteadus.

Üldteosed. Usundi filosoofia (teisiksedel 21). Usuteaduslikud ajakirjad.

Kui usuteaduslikku kirjandust raamatukogus vähe, siis paigutada kõik siia. Vajaduse järgi tarvitada järgmisi kolmandaid astmeid:

201. Ratsionaalne usuteadus.
Jumalus. Deism. Teism. Ateism. Panteism. Politeism. Usk ja teadus. Uskmatus.
202. Pühakiri. Piibel.
Kristuse elu. Pühakirja tekstid, tõlked, kommentaarid. Testament. Evangeeliumid. Apokriiva raamatud. Katekismus.
203. Kiriku ajalugu. Kirikulugu.
Vana-, kesk- ja uue aja kirik. Usu sektid, Kloostrid. Näit. E. Tennmanni „Kirik arenemiskäigul“. Kui kiriku ajalooa koos käsitletakse ka kodanlist või hariduse ajalugu, siis teisiksedel ajaloo jne. liiki. Näit. M. Lipp „Kodumaa kiriku ja hariduse lugu“ vt. 203 ja 26.
204. Mittekristlikud usundid.
Võrdlev usuteadus. Bramanism. Buddhism. Islam. Judaism. Teised mittekristlikud usundid. (Mütoloogia vt. 785 ja 786.)

21. Mõtteteadus.

Üldteosed. Sissejuhatus filosoofiasse. Filosoofilised ajakirjad. Filosoofia oskuskõnastik (teisiksedel 401). Kultuuri mõiste ja kultuurfilosoofia. Aforismide kogud. Suurte isikute mõtisklused.

211. Metafüüsika.
Ontoloogia. Kosmoloogia. Aja ja ruumi küsimus. Lõpmatus. Mateeria ja energia küsimus filosoofilisest seisukohast. Kausaliteet. Teleoloogia. Hinge ja keha suhtumine (hingeteadus vt. 23).
212. Tunnetusteooria.
Näit. Kant'i „Puhta mõistuse kriitika“.
213. Filosoofia ajalugu.
Vana-, kesk- ja uue aja filosoofia. Üsikute filosoofide elulood (teisiksedelid 87. alla).
214. Filosoofilised koolid ja süsteemid.
Idealism (Hegel, Plato, Fichte). Krititsism (Kant). Intuitivism. Empirism (Mill, Spencer, Hume). Ratsio-

nalism (Descartes). Sensualism (Locke). Materialism (Haeckel, Hobbes), (dialektiline materialism vt. 38).
215. Teosoofia. Antroposoofia.

22. Loogika.

Loogika õpperaamatud. Analüüs. Süntees. Deduktsioon ja induktsioon. Süllogism. Sofism.

23. Psühholoogia. Esteetika.

Hingeteaduslikud üldteosed. Aisting. Taju. Mälu. Aru ja mõistus. Tunne. Kujutelm. Tahe. Tahtevabadus. Analüütiline (vaimuteaduslik) ja eksperimentaalpsühholoogia. Sotsiaalpsühholoogia (rakenduslikult vt. 231). Lapsepsühholoogia (teisiksedel 26). Loomapsühholoogia.

231. Rakenduspsühholoogia.

232. Psühhoanalüüs ja individuaalpsühholoogia.

Psühhoteraapia (psühhoteraapia vt. 593).

233. Karakter ja temperament.

234. Esteetika.

Loomingu filosoofia. Geniaalsus ja geeniuse probleem. Kuulsuse anatoomia. Intuitsioon. Esteetika ja loomingu küsimused filosoofiliselt (kirjanduse esteetika vt. 421, kunsti esteetika vt. 451).

24 Psühhognostika. Füsiognostika. Okkultism. Hüpnootism.

Nõidus. Ettenägevus. Ennustus. Telepaatia. Uni ja unenäod. Somnambulism (kuutõbi). Grafoloogia. Hieromantia. Kiromantia. Frenoloogia. Astroloogia. Mii-mika. Spiritism. Hüpnootism (hüpnootisiga arstimine vt. 593).

25. Eetika.

Kõlblusõpetus. Moraali mõiste. Headus ja kurjus. Voorus. Kõlblas elu. Elu mõte ja suund. Elu filosoofia. Utilitarism. Südametunnistus. Altruism. Egoism. Sotsiaalne eetika. Kutse-eetika. (Enesearendamine vt. 292.)

251. Kõlblas elu üldse.

252. Seksuaalelu eetika.

Siia kuuluvad suguelu küsimusi käsitlevad teosed eetilise ja filosoofilisest seisukohast. (Suguelu tervis-

hoid ja muud arstilised käsitlused vt. 59. Abielu juriidilisest seisukohast vt. 344.)

253. Prostitutsioon. Pornograafia.
Selle vastu võitlemine.
254. Loomakaitsese (eetilisest seisukohast).
255. Komblusõpetus.
Käitlemine inimestega. („Moodsa elu leksikon“ vt. 11, teisiksedel siia.)

26. Kasvatus ja haridus.

Kasvatuse ja hariduse teooria. Kasvatuse printsiibid. Kasvatusteaduslikud ajakirjad. Pedagoogika ajalugu. Hariduse ajalugu. Koolide ajalood. Pedagoogiline psühholoogia (teisiksedel 23). Eksperimentaal-pedagoogika.

27. Kooliasjandus.

Kooliasjanduse korraldus. Õppemeetod ja õppesüsteem. Didaktika. Õppevahendid. Kasvatussüsteemid. Õpetajaskond. Seminarid. Pedagoogiumid. Kooli tervishoid (teisiksedel 592).

Eriainete metoodika tuleb paigutada samuti siia, kuid teisiksedelid vastavasse osakonnisse, näit. M. Kampmann „Eesti keele õpeviis“ 27:411

271. Koolieelne haridus.
Lasteaiad. Koduse kasvatus küsimusi.
272. Algharidus.
Koolisundus. Algkooli eriõppeained. Kodulugu jne.
273. Keskharidus. Keskkoolide eritüübid.
274. Kutsekoolid. Täienduskoolid.
Kutsekoolidest võib paigutada teisiksedelid vastavasse eriliikidesse.
275. Erikoolid.
Pimedate, kurtummade, nõrgaandeliste ja kurikalduvustega laste õpetamine.
276. Õpilasingid ja -ühingud.
Õpilaskonna omavalitsus. Õpilasingid, mis töötavad koolide juures (noorsoo liikumine väljaspool kooli vt. 392).

28. Kõrgem haridus. Ülikoolid.

Ülikooli ajalugu ja õppekavad. Kõrgemasse haridusse puutuvaid üldküsimusi. (Ülikooli teaduslikud väljaanded vt. 16.) Kõrgemad muusikakoolid (teisiksedel tingimata 48). Kunstikoolid (teisiksedel 456). Tehnikum (teisiksedel 60).

29. Vabaharidustöö.

Haridus väljaspool kooli. Enesearendamine ja selle organiseerimine. (Enesekasvatus eetilise seisukohast vt. 25. Raamatukogu tegevus vt. 19. Raamatuvaliku küsimus vt. 192.)

291. Vabahariduse üldküsimus.
Vabahariduse meetodika ja ajalugu. Organiseerimise tehnika. Vabaharidustöö ajakirjad.
292. Enesearendamine, õpingid ja koduõpingud.
293. Üldhariduslikud kõned, loengud ja kursused. Kõneoskus.
294. Rahvaülikoolid.
295. Rahvamajad.
296. Kultuurhariduslikud organisatsioonid.
Hariduslike liitude, ühingute ja seltside tegevus ning ajalugu. (Ühiskondlike sihte taotlevad organisatsioonid vt. 39.)

3. Ühiskonna- ja õigusteadus.

30. Ühiskonnateadus.

Ühiskondlikud ideaalid ja püüdmused. Ühiskonna areng. Ühiskond, kui organism. Ühiskondlikud klassid. Vaimulik, kodanlik ja talupoja seisus (klassiteadlik proletariaat vt. 38:37). Intelligents kui ühiskondlik rühmitus.

301. Sotsioloogia.
Üldine ühiskonnateadus.
302. Sotsiograafia (sotsiaalne maateadus).
Spetsiaalne ühiskonnateadus, kus käsitletakse tänapäeva üksikuid ühiskondlike ühikuid ja rahvaid nende erinevuses.

31. Statistika.

Võrdlev statistika. Statistika teooria ja ajalugu. Eristatistika, neist teostest teisiksedelid vastavasse eriliikidesse, näit. põllumajanduse statistika 31:63, hariduse statistika 31:26 jne. Demograafia (rahvakirjeldus). Rahvaloendus.

32. Üldpolitika.

Siia paigutatakse tööd, mis käsitlevad poliitilisi küsimusi teoreetilisest (dogmaatilisest) vaatekohast. Kirju-

tised, mis kirjeldavad konkreetseid fakte poliitilises elus, kuuluvad ajaloo valda ja paigutatakse 8. liiki.

321. Sisepolitika.

Revolutsioon kui poliitiline faktor (üksiku revolutsiooni kirjeldus ajalooliselt vt. 8). Publitsistika. Sõna- ja trükivabadus. Riigi ja kiriku vahekord. Orjus ja selle alt vabanemine. (Rahvus- ja juudiküsimus vt. 394).

322. Rahvusvaheline politika.

Välispoliitilisi küsimusi. Maailmapolitika. Imperialism (ajalooliselt vt. 8). Relvastuspolitika. Desarmeerimine ja julgeolek. Võitlus sõja vastu. Sõjavõlg. Rahu-aade. Pan-Euroopa liikumine.

323. Rahvasteliit.

(Võib ühendada eelmisega).

324. Asustamisküsimus.

Sisse- ja väljarändamine. Emigratsioon. Immigratsioon.

325. Poliitilised erakonnad.

Parteide programmid. Agitatsioonkirjandus. Valimispropaganda.

33. Majandus. Majandusteadus.

Majandusteaduse käsiraamatud. Majandusteaduslikud ajakirjad. Majandusest ja majandusteadusest üldse.

331. Rahvamajandus ja rahvamajandusteadus.

Üldteosed. Rahvamajandusteaduse ajalugu. Teoreetiline rahvamajandus (Teoreetiline poliitiline ökonomia). Kriisid. Kapital ja töö. Praktiline rahvamajandusteadus. (Praktiline poliitiline ökonomia). Majanduspolitika. Sotsialiseerimine. Natsionaliseerimine (riigistamine). Kavamajandus. Kaubandus-, tööstus- ja liikluspolitika. Agraarpolitika. Maavõõrandamine. Metsapolitika. Rahapolitika. Krediid. Pangapolitika. Börs.

332. Finantsteadus ja finantsõigus.

Riigirahandus. Riigi- ja omavalitsuste eelarved ja aruanded. Riigi laenud ja võlad. Maksud. Aktsiis. Tempelmaksud. Tulumaksud. Tollilõivud. Tollitariifid. Finantsõigus.

333. Käitismajandusteadus.

Üldteosed. Eramajandusteadus. Majanduslik käitiseõpetus. Kapital ja töö käitises. Tailorism, fordism, amerikanism. Töö ratsionaliseerimine. Käitiste omavaheline liiklemine. Erikäitis-majandusteadus. Tööstuskäitised. Kaubanduskäitised. Pangakäitised. Kindlustus-

käitised. Tule-, elu-, põllumajanduslik kindlustus. Liikluskäitised. Raudteed. Veeteed. Õhutransport majanduslikult. Post majandusliku käitiseana. (Tööstus ja tehnoloogia vt. 66. Kaubateadus vt. 655. Raamatu pidamine vt. 654. Liiklustehnika vt. 656. Sidevahendite tehnika vt. 658.)

334. Ühistegevus.
Ühistegevus üldse. Ühistegelised asutised ja ühingud. Kooperatiivid.
335. Majandusgeograafia. Kaubandusgeograafia.

34. Õigus. Seadusandlus. Kodanikuõpetus.

Õiguse üldkõikumisi. Kohtukõned. Õigusteaduslikud ajakirjad. Õiguse üldteooria. Õiguse filosoofia (teisiksedel 21). Rooma õigus.

341. Rahvusvaheline õigus.
Rahvusvahelised küsimused ja konfliktid. Rahvusvahelised seadused ja lepingud. Diplomaatiline ja konsulaarõigus. Vahekohus. (Desarmeerimine vt. 322. Rahvasteliit vt. 323.)
342. Riigiõigus.
Riik ja riigivormid. Parlamentarism. Monarhism. Vabariiklik riigikord. Põhiseadus. Riigikogu, selle protokollid. Valimisõigus (valimispropaganda vt. 325. Tsiviil- ja eraõigus vt. 344. Administratiivõigus vt. 35. Poliitiline võitlus riigis vt. 321.)
343. Kriminaalõigus.
Kriminaalprotsess. Kriminaalseadustik. Süüteo põhjused. Kuriteo eriliigid. Karistusvanglad. Surmanuhtlus.
344. Tsiviilõigus.
Eraõigus. Põhikirjad. Asjaõigus. Kinnispandi-õigus. Lepingud. Perekonna-õigus. Pärimisõigus. Testament. Autoriõigus. Tsiviilprotsess. Tsiviilseadustik. Kohtukorraldus. Prokuratuur. Notarkond. Advokatuur.
345. Kehtivad seadused ja määrused.
Igasugused kehtivad (maksvad) seadused ja määrused. Riigi Teataja.

35. Administratiivõigus. Haldus.

Riigiteenistus. Riigi ametnikkond. Valitsusasutised. Ministeeriumid. Omavalitsus. Linna- ja maavalitsus. Valvavalitsus. Riigikontroll. Administratiivõigus. Administratiivkohus. Administratiivsed korraldused ja määrused.

sed. Tervishoiu-, posti-, raudtee- jne. peavalitsuste mää-
rused. (Eriseadused vt. 34. Riigi- ja omavalitsuse eelar-
ved vt. 332). Politseiõigus. Politsei. Sisemine kord ja
julgeolek.

36. Sõjandus.

Sõjatehnika ja organiseerimine. Sõjafilosoofia. Kait-
seväeteenistus. Militarism. Kodukaitse. Sõjaasjanduse
ajakirjad. (Sõja ajalugu vt. 8. Tehniliste vahendite val-
mistamine vt. 612 ja 661.).

37. Sotsiaalpolitika. Töölisküsimus.

Töölisliikumine. Töölise organisatsioonid. Ameti-
ühingud. Töölepingud. Tööpäev. Töötasu. Töökaitse.
Töölise ja töösturite esindus. Tööpuudus. Tööbors.
Ametnikkude ja vaimutöölise palgaküsimus. Sotsiaal-
kindlustus. Hoolekanne, nii riiklik kui ka seltskondlik.
Lastekaitse. Tervishoiu-politika. Haigekassad. Pension.
Korteri politika. Kultuurkapital (sihtkapitali valitsuste
tegevus vastavasse eriliikidesse, teisiksedelid siia, näit.
kujutatavate kunstide sihtkapital 456:37.).

38. Ühiskondliku korra vorme. Sotsialism.

Kapitalism. Sotsialismi teooria ja ajalugu. Utopist-
lik sotsialism. Materialism (filosoofiliselt vt. 214). Mark-
sism. Kommunism. Kommunistlik manifest. Saintsimo-
nism. Fourierism. Owen'i programm. Lassalle'i teooriad.
Anarhism. Bakunini õpetus. Leninism. Internatsionaal.
(Kapital ja töö vt. 331:333. Töölisküsimus vt. 37. Sot-
sialistlikkude parteide tegevus ja programmid vt. 325.
Riik ja selle vormid vt. 342.). Solitarism. Fašism.

39. Ühiskondlikke liikumisi ja organisatsioone.

Siia paigutatakse organisatsioonide ja asutiste tege-
vused, mis ei taotle otseselt kultuurhariduslikke sihte,
vaid viitavad ühiskondlikke taotlusi (vabaharidustöö ja
kultuurhariduslikud organisatsioonid vt. 29). Alljaotus
järgmine:

391. Karskusliikumine.

Siia kuuluvad teosed, mis vaatlevad karskust ühis-
kondliku liikumisena. Võitlus alkoholismi vastu. Kee-
luseadus. Karskusorganisatsioonid. Karskussihilised aja-
kirjad, näit. „Külvaja“. („Eesti Naine“ läheb 13. liiki,
kuid teisiksedelid 391:64:393. Alkoholi mõju orga-
nismile vt. 592. Jookide tehnoloogia vt. 662.)

392. Noorsooliikumine.
Noorsoo ühendused väljaspool kooli. (Noorsoo organisatsioonid, mis töötavad käsikäes kooliga vt. 276. Vabariidustöö ja selle organisatsioonid vt. 29.) Skautlus. Noor-kotkaste liikumine. Ülemaaline eesti noorsoo ühendus. Kristlikud noortemeeste ja noortenaiste ühingud (teisiksedel 20). Noorsotsialistlikud ühingud (teisiksedel 38).
393. Naisliikumine.
Feminism. Naiste olukord erirahvaste juures eriaegadel. Naiste emantsipatsioon. Emade päevad. Naiste ajakirjad, näit. „Naiste Hää!“ („Taluperenaine“ läheb 64. liiki, kuid teisiksedel siia. „Eesti Naine“ läheb 13. liiki, kuid teisiksedelid 393:391. Naiskäsitöö vt. 645.)
394. Rahvusliikumine.
Siia kuuluvad teoreetilised käsitlused rahvusküsimusest. Rahvuslikud klubid ja nende tegevuskavad, Tõuküsimus teoreetilist laadi (teisiksedelid 569:77). Nimed ja nimede muutmise küsimus. (Rahvateadus vt. 77. Antropoloogia vt. 569. Rassi küsimus vt. 569:394:77.)
395. Üldkasulikud organisatsioonid.
Punane rist. Tuletõrje (tehnilised vahendid vt. 612).
396. Ühiskondlikud salaorganisatsioonid.
Vabamüürlased jne.
397. Seltskondlikud klubid ja kasiinod.

4. Keele- ja kirjandusteadus. Kunst.

40. Üldine ja võrdlev keeleteadus.

Üldteosed. Keeleteaduslikud ajakirjad. Keele filosoofia (teisiksedel 21). Üldine prosoodika (rõhuõpetus, silbimõõduõpetus). Tähestik keeleõpiliselt. Pimedate tähestik. (Kirja ja alfabeedi areng vt. 172.)

401. Sõnastikud.
(Entsüklopeediad vt. 11).
402. Foneetika (häälikuõpetus). Fonoloogia (häälikuteadus).
403. Võrdlev keeleteadus.

41. Erikeeled.

411. Eesti ja hõimrahvaste keeled.
Eesti keeleteadusesse ja õigekeelsusesse puutuvad teosed, samuti soomesugu-rahvaste keeleteadus. Eesti

keele grammatikad. Häälikajalood. Näit. L. Kettunen „Vepsa keele häälikajalugu“. (Eesti keele metoodika vt. 27, teisiksedel siia.).

412. Võõrad keeled.

Võõrkeelte õppemeetodid. Õpiraamatud. Grammatikad. Vanad ja uued keeled. (Võõrkeelte metoodika vt. 27:412.) Kui teatud keelte kohta suuremal arvul teoseid, siis luua erirubriigid keelte järgi, mis seada tähestikuliselt, näit. inglise, prantsuse, saksa jne. filoloogia.

42. Kirjandusteaduslikud üldteosed.

421. Kirjanduse filosoofia.

Kirjanduse esteetika ja filosoofia. (Kunsti filosoofia vt. 451. Esteetika kui filosoofiline distsipliin vt. 234.)

422. Kirjandusteooria.

Poeetika. Stilistika. Retoorika (ilukõne-õpetus vt. 293), Meetrika. Temaatika. Tektoonika. Kompositsiooni küsimusi. Kirjanduslikud žanrid (dramaatilised, eepilised, lüürilised).

423. Kirjandusteaduslikud ajakirjad.

424. Kirjanduslikke üldküsimusi.

Kirjanduse võistlused ja auhindamisküsimused. Kirjanikkude toetused ja sihtkapitali tegevus (teisiksedel 37). Kirjanduse oskussõnastik (teisiksedel 401). Teisi kirjandusloolisi üldküsimusi. (Kirjastuse tehingud vt. 659.)

43. Üldine kirjanduse ajalugu ja arvustus.

Maailmakirjanduse ajalugu. Kirjanduslikud voolud: õpetlik kirjandus, klassitsism, sentimentalism, romantism, realism, naturalism, modernism, dekadentism, sümbolism, futurism jne.

44. Erimaade kirjanduse ajalugu.

Siia üksikute maade kirjanduse ajalugu ja arvustus. Esseed kirjanikkude kohta. Kirjanikkude biograafiad (teisiksedelid võib paigutada 87. alla).

Indekseerimine (märgistamine) sama, nagu ilukirjanduse juures, ainult 0. asemel 44.

441. Eesti kirjanduse ajalugu.

442. Saksa „ „

443. Inglise „ „

444. Prantsuse „ „

445. Vene „ „

446. Soome „ „

447. Skandinaavia „ „

448. Antiikkirjanduse ajalugu.
 449. Teiste rahvaste kirjanduse ajalugu.
 Hispaania, idamaade, itaalia, läti, madalmaade, teiste
 slaavi rahvaste, ungari jne. kirjanduse ajalugu.

45. Kunsti üldküsimusi.

Siia kuuluvad üldised käsitlused kunstist.

451. Kunsti filosoofia.
 Filosoofilised arutlused kunstist. Kunsti mõiste. Kunsti
 esteetika (esteetika filosoofilise distsipliinina vt. 234.
 Kirjanduse esteetika vt. 421.).
452. Kunstistiilid ja -voolud.
 Teoreetilised käsitlused kunstistiilidest ja -vooludest:
 renessanss, gootika, barokk, rokoko, impressionism, eks-
 pressionism, futurism, kubism, modernism, jne. (Kui
 teoses ka reproduktsioone, siis teisiksedelid vastavalt
 47. alla. Näit. kui puudutatakse ainult arhitektuuri,
 siis 471. Kui kunstistiilide käsitlus sünnib ajalooliselt,
 siis 46.)
453. Kunsti ajakirjad.
454. Kunsti mapid.
 Üldised kunsti mapid ilma tekstita. (Kui eriliigiline,
 siis vastavalt 47. alla, näit. gravüüride mapp vt. 473.)
455. Kunsti tehnika.
 Materjal, riistad, töötoad. Kunstitööde kopeerimine.
 Perspektiiviõpetus (üldine kujutav geomeetria vt. 515).
 Kunsti anatoomia (teisiksedel 591).
456. Teisi üldküsimusi kunstist.
 Kunstinäitused. Salongid. Kunstimuseumid. Kata-
 loogid. Kunsti oskussõnastik (teisiksedel 401). Kunsti-
 õpiasutised. Kunstitööde ostud. Kunstnikkude toetused
 ja kujutavate kunstide sihtkapitali tegevus (teisiksedel
 37).

46. Kunsti ajalugu.

Üldine kunsti ajalugu. Kunstnikkude biograafiad
 (teisiksedelid võib paigutada 87. alla). Kui kirjandust
 rohkem, siis eristada erimaade kunsti ajalood ja rubrii-
 gid asetada tähestikuliselt: eesti ja balti kunsti ajalugu,
 hispaania, itaalia, madalmaade, prantsuse, saksa, vene
 jne. kunsti ajalugu.

47. Kujutava kunsti eriliigid.

471. Arhitektuur.
 Mitmesugused ehituskunsti stiilid. (Ehitusasjandus

vt. 621.) Siia ka mitmesugused ehitised kunstilisest seisukohast, näit. parlamendid, kirikud, aiad jne. (tehniliste oskuste õpetused ja majaplaanid vt. 621).

472. **Skulptuur.**
Raidkunstitehnika. Mitmesugused skulptuurilised kujutised. Büst. Figuur. Grupid. Üksikute skulptorite mapid. Mälestussambad.
473. **Joonistamine. Graafika.**
Joonistuste kogud. Karikatuurid. Graafika eriliigid. Puulõige. Linoollõige. Monotüüpia. Gravüürid. Vaselõige. Graafilised väljaanded ja mapid. (Raamatu illustatsioon vt. ka 174.)
474. **Maalikunst.**
Maalikunst üldse. Erikoolid maalil. Maalide reproduktsioonide kogud ja mapid. Kui maalikunsti palju, võib liigitada erikoolide järgi. Näit. Flaami, hollandi, itaalia, prantsuse jne. maalikunst. Siis võib liigitust teostada ka üksikute kunstnikkude järgi ja paigutada tähestikuliselt, näit. Leonardo da Vinci, Michelangelo, Rembrandt, Velasquez jne. (Kui teoses peale kunsti reproduktsioonide veel biograafilist või kunstiajaloolist materjali, siis teisiksedel 46.)
475. **Rakenduskunst.**
Ornament, selle eristiilid. Dekoratiivkunst, teatri dekoratsioonide maalimine (dekoratsiooni kasustamine vt. 491). Kunstipärased ehted. Puu, riide, naha, paberi ja metalli kaunistamine. Fresko (seinamaal). Keraamika kunstiliselt (keraamikatööstus vt. 664). Kunstipärane mööbel. (Mööbli kasustamine vt. 644. Mööblitööstus vt. 668. Tisleritöö vt. 67.)

48. Muusika.

Üldteosed muusikast. Muusika esteetika. Muusika leksikonid. Muusika ajakirjad. Muusikariistad. (Muusikakoolid 28, teisiksedel siia.) Muusika ja laulu organisatsioonid. Laulupeod.

481. **Muusika-teooria ja tehnika.**
482. **Erimuusikalised teosed.**
Kirikumuusika. Vokaalmuusika. Laul. Instrumentaalmuusika. Orkestraalne muusika. Kontsert. Kammermuusika. Ooper ja operett (teatri seisukohast vt. 491.).
483. **Muusika ajalugu.**
Üldine muusika ajalugu. Erimaade muusika ajalood. Muusikute biograafiad (teisiksedelid 87.). Kui kirjan-

dust rohkesti, võib eristada erimaade muusika ajalood ja moodustada erirubriigid tähestikuliselt, nagu kunsti ajaloo juures.

- N. 48. Noodid, mis ei kuulu hariliku raamatukogu materjali hulka, kuid mis siiski sageli raamatukogus leiduvad, tulevad paigutada eri kataloogi. Noote võib panna ka selle liigi alla, kuid siis muusika osakonna lõppu ja indeksiks oleks N. 48. (muusika noodid). Noote võib liigitada kolme põhimõtte alusel: 1) muusikute (näit. Beethoven, Wagner), 2) muusikapala laadi (polka, sümfoonia) ja 3) muusikariistade (flööti, viiuli) järgi, liigitamine oleneb raamatukogu tüübist.

49. Teater. Tants.

491. Teater.
Teatri ajalugu ja kultuuriline tähtsus. Teatri-stuudiod. Teatri kostüümid. Deklamatsioon. (Näitekirjandus vt. 0. Ooper ja operett muusikalisest seisukohast vt. 482.). Kinostuudiod (üldküsimused kinost vt. 68). Dekoratsioonide kasustamine (dekoratsiooni maalimine vt. 475.).
492. Tants.
Tantsu tehnika ja ajalugu. Balett. Plastika. (Tants lõbustusena vt. 69. Rahvatants vt. 69, kunstiliselt 492, teaduslikult 79.)

5. Täppisteadused. Loodus- ja arstiteadus.

50. Loodusteaduslikud üldteosed.

Loodusteaduse filosoofia (teisiksedel 21). Side teiste teadusharudega. Loodusteaduslikud koguteosed. Loodusteaduslikud entsüklopeediad, ajakirjad, muuseumid. Teaduslikud ekspeditsioonid.

51. Matemaatika.

Matemaatika üldteosed. Terminoloogia. Ajakirjad. Matemaatika ajalugu.

511. Aritmeetika.

512. Algebra.

513. Geomeetria.

Planimeetria. Stereomeetria.

514. Trigonomeetria.

515. Kujutatav geomeetria.

Projektsiooniteooria (kaardi projektsioon vt. 74). Ortogonaal, kaldne paralleel. (Perspektiiviõpetus vt. 455.)

516. Analüütiline ja differenttsiaal-geomeetria.

517. Matemaatiline analüüs.

52. Astronoomia.

Astronoomia ajalugu. Teoreetiline ja praktiline täheteadus. Kosmograafia (maailmakirjeldus). Kosmagoonia (maailma tekkimise õpetus). Astronoomilised kaardid. Astronoomilised riistad. Tähetornid. Efemeeriidid (päevatabelid). Aeg ja selle mõõtmine. Kalendri koostamine (üldised kalendrid vt. 14). Meresõidu astronoomia. (Geodeesia vt. 619.).

53. Füüsika.

Üldteosed füüsikast. Energia ja materia küsimus (filosoofiliselt vt. 211). Füüsikalised põhiprintsiibid ja seadused (rakendusfüüsika vt. 61). Relatiivsuseprintsip (Einsteini õpetus). Aatomiteooria.

531. Mehaanika.

Staatika. Jõud ja selle mõõtmine. Dünaamika. (Rakendusmehaanika vt. 611.)

532. Vedelikud. Hüdromehaanika.

(Hüdrograafia vt. 553. Hüdrotehnika vt. 618).

533. Gaasid.

Aeromehaanika. (Gaaside analüüs vt. 542, gaasitööstus vt. 661, gaasi kasustamine vt. 612, gaasisõda vt. 36). Gaaside, pehmete ja kõvade ainete lahustuvus (vt. ka 541).

534. Heli. Akustika.

Heli analüüs ja süntees. Fonograafia (heli kinnipidamine ja muutumatult edasiandmine).

535. Valgus. Optika.

Spektroskoop. Fotokeemia (valgusekeemia). Fotomeetria (valgusemõõtmine).

536. Soojus.

Temperatuur (meteoroloogiliselt vt. 554).

537. Elekter.

Elektrolüüs. Elektrostaatika. Elektrodünaamika. (Elektrotehnika vt. 615.).

538. Magnetism. Elektromagnetism.

539. Molekulaarfüüsika. Molekulivaheine tung.

54. Keemia.

Üldteosed keemiast. (Keemiline tehnoloogia vt. 66.).

541. Teoreetiline keemia. Füüsikaline keemia.
Elektrokeemia (rakenduslikult vt. 615:661).
542. Analüütiline keemia.
543. Kvalitatiivne analüüs.
544. Kvantitatiivne analüüs.
545. Anorgaaniline keemia.
Kloor, broom, joot, fosfor ja muud metalloidid (mitte-metallid) ning metallid. (Keemiline tehnoloogia vt. 66, mehaaniline tehnoloogia vt. 611).
546. Orgaaniline keemia.
547. Sünteetiline keemia.

55. Geoloogia. Mineraloogia.

Üldine geoloogia. Füüsiline geograafia (teisiksedel võib paigutada 70). Geofüüsika (õpetus maakera sisemuse füüsilisist nähtusist). Geomorfoloogia (maakera pinnakuju õpetus). Ajalooline geoloogia. Maakera ajalugu. Dünaamiline geoloogia. Stratigraafia. Tulepurskavad mäed. Seismoloogia. Maavärisemine. Glatsioloogia. Jääliustikud.

551. Mineraloogia.
Kristallograafia. Petrograafia (kivimiteadus).
552. Paleontoloogia.
Muinaseluteadus. Üldkäsitlused paleontoloogiast. Paleobotaanika. Paleozooloogia (õpetus muinasloomadest).
553. Hüdroloogia.
Üldine vetekirjeldus. Okeanoloogia. Limnoloogia: järved, sood. Potamoloogia: jõed, kosed. Krenoloogia: allikad. Maaalused veed. Mineraalveed (mineraalvetetööstus vt. 662, hüdrotehnika vt. 618).
554. Meteoroloogia. Klimatoloogia.
Ilmastuõpetus. Meteoroloogilised observatooriumid ja jaamad. Meteoroloogilised tabelid. Atmosfäär (füüsikalisele vt. 533). Tuuled. Sajud. Aastaajad. Geotermika (õpetus maakera temperatuurioludest).

56. Bioloogia. Antropoloogia.

Üldine bioloogia. Üldine loomade, inimese ja taimede eluteadus. Elu tekkimine. Surma probleem. Üldine loodusekaitse.

561. **Arenemisteooria.**
Darvinism. Lamarckism (loodusuuriija Lamarck'i põlvne-
misõpetus).
562. **Ontogeneenia.**
Isendi arenemislugu. Üldine embrüoloogia (lootelugu).
563. **Geneetika** (pärivusteadus).
564. **Tsütoloogia** (rakuteadus).
565. **Histoloogia** (koelugu).
566. **Üldine bakterioloogia** (pisilaste-teadus).
Mikroskoopiline tehnika.
567. **Planktonoloogia.**
Vee sügavkihtide organismide ja eluta kehakeste kir-
jeldus.
568. **Ökoloogia.**
Elusoleste omavaheline suhtumine ja vahekord eluta
loodusega.
569. **Antropoloogia.**
Üldine antropoloogia. Spetsiaalne antropoloogia (tõu-
teadus), näit. H. Reiman „Eestlaste rassiline koostis“.
Sotsiaalne antropoloogia (rahvaste bioloogia). Antro-
poloogiline metoodika (kraniomeetria, osteomeetria, sa-
motomeetria, biomeetria).

57. Botaanika.

Üldine taimeteadus. Botaanika oskussõnastik (tei-
siksedel 401). Taimede anatoomia ja morfoloogia. Tai-
mede füsioloogia. (Paleobotaanika vt. 552. Praktiline
botaanika vt. 634, 633.)

571. **Eostaimed.**
Rakistaimed. Samblalaadsed. Sõnajalalaadsed.
572. **Õistaimed.**
Paljasseemnelised. Katisseemnelised. Üheidulehelised,
kaheidulehelised.
573. **Floristiline botaanika** (floristika).
574. **Taimede ökoloogia** (taimeühingud).
575. **Taimegeograafia.**

58. Zooloogia.

Üldine zooloogia. Zooloogia oskussõnastik (teisikse-
del 401). Loomateaduse koguteosed. (Eelajalooline loo-
mastik vt. 552. Loomapsühholoogia vt. 23. Loomakaitse
vt. 254. Loodusekaitse vt. 56. Loomakasvatus vt. 636.
Loomaarstiteadus vt. 598. Zoothügieen vt. 599.).

581. **Selgrootute zooloogia.**
Ainuraksed. Ainuõõssed. Käsnad. Ussid. Lüliljalg.

- sed. Entomoloogia (putukateadus). Limused. Kombitspärghsed. Okasnahksed.
582. Selgroogsete zooloogia.
Kalad. (Kalandus vt. 639.). Kahepaiksed. Roomajad. Linnud. Ornitoloogia (linnuteadus). Imetajad.
583. Võrdlev anatoomia ja füsioloogia.
584. Faunistiline zooloogia (faunistika).
585. Loomade ökoloogia (loomauhingud).
586. Loomageograafia.

59. Arstiteadus. Rohuteadus. Loomaarstiteadus.

Arstiteaduslikud üldteosed. Ajakirjad. Arstiteaduslikud sõnastikud (teisiksedel 401). Arstiteaduse ajalugu. Arstikond. (Võimlemine ja sport vt. 69.).

591. Anatoomia ja füsioloogia.

592. Tervishoid.

Üldine tervishoid. Toitumine. Keha ja vaimu tervishoid. Alkoholism (karskusküsimus ühiskondlikust seisukohast vt. 391). Suitsetamine ja teiste narkootiliste ainete tarvitamine (selle kahjulikkus). Ühiskondlik tervishoid (tervishoiu-politika vt. 37). Tõutervishoid (tõuküsimus vt. 569). Sanitaartegevus. Kosmeetika arstlikult. (Praktiline iluravi vt. 646.).

593. Patoloogia. Sisemised haigused. Terapia.

Etioloogia (haigusepõhjuse-õpetus). Diagnostika (haiguste äratundmise õpetus). Arstimine. Elektroterapia. Vannid. Mudavannid. Dieteetika (õpetus otstarbekohasest toitumisest), tervishoiuliselt vt. 592. Psühhiaatria (vaimuhaiguste-õpetus). Psühhoterapia (psühhopatoogia psühholoogiliselt vt. 232). Veneerilised haigused. Naha- ja suguhaigused.

594. Kirurgia. Välised haigused.

Haavakliinikud. Operatsioonid. Ortopeedia (kunst kehakasvu puudusi eemaldada). Hambaarstimine.

595. Günüekoloogia. Pediaatria.

Naishaigused. Sünnitusabi. Lastehaigused. Naiste ja laste kliinikud.

596. Farmakoloogia.

Õpetus arstimate mõjumisest. Retseptide kogud. Farmakopöa (arstirohtude valmistamise juhe). Rahva meditsiin. Toksikoloogia. Mürk ja vastumürk.

597. Farmaatsia.

Rohuteadus. Kunst arstireseptide järgi rohtusid valmistada. Farmakognoosia (õpetus arstlikult tarvitata-

vaist tooraineist). Apteegiasjandus. Arstimid (arstirohud), nende kasustamine ja mõju vt. ka 592. Farma-kokeemia.

598. Looma arstiteadus.

Üldine loomade arstimine. Kirurgia. Oftalmoloogia (silmaõpetus). Koduloomade välis- ja sisemised haigused. Sünnitusabi. Üldine ja eriteraapia. Veiste haigused. Kliiniline diagnostika.

599. Looma tervishoid.

Üldine tervishoid. Hobuserautamine ja kabjaterbishoid. (Sepatöö vt. 67). Piimahügieen. (Piimandus vt. 637). Epizootoloogia ja zooloogia. (Loomakasvatuse vt. 636.).

6. Rakendusteadused. Foto. Sport.

60. Üldteosed tegelikkudest teadustest.

Tehnilised entsüklopeediad. Perioodilised väljaanded, mis on mitme tehnika- ja tööstusharu teenistuses. Tehnika ajalugu. Tehnilised oskussõnastikud (teisiksedel 401). (Tehnilised õpiasutised, tehnikumi õppekavad vt. 28, teisiksedelid siia). Üldnäitused ja nende nimestikud.

61. Inseneriteadus.

611. Rakendusmehaanika.

Mehaaniline tehnoloogia. Metallide sulatamine ja valamine. Sulatisahjud. Malmisulatamine. Rauavaltsimine. Lõikeriistade valmistamine. Autogeen lõikamine ja keetmine.

612. Masinaehitus.

Aurujõu kasustamine. Plahvatusjõu-masinaid. Auru- masinaid. Auruturbiinid. Gaasimootorid. Veeturbiinid. Tuuleveskid ja tuuleturbiinid. Tõstemasinaid. Mootor- pritsid. Jõuvankrid. Põllutööriistad ja teised masinaid. Tööstusmasinaid. Vedurid. Vagunid. Relvade valmistamine. Vee- ja tuulejõu ning teiste loodusjõudude kasustamine.

613. Autotehnika.

Mototsükkel. Mootorratas.

614. Lennukiehitus.

Lennukuur. (Õhustransport vt. 656, lennuasjandus ma- janduslikult vt. 333.).

615. Elektrotehnika.

Elektrijõud. Elektrotehnika algõpetus. Galvaaniele- mendid. Akkumulaatorid. Elektrikellad ja -lambid.

- Piksevardad. Telefonid. Automaatsed telefonid. Telegraaf. Morse telegraafi tähestik. (Telefon ja telegraaf sidevahendina vt. 658. Telefoni ja telegraafi majandust vt. 333). Galvanomeeter. Magnetilised mõõtmised. Transformaatorid. Elektriaparaadid. Elektrimasinad. Elektrimootorid. Elektrokeemia. Elektrivalgus ja elekterküte. Voolujuhed, kaablid ja traadid. Galvanoplastika, galvanosteegia.
616. Raadiotehnika.
617. Laevaehitus.
(Veetransport vt. 656, laevandus majanduslikult vt. 333).
618. Hüdrotehnika.
Maakuivatus. Põhjavesi. Kraaviplaan. (Hüdrograafia vt. 553.). Veevarustus. Kaevud. Pumbajaamad. Kanalisatsioon. Jõgede reguleerimine. Turba töötlus. Turbasaadused. Navigatsioon (laevasõiduteadus). Sadamad. Sadamate süvendustööd. (Laevaehitamine vt. 617.).
619. Geodeesia.
Maamõõtmine. Mõõdupuud. Plaanitegemine. Kompass. jaarvamine. Topograafia. (Astronoomia ja astronoomilised riistad vt. 52.)

62. Ehitusajandus.

Üldised käsitlused ehitusajandusest. Ehitusmaterjalid. Plaanid ja elarved. (Ehitised kunstilisest seisukohast vt. 471).

621. Hoonete ehitusõpetus.
Elumajad jne. (Põllumajanduslikest ehitistest teisiksedel 631). Kütte- ja õhuvahetuse-seadised (küte ja valgustus majapidamises vt. 643).
622. Maanteed. Tänavad.
Teede ja tänavate sillutamine. Kõnniteed. (Liiklustehnika vt. 656).
623. Raudteed.
Sihiajamine ja projekteerimine. Kaevamine. Raudteepakud. Roopad. (Raudtee kasustamine vt. 656. Vedurite ja vagunite ehitamine vt. 612. Raudteede majandus vt. 333.).
624. Sillad ja võlvid.
Puusillad. Kivisillad. Raudbetoonsillad. (Betonivalmistamine vt. 664.)

63. Põllundus. Aiandus. Metsandus.

Põllumajanduslikud üldteosed. Agronoomia. Põllumajanduslikud ajakirjad ja üldkäsiraamatud. (Agraarpolitika vt. 331. Põllumajanduslikud käitised vt. 333).

631. Üldpõllundus.

Mullateadus. Väetamine. Maaparandus (kultuurtehnik). Sookultuur. (Maakuivatamise tehnika vt. 618. Geodeesia vt. 619. Talude ehitusõpetus vt. 621, teisiksedel siia. Põllutööriistade ja masinate ehitamine vt. 612, nende kasustamine siia).

632. Kultuurtaimede haigused ja parasitid.

633. Erikultuurid.

Teravilja-kultuur. Heinakülv. Sordiparandus. Tehnilised taimed.

634. Aiandus.

Puu-, juurvilja jne. kasvatus.

635. Mesindus.

636. Loomakasvatus.

Üldine koduloomade kasvatus. Hobusekasvatus. Kariloomad. Sead. Kodulinnud. Väikeloomad: koerad, kassid jne. Loomatoitmine (arstiteaduslikust seisukohast vt. 598). (Loomatervishoid vt. 599, teisiksedel siia).

637. Koduloomade ja lindude saadused.

Piimandus. (Tervishoiulised uuringud vt. 599). Või ja juust, nende valmistamine. Munad. Rasv. Liha.

638. Metsandus.

Metsakasvatus. Metsatakseerimine. Metsavalitsemine. Metsateaduslikud ajakirjad. (Metsapolitika vt. 331, metsamajandus vt. 333).

639. Jahindus. Kalandus.

64. Kodumajapidamine.

Üldteosed kodumajapidamisest. Kodumajanduslikud ajakirjad, näit. „Taluperenaine“. („Eesti Naine“ läheb 13. liiki, kuid teisiksedelid tulevad 64:391:393.).

641. Kokakunst.

Gastronoomia. Keetmine. Kodune jookide valmistamine. (Tööstuslik jookide valmistamine vt. 662). Liha- ja taimetoitlus (arstlikust seisukohast vt. 592).

642. Söögi- ja vöörastemajad.

643. Küte ja valgustus kodumajapidamises. (Ahjude ehitamine vt. 621, valgustussiseseade vt. 615. Potisepatöö vt. 67.).

644. Elamud ja nende sisustus. Tubade jaotus. Sisustus: mööbel, vaibad jne. (Mööbli valmistamine tööstuses vt. 668, tiseritöö vt. 67. Elamute ehitamine vt. 621. Vaibatööstus vt. 667, kodune vaiba valmistamine vt. 645.).
645. Rõivad ja pesu. Moelehed. Riideõmblus. Naiskäsitöö. Pesuõmblemine. (Rätsepätöö vt. 67).
646. Puhtus ja pesemine. Riiepuhastamine. Pesupesemine. Majateenijad. Iluravi (tervishoiuliselt vt. 592).

65. Kontoritehnika. Kaubateadus. Liiklus- ja sidevahendid.

651. Kontorid. Korrespondents (kaubanduslik kirj vahetus).
652. Kirjutusmasinad. Paljundusabinõud. Masinkiri. Mimeograaf. Šapirograaf.
653. Stenograafia (kiirkiri).
654. Arve- ja raamatupidamine. Kaubanduse matemaatika.
655. Kaubateadus. Kauplemise tehnika. Kaubatundmine. Reklaamtehnika. (Kaubandusõigus vt. 344. Kaubanduspolitiika vt. 331. Kaubanduskäitised vt. 333.).
656. Transport. Liiklustehnika. Eksporti ja impordi tehnika. Raudteejaama tegevus. Sõiduplaanid. Pagas. Suur- ja väikekiirus. Kaubataariidid. Vee (mere, jõe) transport. Ohutransport. Transporteerimise muud võimalused. (Liikluskäitised vt. 333. Liikluspolitiika vt. 331. Veduriehitamine vt. 612. Teede ehitamine vt. 622, 623.). Tänavliiklemine. Tramm. Omnibus.
657. Mõõdud. Kaalud ja mõõdud. Meetrisüsteem (teoreetiline osa vt. 53).
658. Postiasjandus. Postkontori tehingud. Postmargid. (Postipeavalitsuse korraldused ja määrused vt. 35. Posti, telegraafi ja telefoni majandus vt. 333. Telegraafi ja telefoni tehnika vt. 615.)
659. Trükitehnika. Trükiasjandus. Kiri ja ladu. Trükimasinad. Rotatsiooni- masinad. Pressid. Kliše valmistamine. Litograafia.

Korrektuur. Kirjastiste ja raamatukaupluste tehingud. (Kirja ja raamatu areng vt. 17. Raamatuköitmine vt. 67.).

66. Tööstus. Tehnoloogia. Loodusvarade kasustus.

Siia kuuluvad tööstuse kõik harud. (Tööstuse majandus vt. 333, tööstuspolitika vt. 331.)

661. Keemia ja jõuainete tööstus. Gaasitööstus.

Keemiatööstuse toorained: väävel, raske pagu, magneesiit, grafiit, koks, vilgukivi, asbest (kivilina). Jõuained: kivisüsi, pruunsüsi, õlikiltkivi (põlevkivitööstus). Õlitööstus. Mineraalõlide-tööstus. Bensiin. Bensool. Nafta. Petrooleum. Gaasitööstus. Lõhkeained. Dünamiid. Pürotehnika. Ilutulestus. Tuletikutööstus. Tulekivid. (Teoreetiline keemia vt. 54.)

662. Jookide ja narkootiliste ainete tööstus. Linnase, õlle, veini, piirituse, kvassi jne. valmistamine (koduveini ja -õlle valmistamine vt. 641). Mineraalvetetööstus. Kohvi ja tee ümbertöötamine. Tubakatööstus. Paberossi ja sigarettide valmistamine. Teiste narkootiliste ainete tööstus.

663. Toidu- ja maitsevahendite tehnoloogia. Toorained: toitemineraalid (keedusool, sooda). Töötlev tööstus: rukki-, nisu-, odra- ja kaerajahu valmistamine. (Pagaritöö vt. 67. Leivavabrikud siia.). Kruubid. Mais. Tärklise valmistamine. Makaronid. Nuudlid. Suhkru- ja kakaokaupade tööstus. Šokolaadi ja kompveki tööstus. Kookos-, palmi-, kanepi-, lina- ja oliivõli tööstus. Toiterasvad. Margariinid.

664. Kivid ja mullad ning nende saadused. Ehtekivide tööstus.

Tsement. Telliskivi. Savi. (Potisepatöö vt. 67). Keraamikatööstus. (Keraamika kunstiliselt vt. 475). Portselan. Klaasitööstus. (Portselani ja klaasi maalimine vt. 475). Graniit. Gneiss. Liiva- ja lubjakivid. Marmor. Kips. Tulekindlad savid. Kriit. Kvarts. Asfalt. Batoon. Teemant, teised vääriskivid ja poolvääriskivid. Merivaht. Merivaik.

665. Värvitööstus. Parfüümi- ja seebitööstus.

Mineraalvärvainete tööstus: ooker, talk, kinaver (tsinnober). Tõrvavärvide tööstus (aniliin). Kunstvärvide valmistamine (indigo). Mineraalvärvide tööstus. (Maaliritöö. vt. 67). Parfüümide ja kosmeetiliste vahendite

- tööstus. Seebi ja farmatseutiliste preparaate tööstus. Küünla valmistamine.
666. Väetisvahendite ja õlikookide tööstus. Mineraalväetised: kaalisool, tšiiilsalpeeter, fosforiit. Kunstväetiste tööstus: superfosfaat, toomasjahu, salpeeter. Kunstlik loomasööda tööstus.
667. Kiud-, nahk- ja kummainete tööstus. Ketramis- ja kudumistööstus. Villatööstus. Puuvill. Lina. Kanep. Džuditööstus. Niidi ja lõnga valmistamine. Kõie- ja purjetööstus. Siiditööstus: toor- ja kunstsiid. Pitsikaup. Pesu-, rõiva- ja vaibatööstus. (Kodune naiskäsitöö vt. 645, rätsepatöö vt. 67). Kautšuki ja kummikaupade tööstus. Naha-, karusnaha- ja saapatööstus. (Kingsepatöö vt. 67). Käsikohvrid. Linoleum.
668. Puidutööstus. Paberitööstus. Lõikpuidutööstus. Puundaines (tselluloos). Ligniin. Mööbli- ja mänguasjade-tööstus. (Puusepa- ja tiseritöö vt. 67). Paberi- ja paberikaupade-tööstus. Korgitööstus.
669. Metallimaakide ja töötletud metallide tööstus. Ehte- ja mündimetallid. Kuld. Hõbe. Plaatina. Elavhõbe. Rauamaagi (rauamulla) tööstus. Mangaani-, kroomi-, nikli-, koobaldi- jne. maagid. Vase-, inglistina-, seatina-, tsingimaagid. Haruldased metallid. Töötletud metallid: rauakaupade-, tsingi-, alumiiniumi-, pleki-, vase- jne. tööstus. (Teoreetil. osa vt. keemia 545.)

67. Käsitöö.

Kullasepatöö. Sõiduriistad. Sepatöö. Puusepatöö. Sadulsepatöö. Kingsepatöö. Sukakudumine. Rätsepatöö. (Naiskäsitöö vt. 645). Juuksuritöö. Maalritöö. Raamatu-koitmine (koiteareng vt. 175). Teised käsitöö alad.

68. Fotograafia. Kino.

Fotograafia teooria ja tehnika. Päevapildi aparaadid. Päevapildi kogud. Diapositiivid. Kinematograafia. (Kinostuudiod vt. 491, teisiksedel siia).

69. Sport ja lõbustused.

Võimlemine. Mängud. Moetantsud. Rahvatantsud tänapäevale kohandatult (kunstilisest seisukohast vt. 492, teaduslikust seisukohast vt. 79). Spordi ajakirjad ja aastaraamatud. (Ballett ja plastika vt. 492. Keha tervis-

hoid vt. 592). Matemaatilised mängud. Male. Muud lõbustused. Ristsõnamõistatused. Spordi organisatsioonid ja maleklubid.

7. Maa- ja rahvateadus. Rahvaluule.

70. Maateaduslikud üldteosed.

Üldmaateaduslikud kirjutised. Maateaduslikud koguteosed. Maateaduslikud ajakirjad. Maastikuteadus. Ümburuteadus. (Füüsiline geograafia vt. 55, teisiksedel siia.). Teostest, mis puudutavad maateaduslike küsimuste kõrval ka ajaloolikke ja majanduslike küsimusi, panna teisiksedele vastavasse eriliikidesse .

71. Eesti maateadus.

Kõik eesti geograafiasse puutuvad väljaanded.

72. Euroopa maateadus.

Üldised maateaduslikud teosed kogu Euroopa või maaderühmade kaupa. Inglise, Itaalia, Prantsuse, Saksa, Soome, Vene jne. maateadus. Kui üksikute maade kohta kirjandust enam, siis luua erirubriigid ja järjestada tähestikuliselt.

73. Välisilmajaod.

Üldised koguteosed. Aafrika, Aasia, Ameerika ja Austraalia maateadus. Kui kirjandust palju, siis eristada samuti eriilmajaod ja paigutada tähestiku järgi. Kui üksiku ilmajao kohta teoseid palju, lahutada omakord üksikud riigid, näit. Hiina, Jaapani jne. maateadus.

74. Kartograafia

Kaardiprojektsioonid (projektsiooniteooria vt. 515). Maakaardid. Atlased. Linnade plaanid .

75. Reisikirjeldised.

Reisud ümber maailma ja muud üksikute maade kohta käivad reisikirjeldised. Reisijuhid. Näit. J. Lattik „Lõunamaale“.

76. Kodumaa reisikirjeldised

Kirjutised, mis puudutavad matke Eestis. Näit. „Rändur Eestis“.

77. Rahvateadus. Etnoloogia.

Etnograafia (kirjeldav rahvateadus). Igasuguse aine- lise vanavara kirjeldus. Rahvateadusliku muuseumi ese-

mete uuringud. Näit. J. Mannise „Kannud“. („Eesti Rahva Muuseumi aastaraamat“ vt. 16, kuid teisiksedel tingimata siia. Rahvusküsimus vt. 394. Antropoloogia vt. 569. Tõuküsimused vt. 569., teisiksedelid võib paigutada 394:77. Arheoloogia vt. 86.)

771. Eesti etnograafia.

772. Soomesugu rahvaste etnograafia.

773. Võrdlev rahvateadus (etnoloogia).

Üldine võrdlev rahvateadus. Algrahvad väljaspool Euroopat.

78. Rahvaluule. Mütoloogia.

Folkloor (rahva suusõnaliselt pärandatud vaimuvara) üldse. Uurimused rahvaluule alal. (Rahvaluule vormis kirjutatud kunstluule vt. ilukirjandus).

781. Eesti rahvaluule.

Rahvalaulud, muinasjutud, mõistatused, vanasõnad, muistendid. Teaduslikud uurimused eesti folkloori alal.

782. Soomejateiste hõimrahvaste folkloor.

783. Võrdleva rahvaluule uurimismeetod.

784. Rahvaluule monograafiad.

785. Võrdlev ja erirahvaste mütoloogia.

786. Eesti mütoloogia.

79. Tavad ja kombed.

Rahva kombeid ja pruuke käsitlevad eriteosed. Kostüümid ja juuksesoengud. Moe ajalugu (moelehed vt. 645). Pulma, matuse ja muud kombed. (Kombeõpetus vt. 255). Rahvatantsud (tänapäevale kohandatult vt. 69; kunstiliselt vt. 492). Üksikute seisuste tavad ja kombed eriaegadel, näit. rüütli kombed. (Seisused ühiskondlikult vt. 30).

8. Ajalugu. Elulood. Arhiivindus.

80. Ajaloo üldteosed.

Siia kuuluvad üldised kirjutised kultuurajaloost ja ajaloo metodoloogia. Ajaloo filosoofia (teisiksedel 21). Ajaloolised ajakirjad ja kaardid. Paleograafia (vana- ja keskaegsete kirjalike tundmine, kirja areng vt. 172). Numismaatika (rahadeteadus, ajalooliselt). Heraldika (vapiteadus). (Ajaloo meetodika vt. 27, teisiksedel siia. Kultuuri mõiste määrang vt. 21, teisiksedel ka siia.)

81. Üldine ajalugu.

Koguteosed vanemast ajast kuni kõige uuema ajani. Üldised ajaloolised õpperaamatud. Rahvaste ajalugu väljaspool Euroopat. Vajaduse korral võib selle liigi all üksikute väljaspool Euroopat olevate rahvaste ajalugusid eristada ja rubriigid seada tähestikuliselt, näit. Hiina, India, Jaapani jne. ajalugu.

82. Eesti ajalugu.

Kõik Eesti ajaloosse puutuvad üldväljaanded ja eriuurimused.

83. Baltimaade ajalugu.

Kirjutised Eesti-, Liivi- ja Kuramaa kohta. (Läti ja Leedu riigi ajalugu vt. 84) .

84. Teiste Euroopamaade ajalugu.

Üldteosed Euroopa ajaloo kohta. Erimaade ajalood: Inglise, Prantsuse, Saksa, Vene jne. ajalugu. Alljaotus võib olla maa-alaline ja paigutada tähestikuliselt.

Üksiku maa ajalugu võib veel süstematiseerida ajajärkude viisi: vana-, kesk- ja uusaeg ning kõige uuem aeg. Liigitust võib teostada veel täpsemalt üksikute ajastute (perioodide) järgi, näit.:

84. Prantsuse ajalugu.

Vana ajalugu kuni 987. aastani.

Keskaeg (987—1589).

Bourbonide valitsusaeg (1589—1789).

Revolutsioon (1789—1804).

Esimene keisririik (1804—1815).

Bourbonide restauratsioon (1815—1848).

Teine vabariik ja keisririik (1848—1870).

Kolmas vabariik (1870—).

Samuti võib jaotada iga maa ajalugu.

85. Vana ajalugu.

Erikirjutised vanast ajaloost. Kreeka ja Rooma ajalugu.

86. Arheoloogia.

Muinasteadus. Muistised. Muinasleiud. Muinasvarade kaitse. Eesti ja teiste maade muinasajateadus. Näit. „Saaremaa ja Muhu muinasjäänused. . .“.

87. Elulood. Mälestised.

Biograafiad ja autobiograafiad. Biograafilised leksikonid (teisiksedeli võib paigutada 11. alla). Memuaarkirjandus. Ajalooliste isikute kirjavahetus.

Kirjanikkude ja kunstnikkude ning muusikute elulood lähevad vastavalt kirjanduse, kunsti ja muusika ajaloo osakonda, kuid teisiksedelid võivad olla ka siin.

Teadlaste, seltskonnategelaste, ajalooliste isikute ja teiste elulood, kirjavahetused ja mälestised tulevad paigutada siia (87). On aga mõne isiku elu ja tegevus käsitletud seotult mõne aine või küsimusega (liikumisega), siis teos panna vastavasse liiki, ent teisiksedel paigutada siia. Näit. „Pestalozzi elu ja tegevus“, läheb 26. (kasvatus ja haridus) liiki, kuid teisiksedel tuleb paigutada siia (87). Žebelev'i „Aleksander Suur“ tuleb paigutada aga siia (87), ent teisiksedel 85. liiki (vana ajalugu). Naistegelaste biograafiad lähevad 393. liiki, ent teisiksedel tuleb paigutada siia (87). Filosoofide elulood lähevad filosoofia ajaloo (213) liiki, kuid teisiksedelid siia (87).

871. Eesti tegelaste elulood, mälestised ja kirjavahetus.

872. Saksa tegelaste elulood, mälestised ja kirjavahetus.

873. Inglise tegelaste elulood, mälestised ja kirjavahetus.

874. Prantsuse tegelaste elulood, mälestised ja kirjavahetus.

875. Vene tegelaste elulood, mälestised ja kirjavahetus.

jne. jne.

Vajaduse korral võib jätkata eraldamist kirjanduse ajaloo indekseerimise alusel, ainult 44. asemel tuleb tarvitada 87.

88. Genealoogia.

Üksikute perekondade ja suguvõsade kirjeldus. Suguvõsade monograafiad.

89. Arhiivindus.

Arhivaalide kogud. Arhiivide kirjeldused ja väljaanded. Aigdokumendid. Arhiivide kataloogid.

9. Lastekirjandus.

Siia kuuluvad teosed, mis määratud ainult lastele, alaealistele, väikestele jõngermannidele. Noorsoo raamatud, mis loetavad ka täisealistel, tulevad paigutada vastavalt erimaade ilukirjanduse alla. Siia ka laste pildikogud ja laste ajakirjad. Võib liigitada keelte järgi:

eesti-, inglise-, prantsuse-, saksa-, vene- jne. keelne lastekirjandus, paigutus teha tähestikuliselt. (Aabitsad vt. 271. Teadusliku sisuga õpperaamatud lähevad vastavate teaduste alla.)

Tähestikuline loend.

(Märksõnale järgnev number juhib vastavale liigile. Kui märksõnale järgneb mitu liiginumbrit, siis vastavalt paigutada teos sinna liiki, millisest seisukohast ainet käsitletud. Kui käsitus mitmelaadne, siis vastavalt kirjutada niimitu teisiksedelit, vt. teisiksedeli mõiste seletus lk. 5.)

A.	Aiaarhitektuur 471.
Aabits 271:9.	Aiandus 634.
Aadressraamatud (üld.) 14.	Ainasväljaanne 176.
Aafrika maateadus 73.	Ainuraksed loomad 581.
Aasia maateadus 73.	Ainuõõssed „ 581.
„ rahvaste ajalugu 81.	Aisting 23.
Aastaajad 554.	Ajakirjad (üld.) 13.
Aastaraamatud (üld.) 16.	„ (ajaloo) 80.
Aatomiteooria 53.	„ (arstiteaduse) 59.
Abielu (jur.) 344.	„ (bibliograafia) 18.
„ (kombed) 79.	„ (karskuse) 391.
„ (med.) 592.	„ (kasvatuse) 26.
Abort 595.	„ (kirjandusteaduse) 423.
Absolutism 342.	„ (kodumajanduse) 64.
Administratiivkohus 35.	„ (koolinoorsoo) 276:13.
Administratiivsed määrused 35.	„ (kunsti) 453.
Administratiivõigus 35.	„ (loodusteaduse) 50.
Adventism (teol.) 203.	„ (majanduse) 33.
Advokatuur 344.	„ (muusika) 48.
Aeg ja ruum (filos.) 211.	„ (naiste) 393:64.
„ „ selle mõõtmine (astr.) 52.	„ (noorsoo) 392.
Aeromehaanika (füüs.) 533.	„ (politika) 32.
Aeronautika (tehn.) 614.	„ (põllumajanduse) 63.
„ (transp.) 656.	„ (sotsiaalpolitika) 37.
„ (ök.) 333.	„ (spordi) 69.
Aerutamine 69.	„ (sõjanduse) 36.
Aforismid 21.	„ (usu) 20.
Agitatsioonkirjandus 325.	„ (vabaharidustöö) 29.
Agnostitsism (filos.) 214.	„ (üliõpi*aste) 28:13.
Agraarpolitika 331.	Ajakirjanduse ajalugu 12.
Agrikultuur 631.	„ tehnika 12.
Agronoomia 63.	„ teooria 12.

- Ajakirjanikkude liit 12.
 Ajalehed 12.
 Ajalehtede väljalõiked 15.
 Ajaloo filosoofia 80:21.
 Ajalooliste isikute elulood 87.
 Ajalugu (üld.) 81.
 " (Baltimaade) 83.
 " (Eesti) 82.
 " (Euroopa) 84.
 " (filosoofia) 213.
 " (keskaja) 84.
 " (kirjanduse) 43:44.
 " (kultuuri) 80.
 " (kunsti) 46.
 " (maakera) 55.
 " (raamatu) 171.
 " (ueeaja) 84.
 " (vanaaja) 85.
 Akadeemia 28.
 Akkumulaator (füüs.) 537.
 " (tehn.) 615.
 Aktsiis 332.
 Akustika (füüs.) 534.
 " (mus.) 481.
 Alateadvus 23:232.
 Albumid (üld.) 15.
 Alfabeet 172.
 " (lgv.) 40.
 Algdokumendid 89.
 Algebra 513.
 Algharidus 272.
 Algkoolisundus 272.
 Algrahvad 773.
 Alkohol (med.) 592.
 " (tehn.) 662.
 " (võitlus selle vastu) 391.
 Allikad (geol.) 553.
 Allikaveed (med.) 592.
 Alliteratsioon 422:781.
 Almanahhid (üld.) 15.
 Altruism 251.
 Alumiinium (keem.) 545.
 " (tehn.) 669.
 Ambulatoorium 592.
 Ameerika ajalugu 81.
 Ameerika ilukirjandus 09:03.
 " maateadus 73.
 Amerikanism (ök.) 333.
 Ametiühingud 37.
 Ametnikkond 35.
 Analüüs (loog.) 22.
 Analüütiline geomeetria 516.
 " keemia 542.
 " psühholoogia 23.
 Anarhism 38.
 Anatoomia 591.
 " (bot.) 57.
 " (zool.) 583.
 Andekuseküsimus 26:234.
 Anekdoot 0.
 " (kirj.-teoor.) 422.
 " (folkl.) 78.
 Aniliinvärv (tehn.) 665.
 Annaalid 80.
 Antiikkirjandus 08.
 Antiikkirjanduse ajalugu 448.
 Antikvariaatide kataloogid 183.
 Antisemitlik liikumine 394.
 Antropoloogia 569.
 Antroposoofia 215.
 Apokriiva raamatud 202.
 Appertseptioon (psühh.) 23.
 Apteegiasjandus 597 .
 Apteekrite kongressid 597.
 Araabia ajalugu 81.
 " maateadus 73 .
 Arenemisõpetus (biol.) 561.
 Aretoloogia. (vooruseõpetus) 251.
 Arheoloogia 86.
 Arhiivindus 89.
 Arhitektuur 471.
 Arhivaalid 89.
 Aritmeetika 511.
 Arktis (geogr.) 70.
 Arsenal 36:612.
 Arstimid 597:592.
 Arstimine 593.
 Arstiteadus 59.
 Arstiteaduse oskussõnastik
 59:401.

Aru 23.
 Arvepidamine 654.
 Asbest (tehn.) 661.
 Asfalt (tehn.) 664.
 Asjaõigus 344.
 Assonants 422:781.
 Assotsiatsioon (psühh.) 23.
 Assüüria ajalugu 85.
 Astmevaheldus (lgv.) 411.
 Astrofüüsika 52.
 Astroloogia 24.
 Astronoomia 52.
 Asustus 324.
 Atavism (biol.) 563.
 Ateena ajalugu 85.
 Ateism 201.
 Ateljee 455.
 Atlased (aj.) 80.
 „ (geogr.) 74.
 Atleetika 69.
 Atmosfäär (füüs.) 533.
 „ (meteor.) 554.
 Aurujõu kasustamine 612.
 Aurukäitis (tehn.) 661.
 „ (ök.) 333.
 Aurumasinad 612.
 Auruturbiinid 612.
 Austraalia maateadus 73.
 Autoasjandus (tehn.) 613.
 „ (transp.) 656.
 Autobiograafiad 87.
 Autogeen keetmine 611.
 Autograafid 176.
 Automaatsed telefonid (postiasj.)
 658.
 „ „ (tehn.)
 615.
 Autobiil (tehn.) 613.
 „ (transp.) 656.
 Autoriõigus. 344.
 Autosuggestioon 24:593:233.
 Avalik raamatukogu 194.
 „ õigus 342.
 Aviaatika (tehn.) 614.

B.

Bakterioloogia (üld.) 566.
 „ (med.) 59.
 Bakunin'i õpetus 38.
 Ballett 492.
 Baltimaade ajalugu 83.
 Baptism (teol.) 203.
 Barokk 452.
 Belgia ilukirjandus 09.
 „ kirjanduse ajalugu 449.
 Belletristika 0.
 Bensin 661.
 Bensool 661.
 Betoon 664.
 Betoonsillad 624.
 Bibliofiilia 17.
 Bibliograafia 18.
 Bibliograafia oskussõnastik
 18:401.
 Biblioloogia 17.
 Bibliomaania 17.
 Biblioteek 19.
 Biograafiad 87.
 Bioloogia 56.
 „ (rahvaste) 569.
 Biomeetria (antropol.) 569.
 Bolševism 38.
 Botaanika 57.
 „ oskussõnastik 57:401.
 Bramanism 204.
 Buddhism 204.
 Börs 331.

D.

Darwinism 561.
 Deduktsioon (loog.) 22.
 Deism 201.
 Dekadentism (kirj. aj.) 43:44.
 Deklamatsioon 491.
 Dekoratiivkunst 475.
 Dekoratsioonide kasustamine 491.
 Demograafia (stat.) 31.
 Demokraatia (jur.) 342.
 „ (polit.) 321.
 Dermatopataloogia 593.

Desarmeerimine 322.
 Desinfektsioon 592.
 Detsimaalklassifikatsioon 191.
 Diagnostika 593.
 Diagrammid (stat.) 31.
 Dialektoloogia (lgv.) 41.
 Diaposiitiivid 68.
 Didaktika 27.
 Dieteetika 593:592.
 Differentiaalarvud 517.
 Diktatuur (jur.) 342.
 „ (polit.) 321.
 Diktsioon 491:422.
 Diluuvium (geol.) 55.
 Diplomaatia (jur.) 341.
 „ (polit.) 322.
 Draama ajalugu 491.
 „ kirjandus 0.
 Dramaturgia 491.
 Džuuditööstus 667.
 Džuuat (agr.) 633.
 Džnaamika (füüs.) 531.
 „ (tehn.) 61.
 Džnamiit 661.
 Džnamomasinad 615.

E.

Edison (leiuatjana) 60.
 Edison'i elulugu 87.
 Eelajalooline kultuur 86.
 Eelarved 332 .
 Eesti ajalugu 82.
 „ etnograafia 771.
 „ folkloor 781.
 „ geograafia 71.
 „ Haridusliit 296.
 „ helikunst 48.
 „ ilukirjandus 01.
 „ keeleteadus 411.
 „ keele metoodika 27:411.
 „Eesti Kirjandus“ (ajakiri)
 13:423.
 Eesti kirjanduse ajalugu 441.
 „ Kirjanduse Selts 16.
 „ Kirjanikkude Liit 424.

Eesti kunsti ajalugu 46.
 „ lavakunst 491.
 Eestimaa ajalugu 83.
 Eesti maalikunst 474.
 „ muinasteadus 86.
 „ mütooloogia 786.
 „Eesti Naine“ (ajakiri) 13:393:
 64:391.
 Eesti Noorsoo Ühendus 392.
 „ Pank 333.
 „ Punane Rist 395.
 „ raamatute üldnimestik 181.
 „ tegelaste elulood 871.
 Etika 25.
 Efemeriidid (astr.) 52.
 Egiptuse ajalugu 85.
 Egoism 251.
 Ehituskunst 471.
 Ehitusmaterjal 62.
 Ehitusõpetus 62.
 Ehtekivid (tehn.) 664.
 Ehtemetallid (tehn.) 669.
 Einstein'i õpetus 53.
 Eksliibris 174:473.
 Ekspeditsioonid (geogr.) 70.
 „ (loodusteadusl.)
 50.
 Eksperimentaal-pedagoogika 26.
 „ -psühholoogia 23.
 Eksport (tehn.) 656.
 „ (ök.) 333.
 Ekspressionism 452.
 Elamu (ehitus.) 621.
 „ (sisust.) 644.
 Elanikkude arv 31.
 Elavhõbe (keem.) 545.
 „ (tehn.) 669.
 Elekter (füüs.) 537.
 Elekterküte 615.
 Elektrifitseerimine 615:661.
 Elektrijõud 615.
 Elektrilambid 615.
 Elektrimasinad 615.
 Elektrivalgustus 615:643.
 Elektrokeemia (keem.) 541.

- Elektrokeemia (tehn.) 615:661.
 Elektrolüüs (füüs.) 537.
 „ (tehn.) 615.
 Elektromagnetism 538.
 Elektromehaanika (füüs.) 537.
 „ (tehn.) 615.
 Elektrometallurgia 669.
 Elektromootor (tehn.) 615.
 „ (transp.) 656.
 Elektroniteooria 53.
 Elektrotehnika 615.
 Elektroteraapia 593.
 Elektrotüüpia 659.
 Element (füüs.) 53.
 „ (keem.) 54.
 „ (tehn.) 66.
 Elfenbein (kunst.) 475.
 „ (tehn.) 664.
 Elseviirid 176.
 Elufilosoofia 25:21.
 Elukinnitus 333.
 Elukorter 644.
 „ (s.-polit.) 37.
 Elulood 87.
 Elumõte 25:21.
 Eluvaade 25:21.
 Emadepäevad 393.
 Emailimine 661.
 Emailmaalimine 475.
 Embrüoloogia (biol.) 562.
 Emigratsioon 324.
 Emissiooniteooria 331.
 Emotsioon 23.
 Empiirika (psühh.) 23.
 Empirism (filos.) 214.
 Energia (filos.) 211.
 „ (füüs.) 53.
 „ (tehn.) 61:66.
 Enesekasvatus 292.
 Enesemõjustus 24:593:233.
 Ennustus 24.
 Entomoloogia 581.
 Entsüklopeedia 11.
 Eostaimed 571.
 Epigramm 0.
- Epigramm (kirj.-teoor.) 422.
 Eramajandus 333.
 Eraõigus 344.
 Eshatoloogia 20.
 Esiajalugu 86.
 Esperanto kirjandus 09.
 „ sõnastik 401.
 „ õpperaamat 412.
 Esseed 44.
 Esteetika (filos.) 234.
 „ (kirjanduse) 421.
 „ (kunsti) 451.
 Etioloogia (med.) 593.
 Etnograafia 77.
 „ (eesti) 771.
 „ (soomesugu rahvas-
 te) 772.
 Etnoloogia 773.
 Etümoloogia (lgv.) 41.
 Euroopa ajalugu 84.
 „ maateadus 72.
 Evangeelium 202.
 Evolutsiooniteooria (biol.) 561.
- F.**
- Fajanss (kunst.) 475.
 „ (tehn.) 664.
 Fakulteedid 28.
 Fantaasia 23.
 Farmaatsia 597.
 Farmakognoosia 597.
 Farmakokeemia 597.
 Farmakoloogia 596.
 Farmakopöa 596.
 Farmatseutilised preparaadid 665
 Fašism 38.
 Faunistika 584.
 Feminism 393.
 Feodalism 38:84.
 Filantroopia 37.
 Filateelia (kirjamark, kogum.)
 658.
 Filmistuudio 491:68.
 Filmitööstus 68.
 Filoloogia 40:41

- Filosoofia (üld.) 21.
 „ ajalugu 213.
 „ oskussõnastik 21:401.
 „ teaduskond 28.
 Filosoofia (ajaloo) 80:21.
 „ (keele) 40:21.
 „ (kirjanduse) 421:21.
 „ (kunsti) 451:21.
 „ (usu) 20:21.
 „ (õiguse) 34:21.
 Filosoofide elulood 213:87.
 Filosoofilised süsteemid 214.
 Finantsteadus 332.
 Finantsõigus 332.
 Flaami ilukirjandus 09.
 „ maalikunst 474.
 Floristika 573.
 Folkloor 78.
 „ (eesti) 781.
 „ (soomesugu rahvaste)
 782.
 „ (võrdl. uurimismeetod)
 783.
 Foneetika 402.
 Fonograafia (füüs.) 534.
 Fonoloogia (lgv.) 402.
 Ford'i elulugu 87.
 Fordism (ök.) 333.
 Fosfor (keem.) 545.
 Fosforiit (agr.) 631.
 „ (tehn.) 666.
 Fotograafia 68.
 Fotokeemia (füüs.) 535.
 „ (fotogr.) 68.
 Fotomeetria (füüs.) 535.
 Fourierism 38.
 Frenoloogia 24:569.
 Fresko 475.
 Futurism (kirj. aj.) 43:44.
 „ (kunst.) 452.
 Följeton 0.
 „ (kirj.-teoor.) 422.
 Föniiklaste ajalugu 85.
 Füsiognostika 24.
 Füsioloogia 591.
 Füsioloogia (bot.) 57.
 „ (zool.) 583.
 Füüsika 53.
 „ (tehn.) 61.
 Füüsikaline keemia 541.
 Füüsiline geograafia 55.
 G.
 Gaas (füüs.) 533.
 „ (tehn.) 612.
 Gaasianalüüs 542.
 Gaasimootor 612.
 Gaasisõda 36.
 Gaasitööstus 661.
 Gaasivalgustus 612:643.
 Galvaanielemendid 615.
 Galvanoplastika 615.
 Galvanosteegia 615.
 Gastronoomia 641.
 Geeniušeküsimus 234.
 Genealoogia 88.
 Geneetika (biol.) 563.
 Geniaalsus 234.
 Geodeesia 619.
 Geofüüsika (geol.) 55.
 Geograafia (üld.) 70.
 „ (Eesti) 71.
 „ (Euroopa) 72.
 „ (looma) 586.
 „ (majanduse) 335:70.
 „ (taime) 575.
 „ (välisilmajagude) 73.
 Geoloogia 55.
 Geomeetria 513.
 „ (kujutav) 515.
 Geomeetriline joonestamine 515:
 473.
 Geomorfoloogia 55.
 Geotermika (meteor.) 554.
 Germaani keeleteadus 412.
 Glatsioloogia (geol.) 55.
 Gneiss (miner.) 551.
 „ (tehn.) 664.
 Gnoseoloogia 212.
 Gobelään 644.

- Gobelääni maalimine 475.
 Gootika 471.
 Graafika 473.
 Grafiit (miner.) 551.
 „ (tehn.) 661.
 Grafoloogia 24.
 Grammatika 41.
 „ (eesti) 411 .
 „ (võrdlev) 403.
 „ (võrkeelne) 412.
 Grammofon (füüs.) 534.
 „ (muus.) 48.
 Graniit (miner.) 551.
 „ (tehn.) 664.
 Gravüür 473.
 Gümnaasium 273.
 Gümnaastika 69.
 Günekoloogia 595.
- II.
- Haavakliinikud 594.
 Hagiograafia (pühakute elu) 203.
 Haigekassad 37.
 Haigemajad 59.
 Haldamine 35.
 Hambaarstimine 594.
 Haridus 26.
 Haridusajandus 27.
 Hariduse ajalugu 26.
 „ statistika 31:26.
 Haridusliit 296.
 Hariduslikud organisatsioonid
 296.
 Haruldased metallid (tehn.) 669.
 Haruldised 176.
 Headus 251.
 Heategevus 37.
 Heebrea keel 412.
 „ usund 204.
 Heli (füüs.) 534.
 Helikunst 48.
 Hellenism 448:85.
 Hemopataloogia 593.
 Heraldika 80.
 Herbaarium 57.
- Hieroglüüf 172:85.
 Hieromantia 24.
 Hiina ajalugu 81.
 „ ilukirjandus 09.
 „ kirjanduse ajalugu 449.
 „ kunst 46:47.
 „ maateadus 73.
 Hing ja keha (filos.) 211.
 „ „ „ (med.) 592.
 Hingeteadus 23.
 Hinnad (rahvusvahelis.) 331.
 „ (siseturu) 656.
 Hispaania ajalugu 84.
 „ ilukirjandus 09.
 „ keeleteadus 412.
 „ kirjanduse ajalugu
 449.
 „ maateadus 72.
 Histoloogia (biol.) 565.
 Histoorka 80.
 Hobune (zool.) 582.
 Hobusekasvatust 636.
 Hobuseraatus (käsitöö) 67.
 „ (zoomed.) 599.
 Hollandi ilukirjandus 09.
 „ maalikunst 474.
 Hommikumaa kirjandus 09.
 Hoolekanne 37.
 Hoonete ehitamine 621.
 Horoskoopia 24.
 Hortoloogia (aiandusetundmine)
 634.
 Humanism (aj.) 81:84.
 „ (filos.) 214.
 Huumor 0.
 „ (kirj.-teoor.) 422.
 Hõbe (keem.) 545.
 „ (tehn.) 669.
 Hõimrahvaste etnograafia 772.
 „ keeleteadus 411.
 „ rahvaluule 782.
 Hädaabitööd 37.
 Hällitrükk 176.
 Hääl (füüs.) 534.
 „ (muus.) 481.

- Häälikajalugu 41.
 Häälikuõpetus 402.
 Hüdrograafia 553.
 Hüdroloogia 553.
 Hüdromehaanika (füüs.) 532.
 Hüdrotehnika 618.
 Hüdroteraapia 593.
 Hüetograafia (vihmaolude kirjeld.) 554.
 Hügieen 592.
 „ (looma) 599.
 Hügroloogia (niiskuseõpetus) 554.
 Hüpnootism 24.
 „ (med.) 593.
- I
- Idamaa kirjandus 09.
 Idealism 214:251.
 Ideograafia 172.
 Ihtüloogia (kalateadus) 582.
 Ilmastu (meteor.) 554.
 Ilukirjandus (üld.) 0.
 Ilukõne 293:422.
 Ilulugemiseteooria 491.
 Iluravi (med.) 592.
 „ (praktil.) 646.
 Ilutulestus 661.
 Imetajad loomad 582.
 Immigratsioon 324.
 Imperialism (aj.) 81:84.
 „ (polit.) 322.
 Import (tehn.) 656.
 „ (ök.) 333.
 Impressionism 452.
 Indeterminism (psühh.) 23.
 India ajalugu 81.
 „ filosoofia 213.
 „ ilukirjandus 09.
 „ kirjanduse ajalugu 449.
 „ kunst 46:47.
 „ maateadus 73.
 „ usund 204.
 Indigotaim (agr.) 633.
 Indigovärv (tehn.) 665.
- Individuaal-psühholoogia 232.
 Individualism 251:214.
 Indiviid ja ühiskond 30.
 Induktsioon (loog.) 22.
 Inertsiseadus 53.
 Infektsioon 593:592.
 Influenta 593.
 Inglise ajalugu 84.
 „ ilukirjandus 03.
 „ keeleteadus 412.
 „ kirjanduse ajalugu 443.
 „ maateadus 72.
 Ingliseaeg (keem.) 545.
 „ (tehn.) 669.
 Inimesarmastus 251.
 Inimes-eluteadus 56.
 Inimeskäitlemine 255.
 Inimesliiklus 656.
 Inimesteadus 569.
 Initsiaal 174:473.
 Inkunaabel 176.
 Inseneriteadus 61.
 Instinkt (psühh.) 23.
 Instituut 28.
 Integraalarvutus 517.
 Intellekt (psühh.) 23.
 Intellektualism 214.
 Intelligents (filos.) 21.
 „ (sotsiol.) 30.
 Intelligentsimäärang (pedag.) 26.
 „ (psühh.) 231.
- Internatsionaal 38.
 Internatsionalism 38.
 Intuitivism 214.
 Intuitsioon 234.
 Invaliid 37:36.
 Isamaalikkus 394.
 Iseloom 233.
 Islam 204.
 Islandi ajalugu 84.
 Islandi ilukirjandus 09.
 „ kirjanduse ajalugu 449.
 „ maateadus 82.

Itaalia ajalugu 84.

- „ ilukirjandus 09.
- „ keeleteadus 412.
- „ kirjanduse ajalugu 449.
- „ maateadus 72.

J.

- Jaapani ajalugu 81.
- „ ilukirjandus 09.
- „ kirjanduse ajalugu 449.
- „ kunst 46:47.
- „ maateadus 73.
- Jahiasjandus 639.
- Jahvatusveski 663.
- Jalanõude-parandus 67.
- „ -tööstus 667.
- Jalgpall 69.
- Jeesuse elu 202.
- Joogid (kodumaj.) 641.
- „ (tehn.) 662.
- Joonestus 473.
- „ (geomeetiline) 515.
- Joonistamine 473.
- Jooniteooria 53.
- Judaism 204.
- Juhtsalm 21.
- Julgeolek (sisem.) 35.
- „ (välispolit.) 322.
- Jumalus 201.
- Juriidilised teadused 34.
- Jutukirjandus 0.
- Juudiküsimus 394.
- Juuksuritöö 67.
- Juura 34.
- Juurviljakasvatus 634.
- Juust 637.
- Jõed (geol.) 553.
- Jõgede reguleerimine 618.
- Jõuallikad (tehn.) 61:66.
- Jõud (füüs.) 531.
- Jõumasinad 61.
- Jõuvankrid 612.
- Järveteadus (geol.) 553.
- Jääliustikud (geol.) 55.

K.

- Kaablid 615.
- Kaalisool (agr.) 631.
- „ (tehn.) 666.
- Kaalud (füüs.) 531.
- „ (tehn.) 657.
- Kaardid (aj.) 80.
- „ (geogr.) 74.
- Kaardimäng 69.
- Kaardiprojektsioon 74.
- Kaer (agr.) 633.
- Kaeratöötlus 663.
- Kaevandustöö 664 : 669.
- Kaevud 618.
- Kaevuvesi (med.) 592.
- Kaheidulehelised taimed 572.
- Kahepaiksed loomad 582.
- „Kaitse Kodu“ (ajakiri) 36.
- Kaitseliit 36.
- Kaitseväeteenistus 36.
- Kakaoistandis 633.
- Kakaokaupade-tööstus 663.
- Kalaasjandus 639.
- Kalateadus 582.
- Kalendrid (üld.) 14.
- Kalendrikoostamine (astr.) 52.
- Kalorimeetria (füüs.) 536.
- Kaloriteõpetus (med.) 592.
- Kalossiparandus 67.
- Kalossitehased 667.
- Kanakasvatus 636.
- Kanalisatsioon 618.
- Kanep (agr.) 633.
- „ (tehn.) 667.
- Kanepiõli 663.
- Kangakudumine (kodumaj.) 645.
- „ (tehn.) 667.
- Kapitalism 38.
- Kapitalikasvik (profiit) 331.
- Kapital ja töö 331 : 333.
- Kapitalistlik majanduskord 331.
- Karakter 233.
- Karikatuur 473.
- Kariloomad 636.
- Karistus 343.

- Karjakasvatus 636.
 Karskus (med.) 592.
 Karskusliikumine 391.
 Kartograafia 74.
 Kartulikasvatus 633.
 Kartuliviin 662.
 Karusnahatööstus 667.
 Kasiino 397.
 Kasvatusprintsiihid 26.
 Kasvatussüsteemid 27.
 Kasvatusteadus 26.
 Kasvatusteadusl. ajakirjad 26.
 Kataloogid (kunsti) 456.
 „ (raamatute) 183.
 Kataloogimine 191. .
 Katekismus 202.
 Katisseemnelised taimed 572.
 Kaubandus (ök.) 331.
 Kaubandusgeograafia 335 : 70.
 Kaubanduskoolid 257 : 65.
 Kaubanduskäitised 333.
 Kaubanduslik kirjavahetus 651.
 Kaubandusmatemaatika 654.
 Kaubanduspolitika 331.
 Kaubandusteaduskond 28.
 Kaubandusõigus 344.
 Kaubaliiklemine 656.
 Kaubatariihid 656.
 Kaubateadus 655.
 Kaubatehnika 655.
 Kaubatundmine 655.
 Kaudsed maksud 332.
 Kauplemine 655.
 Kausaliteet 211.
 Kautšukitööstus 667.
 Kavamajandus (ök.) 331.
 Keedusool (tehn.) 663.
 Keelefilosoofia 40 : 21.
 Keeleteadus 40.
 Keeleõpe 41.
 Keeluseadus 391 : 345.
 Keemia 54.
 Keemiatööstus 661.
 Keemiline tehnoloogia 661.
 Keemilised elemendid 541.
 Keetmine (kodumaj.) 641.
 Keha ja vaimu suhtumus (filos.)
 211.
 Keha ja vaimu tervishoid 592.
 Kehakultuur 69 : 492 : 592.
 Kehtivad seadused 345.
 Kellasepatöö 67.
 Keraamika (kunst.) 457.
 „ (tehn.) 664.
 Kergejõustik 69.
 Keskkharidus 273.
 Keskkoolid 273.
 Ketramistööstus 667.
 Kihutuskirjandus 325.
 Kiirkiri 653.
 Kinaver (tehn.) 665.
 Kindlustus (ök.) 333.
 Kingsepatöö 67.
 Kingsepatööstus 667.
 Kinnispandiõigus 344.
 Kinnistusasjandus (ök.) 333.
 Kino 68.
 Kinostuudio 491 : 68.
 Kips (keem.) 545.
 „ (tehn.) 664.
 Kipskuju 472.
 Kiri (aj.) 172.
 „ (lgv.) 40.
 Kirik ja riik (polit.) 321.
 Kirikulugu 203.
 Kirikumuusika 482.
 Kirjamargid 658.
 Kirjanduse ajalugu (üld.) 43.
 „ „ (erirahv.) 44
 „ auhindamine 424.
 „ bibliograafia 18.
 „ esteetika 421.
 „ filosoofia 421.
 „ sihtkapitalitegevus -
 424 : 37.
 „ teooria 422.
 „ voolud 43.
 „ võistlused 424.
 Kirjandusteaduse oskussõnastik
 424 : 401.

- Kirjandusteaduslikud ajakirjad Koduloomad (zool.) 582.
423. Koduloomade saadused 637.
- Kirjanikkude elulood 44 : 87. Koduloomandus (agr.) 636.
" liit 424. Kodulugu 272.
" toetused 424 : 37. Kodumajapidamine 64.
- Kirjastusetehtingud 659. Kodumajus 64.
- Kirjastus kultuuriliselt 177. Kodusisustus 644.
- Kirjavahetus (üld.) 87. Koduõpingud (üld.) 292.
" (eesti tegelaste) — Koelugu (biol.) 565.
871. Koerad (zool.) 582.
" (kaubanduslik) 651. Koerakasvatus 636.
- Kirjutusmasinad 652. Koguteosed (ilukirj.) 00.
Kirjutuspaber (tehn.) 668. " (üld.) 15.
- Kirjutusvahendid (aj.) 172. Kohtukorraldus 344.
" (tehn.) 661 : Kohtukõned 34.
: 669. Kohvijoomine 641.
Kihromantia 24. Kohvik 642.
- Kirurgia (med.) 594. Kohvikasvatus 633.
" (zoomed.) 598. Kohvitööstus 662.
- Kiudainetetööstus 667. Kokakunst 641.
- Kivid (miner.) 551. Koks (tehn.) 661.
" (tehn.) 664. Kolledž 28.
- Kivimiteadus 551. Koloniseerimine 324.
- Kivisüsi 661. Kombed (aj.) 79.
- Kivitrükk 659. Kombejuht 255.
- Kiviõli 661. Kombitspärgsed loomad 581.
- Klaasimaalimine 475. Komblusvalve 35.
- Klaasitööstus 664. Komeet 52.
- Klassiteadlik proletariaat 38:37. Kommertsgümnaasium 273.
- Klassiteadvus 38. Kommunism 38.
- Klassitsism (kirj. aj.) 34 : 44. Kommunistlik manifest 38.
" (kunst.) 452. Kompass 619 : 618.
- Klassivõitlus 38. Kompvekitööstus 663.
- Kliima 554. Kondiitriäri 663:67.
" (med.) 592. Kongressid (üldharidusl.) 16.
" (rahvusvahel.) 322.
- Klimatoloogia 554. " (rahvusvahel.) 322.
- Klišeevalmistamine 659. Konstitutsionalism (jur.) 342.
- Klooster 203. Kontorid 651.
- Klubid (enesekasvatuse) 292. Kontserdid 482.
- " (kooli) 276. Konventsioonid (rahvusvahelised)
" (seltskondlikud) 397. 341.
- Kodanikuõpetus 34. Koobalt (keem.) 545.
" „ (tehn.) 669.
- „Kodu“ (ajakiri) 13. Kookosõli 663.
- Kodukaitse 36. Kooliasjandus 27.
- Kodulinnukasvatus 636.

- Koolide ajalood 26.
 Koolieelneharidus 271.
 Koolitervishoid 27 : 592.
 Kooliõpetajate ajakirjad 26.
 Kooliõpilaste ajakirjad 276 : 13.
 Kooperatiivid 334.
 Koorilaul 482.
 Koreograafia 492.
 Korgitööstus 668.
 Korrekatuur 659.
 Korrespondents 651.
 Korter (med.) 592.
 „ (s.-polit.) 37.
 Korteripolitika 37.
 Korterisisustus 644.
 Kosed (geol.) 553.
 Koskede elektrifitseerimine
 615:661.
 Kosmeetika (med.) 592.
 „ (praktil.) 646.
 Kosmeetiliste vahendite tööstus
 665.
 Kosmogoonia (astr.) 52.
 Kosmograafia 52.
 Kosmoloogia (filos.) 211.
 Kosmopolitism 38.
 Kostüümid 645.
 Kostüümide ajalugu 79.
 Kraaviplaan 618.
 Kranioloogia (antropol.) 569.
 Krediit 331.
 Krediitkassa 333.
 Kreeka ajalugu 85.
 „ ilukirjandus 08.
 „ keeleteadus 412.
 „ kirjanduse ajalugu 448.
 „ mütoloogia 785 : 448.
 Krematoorium 592.
 Krenoloogia (geol.) 553.
 Krestomaatia (ilukirj.) 00.
 „ (ped.) 27.
 Kriisid (ök.) 331.
 Kriit (tehn.) 664.
 Kriitika (kirj. aj.) 44.
 Kriminaalprotsess 343.
 Kriminaalseadustik 343.
 Kriminaalstatistika 31 : 343.
 Kriminaalõigus 343.
 Kristallklaas (tehn.) 664.
 Kristallograafia (miner.) 551.
 Kristlikud noortenaiste ühingud
 392 : 20.
 Kristlikud noortemeeste ühingud
 392 : 20.
 Kristuse elu 202.
 Krititsism (filos.) 214.
 Kroom (keem.) 545.
 „ (tehn.) 669.
 Kronoloogia (aj.) 81.
 „ (astr.) 52.
 Kroonika 81 : 89.
 Kruubid (tehn.) 663.
 Kubism (kunst.) 452.
 Kudumine (kodumaj.) 645.
 Kudumistööstus 667.
 Kujutav geomeetria 515.
 Kujutavad kunstid 47.
 Kujutavate kunstide sihtkapital
 456 : 37.
 Kujutelm (psühh.) 23.
 Kuld (keem.) 545.
 „ (tehn.) 669.
 Kullasepatöö 67 : 475.
 Kultuurajalugu 80.
 Kultuurfilosoofia 21.
 Kultuurhariduslikud organisat-
 sioonid 296.
 Kultuurimõiste 21 : 80.
 Kultuurkapital 37.
 Kultuurtaim 633.
 Kultuurtehnika 631.
 Kummitöö 67.
 Kummitööstus 667.
 Kunsti ajakirjad 453.
 „ ajalugu (üld.) 46.
 „ esteetika 451.
 „ filosoofia 451.
 „ kataloogid 456.
 „ koolid 28 : 456.
 „ mapid 454.

- Kunsti materjal 455.
 „ muuseum 456.
 „ näitus 456.
 „ organisatsioonid 456.
 „ oskussõnastik 456 : 401.
 „ stiilid 452.
 „ tehnika 455.
 „ voolud 452.
 Kunstnikkude elulood 46 : 87.
 „ toetused 456 : 37.
 Kunstuni 24 : 593.
 Kunstväetised (tehn.) 666.
 „ (agr.) 631.
 Kunstvärvidetööstus 665.
 Kuramaa ajalugu 83.
 Kurguhaigus 594.
 Kurikalduvustega lapsed 275.
 Kuritegevus 343.
 Kurjus (eet.) 251.
 Kursused (üldharidusl.) 293.
 Kurtummade koolid 275.
 Kutse-eetika 25.
 Kutsekoolid 274.
 Kutsenõuandepunkt 26 : 37.
 Kutsevalikuküsimus 26 : 231.
 Kuu (astr.) 52.
 Kuulsuseküsimus 234.
 Kaurort 71 : 72 : 592.
 Kuutõbi 24.
 Kvalitatiivne keemia 543.
 Kvantitatiivne keemia 544.
 Kvantiteet (kirj.-teoor.) 422.
 „ (lgv.) 40.
 Kvarts (miner.) 551.
 „ (tehn.) 664.
 Kvassitööstus 662.
 „ (kodumaj.) 641.
 Kõlblas elu 251.
 Kõlblusõpetus 25.
 Kõned (üldharidusl.) 293.
 Kõnekunst 293 : 422.
 Kõneoskus 293.
 Kõrgem haridus 28.
 Kõrgemad muusikakoolid 28 : 48.
 Kõrv (anat.) 591.
 Kõrvahaigus 594.
 Käitismajandus 333.
 Käitispolitika 331.
 Käitisevanemad 37.
 Käitlemine inimestega 255.
 Käitusõpetus 333.
 Käsikirjad (haruldised) 176.
 Käsikohvritööstus 667.
 Käsitöö 67.
 „ (naiste) 645.
 Käsna (zool.) 581.
 Kõide (aj.) 176.
 Kõietööstus 667.
 Kõitmistöö 67.
 Kümnenliigitus 191.
 Küte (tehn.) 621.
 „ (kodumaj.) 643.
 Kõünlavalamine (tehn.) 665.

L.

- Ladina keel 412.
 Laenu (riiklikud) 332.
 Laenukassa 332.
 Laevandus (tehn.) 617.
 „ (transp.) 656.
 „ (ök.) 333.
 Laevasõiduteadus 618.
 Lahkamine (med.) 591.
 Lamaism (teol.) 204.
 Lamarkism (biol.) 561.
 Lambakasvatus 636.
 Lamba saadused 637.
 Lamma (zool.) 582.
 Langetõbi (med.) 593.
 Lapsekasvatus 27.
 Lapsepsühholoogia 23 : 26.
 Lassalle'i teooria 38.
 Lasteaed 271.
 Laste ajakirjad 9.
 Lastehaigused 595.
 Lastekaitse 37.
 Lastekirjandus 9.
 Lastekliinik 595.
 Laste raamatukogu 194.
 Lastetuba 644.

- Lauavabrik 668.
 Laul 482.
 Lauljate liit 48.
 Laulupeod 48.
 Lauseõpetus 41.
 Lavakunst 491.
 Leivatööstus 663.
 Leksikon (üld.) 11.
 „ (kirj.-teoor.) 422.
 „ (lgv.) 401.
 „ (muus.) 48.
 Leninism 38.
 Lennuasjandus (tehn.) 614.
 „ (transp.) 656.
 „ (ök.) 333.
 Lepingud (notariaalsed) 344.
 „ (rahvusvahelised) 341.
 „ (sõjavastased) 322.
 Ligniin (tehn.) 668.
 Liha (kodumaj.) 637.
 Liigitamine 191.
 Liiklemisolud 65 : 333.
 Liikluskäitised 333.
 Liikluspolitika 331.
 Liiklusteed 65 : 333.
 Liiklustehnika 656.
 Liiklusvahendid 65 : 333.
 Liivakivid (miner.) 551.
 „ (tehn.) 664.
 Iiivimaa ajalugu 83.
 Lillekasvatus 634.
 Limnoloogia (geol.) 553.
 Limused (zool.) 581.
 Lina (agr.) 633.
 „ (tehn.) 667.
 Linaõli 663.
 Lingvistika 40.
 Linna eelarve 332.
 Linnade plaanid 74.
 Linnas (tehn.) 662.
 Linnateenijad 35.
 Linnavalitsus 35.
 Linnud (zool.) 582.
 Linnukasvatus 636.
 Linoleum (tehn.) 667.
 Linoollõige 473.
 Lipud 394.
 „ (adm.) 35.
 „ (aj.) 80.
 Literatuur 0.
 Litograafia 659.
 Loengud (üldharidusl.) 293.
 Logaritm 512.
 Lombard 332.
 Loodusfilosoofia 50 : 21.
 Looduskaitse (biol.) 56.
 Loodusteadus (üld.) 50.
 Loodusvarad (tehn.) 66.
 Loogika 22.
 Looma-anatoomia 583.
 Loomaarstiteadus 598.
 Loomafüsioloogia 583.
 Loomakaitse (eet.) 254.
 Loomakasvatus 636.
 Loomandus 636.
 Loomapaleontoloogia 552.
 Loomapsühholoogia 23.
 Loomateadus 58.
 Loomatervishoid 599.
 Loomatoit (agr.) 636.
 „ (zoomed.) 599.
 „ (kunstlik) 666.
 „Looming“ (ajakiri) 13 : 423.
 Loominguküsimus 234.
 Loomusund (psühh.) 23.
 Lootelugu (biol.) 562.
 Lubjakivid (miner.) 551.
 „ (tehn.) 664.
 Lugemik (ilukirj.) 00.
 „ (ped.) 27.
 Lugemine (raamatuvalik)
 192:292.
 Lugemiskunst 491 : 27.
 Lugemisoskus 27.
 Lugemistoad 19.
 Lukusepatöö 67.
 Luud (anat.) 591.
 Luuhaigus 594.
 Luulekirjandus 0.
 Luuleteadus 42.

Luuteadus (antropol.) 569.
 Lõbustused 69.
 Lõhkeained 661.
 Lõngatööstus 667.
 Läti ajalugu 84.
 „ ilukirjandus 09.
 „ kirjanduse ajalugu 449.
 „ maateadus 72.
 Lüliljalgsed loomad 581.
 Lüpsmine 636.
 Lütseum 273.

M.

Maadlemine 69.
 Maailmakaubandus 33.
 Maailmamajandus 33.
 Maailmapolitika 322.
 Maailmavaated 21 : 30.
 Maakaardid 74.
 Maakera (astr.) 52.
 „ (geol.) 55.
 Maakasustus 63.
 Maakuivatus 618.
 Maalikunst 474.
 Maalritöö 67.
 Maamajandus 333.
 Maamõõtmine 619.
 Maanteo (tehn.) 622.
 „ (transp.) 656.
 Maaparandus 631.
 Maapolitika 331.
 Maareform 331.
 Maarent 331.
 Maastikuteadus 70.
 Maateadus (üld.) 7.
 „ (Eesti) 71.
 „ (Euroopa) 72.
 „ (füüsiline) 55.
 „ (sotsiaalne) 302.
 „ (välisilmajagude) 73.
 Maateaduslik oskussõnastik
 70:401.
 Maavõõrandamine 331.
 Maaväetus 631.
 Maavärisemine 55.

Madalmaade ilukirjandus 09.
 „ kirjanduse ajalugu
 449.
 „ kunst 46 : 47.
 Magneesium (keem.) 545.
 Magnesiit (tehn.) 661.
 Magnetilised mõõtmised 615.
 Magnetism (füüs.) 538.
 Mais (agr.) 633.
 „ (tehn.) 663.
 Maitsevahendite tehnoloogia 663.
 Maja (arhit.) 471.
 „ (ehitus.) 621.
 „ (sisust.) 644.
 Majandus 33.
 Majandusgeograafia 335 : 70.
 Majanduskriisid 331.
 Majanduslik käitisõpetus 333.
 Majanduspolitika 331.
 Majandusteadus (üld.) 33.
 Majandusteaduskond 28.
 Majapidamine 64.
 Majapidamiskoolid 274 : 64.
 Majateenijad 646.
 Makaron (tehn.) 663.
 Maksud 332.
 Maksvad seadused 345.
 Male 69.
 Malev 36.
 Malmisulatamine 611.
 Mangaan (keem.) 545.
 Mangaanimaagid 669.
 Manufaktuurtööstus 667.
 Margariin (tehn.) 663.
 Marjakasvatus 634.
 Marksism 38.
 Marmor (miner.) 551.
 „ (tehn.) 664.
 Marmorkuju 472.
 Masinaehitus 61.
 Masinkiri 652.
 Massipsühholoogia 23.
 Mateeria (filos.) 211.
 „ (füüs.) 53.
 Matemaatika 51.

- Matemaatiline analüüs 517.
 Matemaatilised mängud 69.
 Materialism (filos.) 214.
 „ (ök.) 38.
 Matmine 592.
 Matusekombed (aj.) 79.
 Matusetalitus (teol.) 202.
 Meditsiin 59.
 Meditsiiniline bibliograafia
 182:59.
 Meetrika (kirj.-teoor.) 422.
 Meetrüstestem (füüs.) 53.
 „ (praktil.) 657.
 Mehaanika (füüs.) 531.
 „ (tehn.) 611.
 Mehaaniline tehnoloogia 611.
 Melodraama 491.
 Memuaarkirjandus 87.
 „ (eesti) 871.
 Merendus (tehn.) 618.
 „ (transp.) 656.
 „ (ök.) 333.
 Meresõiduastronoomia 52.
 Meresõjaasjandus 36.
 Mereteadus (geol.) 553.
 Mereõigus (jur.) 341.
 Meridiaanjoon (geogr.) 70.
 Merivaht (tehn.) 664.
 Merivaik (tehn.) 664.
 Mesindus 635.
 Metafoor (kirj.-teoor.) 422.
 Metafüüsika (filos.) 211.
 Metall (keem.) 545.
 Metallimaagid 669.
 Metallisulamine 611.
 Metallitööstus 669.
 Metalloid (keem.) 545.
 „ (tehn.) 661.
 Metallurgia 669.
 Meteoor (astr.) 52.
 Meteoroloogia 554.
 Metodism (teol.) 203.
 Metodoloogia (üld.) 10.
 Metonüümia (kirj.-teoor.) 422.
 Meetodika 27.
 Metsabotaanika 57.
 Metsandus 638.
 Metsandusemajandus 333.
 Metsapolitika 331.
 Metsateadus 638.
 Metsateaduskond 28.
 Miimika 24 : 491.
 Mikroskoop (füüs.) 535.
 Mikroskoopiline tehnika 566.
 Militarism 36.
 Mimeograaf 652.
 Mineraal (miner.) 551.
 Mineraalveed (geol.) 553.
 Mineraalveed (tehn.) 662.
 Mineraalväetisained (agr.) 631.
 „ (tehn.) 666.
 Mineraalvärvid (tehn.) 665.
 Mineraalõlid (tehn.) 661.
 Mineraloogia 551.
 Ministriumid 35.
 Mittekristlikud usundid 204.
 Modernism (kirj. aj.) 43 : 44.
 „ (kunst.) 452.
 Moeajakirjad 645.
 Moeajalugu 79.
 Moelehed 645.
 Moetantsud 69.
 Molekulaarfüüsika 539.
 Molluskide-õpetus (zool.) 581.
 Monarhism (jur.) 342.
 Monism (filos.) 214.
 Mood (üld.) 645.
 Mootorprits 612.
 Mootorratas 613.
 Moraal 25.
 Morfoloogia (bot.) 57.
 „ (lgv.) 41.
 Morsetähestik (postiasj.) 658.
 „ (tehn.) 615.
 Mosaik 471.
 Moto (filos.) 21.
 Mototsükkel 613.
 Mudavannid 593 : 592.
 Muhamedi usk 204.
 Muinaseluteadus 552.

- Muinasjutud 78.
 „ (eesti) 781.
 Muinasteadus 86.
 Muld (geol.) 55.
 Muldade-töötlus 664.
 Mullametall (tehn.) 669.
 Mullateadus (agr.) 631.
 Mullatundmine (agr.) 631.
 Munad 637.
 Muuseum (etn.) 77.
 „ (kunst.) 456.
 Muusika 48.
 „ ajakiri 48.
 „ ajalugu 483.
 Muusikakool 28 : 48.
 Muusikaorganisatsioonid 48.
 Muusika oskussõnastik 48 : 401.
 Muusikapäev 48.
 Muusikateooria 481.
 Muusikute elulood 483 : 87.
 Mõistus (psühh.) 23.
 Mõtteteadus 21.
 Mõttevabadus (polit.) 321.
 Mõõdud (füüs.) 53.
 „ (praktil.) 657.
 Mäeahelik (geogr.) 7.
 Mäemaagid 664 : 669.
 Mäeteadus (miner.) 551.
 Mäeteke (geol.) 55.
 Mälestised 87.
 „ (eesti) 871.
 Mälestussambad 472.
 Mälu (psühh.) 23.
 Mänguasjad 64.
 „ (tehn.) 668.
 Mängud 69.
 Mööbel (aj.) 457.
 „ (käsitöö) 67.
 „ (sisust.) 644.
 „ (tehn.) 668.
 Mündimetallid 669.
 Mürk ja vastumürk 596.
 Mütoloogia 785.
 „ (eesti) 786.
 Müüritöö 67.
- N.
 Nafta 661.
 Nahaerk (anat.) 591.
 Nahahaigused 593.
 Nahatööstus 667.
 Nahk (anat.) 591.
 „ (biol.) 56.
 Naishaigused 595.
 Naiskliinikud 595.
 Naiskäsitöö 645.
 Naisküsimus 393.
 Naisliikumine 393.
 Naistegelaste elulood 393 : 87.
 Nakkushaigused 593 : 592.
 Narkootilised ained (med.) 592.
 „ „ (tehn.) 662.
 Natsionalism 394.
 Natsionaliseerimine (ök.) 331.
 Naturalism (kirj.-aj.) 43 : 44.
 Natuurfilosoofia 50 : 21.
 Nautika (tehn.) 618.
 „ (transp.) 656.
 „ (ök.) 333.
 Navigatsioon 618.
 Neurasteenia 593.
 Niidivalmistamine 667.
 Niklimaagid 669.
 Nimed ja nende muutmine 393.
 Nisu (agr.) 633.
 Nisutöötlus 663.
 Noodid N. 48.
 Noorkotklus 392 : 36.
 Noorsooliikumine 392.
 Norra ajalugu 84.
 „ ilukirjandus 07.
 „ kirjanduse ajalugu 447.
 „ maateadus 72.
 Notarkond 344.
 Numismaatika 80.
 Nuudlid (tehn.) 663.
 Nõidus 24.
 Nõrgaandeliste õpetamine 275.
 Näitekirjandus 0.
 Näitekunst 491.

Näitekunsti sihtkapital 491:37.
Närvihaigus 593.

O.

Oder (agr.) 633.
Odratöötlus 663.
Oftalmoloogia (inimese) 594.
" (looma) 598.
Okasnahksed loomad 581.
Okeanoloogia (geol.) 553.
Okkultism 24.
Oliivõli (tehn.) 663.
Omavalitsus 35.
Omavalitsuse teenijad 35.
Omavalitsuste eelarved 332.
Omnibus (tehn.) 613.
" (transp.) 656.
Ontogeneenia (biol.) 562.
Ontoloogia (filos.) 211.
Ooker (tehn.) 665.
Oper 482:491.
Operatsioon (inimese) 594.
" (looma) 598.
Optika (füüs.) 535.
Optilised klaasid 664.
Oraatorikunst 293.
Oratoorium 482.
Organisatsioonid (arstide) 59.
" (karskuse) 391.
" (kirjanikkude) 424.
" (koolinõorsoo) 276.
" (kunstnikkude) 456.
" (muusikute) 48.
" (naiste) 393:64.
" (noorsoo) 392.
" (raamatukoguhoidjate) 19.
" (seltskondlikud) 397.
" (spordi) 69.
" (tööliste) 37.
" (õpetajate) 26.

" (üldharidusl.) 296.
" (üldteadusl.) 16.
" (üliõpilaste) 28.
Orkestraalmuusika 482.
Orjaaeg (aj.) 81:82.
Orjus (polit.) 321.
Ornament 475.
Ornitoloogia 582.
Ortograafia 41.
" (eesti) 411.
" (teiste keelte) 412.
Ortopeedia 594.
Osteoloogia (antropol.) 569.
Otsekohesed maksud 332.
Owen'i programm 38.

P.

Paberitööstus 668.
Paberossitööstus 662.
Pagaritöö 67.
Pagaritööstus 663.
Pagas 656.
Paktid (rahvusvahel.) 322:341.
Paleobotaanika 552.
Paleograafia 80.
Paleontoloogia 552.
Paleozooloogia 552.
Palgavõitlus 37.
Paljasseemnelised taimed 572.
Paljundusabinõud 652.
Palmiõli 663.
Pan-Euroopa 322.
Pangakäitised 333.
Pangapolitika 331.
Panteism 201.
Parfüümitööstus 665.
Parlamendid 342.
Parlamentarism 342.
Parteid 325.
Parteide programmid 325.
Patoloogia (inimese) 593.
" (looma) 598.
Patsifism 322.

- Pealuu-õpetus (antropol.) 569.
 Pedagoogika 26:27.
 Pedagoogika ajalugu 26.
 Pedagoogika oskussõnastik
 26:401.
 Pedagoogiline psühholoogia
 26:23.
 Pedagoogilised ajakirjad 26.
 „ süsteemid 27.
 Pedagoogium 27.
 Pediaatria 595.
 Pension 37.
 Perekond (etn.) 77.
 „ (sotsiol.) 30.
 Perekonnaõigus 344.
 Perioodilised väljaanded (üld.)
 13.
 Perspektiiviteooria 515.
 Perspektiiviõpetus (kunst.) 455.
 Pesupesemine 646.
 Pesutööstus 667.
 Pesuõmblus 645.
 Petrograafia 551.
 Petrooleum 661.
 Piibel 202.
 Piimahügieen 599.
 Piimandus 637.
 Piiritus (farm.) 597.
 „ (tehn.) 662.
 Piksevardad 615.
 Pildigalerii 456.
 Pimedate koolid 275.
 Pimedate-tähestik 40.
 Pisilasteteadus 566.
 „ (med.) 59.
 Pitsitööstus 667.
 Plaanid (ehitus.) 62.
 Plaatina (keem.) 545.
 „ (tehn.) 669.
 Plahvatusained 661.
 Plahvatusjõumasina 612.
 Plakat (müürileht) 655.
 Plakatkunst 475.
 Planeet (astr.) 52.
 Plankton (biol.) 567.
 Plastika 492.
 Plekisepatöö 67.
 Plekitööstus 669.
 Poeetika 422.
 Polaarekspeditsioon 70.
 Poligraafia (üld.) 15.
 Polikliinik 592.
 Politeism 201.
 Politika (sise) 321.
 „ (välis) 322.
 Politiline elu 32.
 „ ökonomia 331.
 Politilised häälekandjad 12.
 „ parteid 325.
 Politsei 35.
 Politseiõigus 35.
 Poola ajalugu 84.
 „ ilukirjandus 09.
 „ kirjanduse ajalugu 449.
 „ maateadus 72.
 Poolvääriskivid (tehn.) 664.
 Pornograafia 253.
 Portselan 664.
 Portselani maalimine 475.
 Postiasjandus 658.
 „ (ök.) 333.
 Postipeavalitsuse määrused 35.
 Postiteenijad 35.
 Postmargid 658.
 Potamoloogia (geol.) 553.
 Potisepatöö 67.
 Praktiline politiline ökonomia
 331.
 Prantsuse ajalugu 84.
 „ ilukirjandus 04.
 „ keeleteadus 412.
 „ kirjanduse ajalugu
 444.
 „ kunst 46:47.
 „ maateadus 72.
 Programmid (eneseharimise) 292.
 „ (polit. parteide) 325.
 Projektsiooniõpetus 515.
 Prokuratuur 344.

- Proletariaat 37.
 „ (klassiteadlik) 38.
 Proletariaadi diktatuur 342.
 Propagandakirjandus (polit.) 325.
 Prosoodika (lgv.) 40.
 Prostitutsioon 253.
 Protokollid (riigikogu) 342.
 „ (üldkongresside) 16.
 Pruunsüsi 661.
 Psühhiaatria 593.
 Psühhoanalüüs 232.
 Psühhognostika 24.
 Psühholoogia 23.
 Psühhopatoloogia 232.
 Psühhoteraapia 593.
 Publistsitika 321.
 Puidutööstus 668.
 Pulmakombed 79.
 Pumbajaamad 618.
 Punane rist 395.
 Putukad (agr.) 632.
 „ (zool.) 581.
 Puundaines 668.
 Puusepatöö 67.
 Puutehised 668.
 Puuvili 634.
 Puuvill (agr.) 633.
 „ (tehn.) 667.
 Põhiseadus 342.
 Põhiseaduslik riigivorm 342.
 Põhjamaade ilukirjandus 07.
 Põlevkivitööstus 661.
 Põlluharimine 633.
 Põllumajandus 63.
 Põllumajanduse statistika 31:63.
 Põllumajanduslik kindlustus 333.
 „ loomakasvatus 636.
 „ oskussõnastik 63:401.
 Põllumajanduslikud käitised 333.
 Põllumuld 631.
 Põllundus (üld.) 63.
 Põllunduse bibliograafia 182:63.
 Põllundusefakultet 28.
 Põllundusepolitika 331.
 Põllundusesaadused 633:637.
 Põllutöökoolid 274:63.
 Põllutööriistad (tehn.) 612.
 „ (praktl.) 631.
 Põlvnemisõpetus (biol.) 561.
 Päevapildistamine 68.
 Päevatabel (astr.) 52.
 Päike (astr.) 52.
 Pärimisõigus 344.
 Päriivus (biol.) 563.
 Pühakiri 202.
 Pühakute elu 203.
 Pürotehnika 661
- R.**
- Raadioasjandus (tehn.) 616.
 Raadiomuusika 48.
 Raamat (aj.) 171.
 Raamatuasjandus (aj.) 17.
 „ (tehn.) 659.
 Raamatuillustratsioon 174:473.
 Raamatukogud 19.
 Raamatukogude ajalugu 193.
 „ kataloogid 183:
 192
 „ liigid 194.
 Raamatuköide (aj.) 175.
 Raamatuköitmistöö 67.
 Raamatupidamine 654.
 Raamatute kataloogid 183.
 „ liigitamine 191.
 Raamatutrükkimine 659.
 Raamatuvalik 192:292;
 Raamatuvalimus 175.
 Radioaktiivsus (füüs.) 537.
 Radioteraapia (med.) 593.
 Rahadeteadus (aj.) 80.
 Rahahoiukassa 333.
 Rahamid 332.
 Rahamiteadus 332.
 Rahandus 331.
 Rahapolitika 331.
 Rahuaade 322.
 Rahulepingud 322 : 341.

- Rahupolitika 322.
 Rahvakirjeldus 31.
 Rahvalaulud 78.
 „ (eesti) 781.
 Rahvaloendus 31.
 Rahvaluule 78.
 „ (eesti) 781.
 „ (soomesugu-rahvas-
 te) 782.
 „ (võrdlev) 783.
 Rahvamajad 295.
 Rahvamajandus 331.
 Rahvaste ajalugu väljaspool Eu-
 roopat 81.
 Rahvasteliit 323.
 Rahvatants 69:79:492.
 Rahvateadus 77.
 „ (eesti) 771.
 „ (soomesugu rah-
 vaste) 772.
 „ (võrdlev) 773.
 Rahvaülikoolid 294.
 Rahvusküsimus 394.
 Rahvuslikud klubid 394.
 Rahvuslipud 394.
 Rahvuste erinevused (antropol.)
 569.
 Rahvusvaheline politika 322.
 „ õigus 341.
 Rahvusvahelised lepingud 341.
 „ seadused 341.
 Rakenduskunst 475.
 Rakendusmehaanika 611.
 Rakenduspühholoogia 231.
 Rakendusteadused (üld.) 6.
 Rakistaimed 571.
 Rakukesteõpetus (biol.) 564.
 Rariteet 176.
 Raskejõustik 69.
 Raskepagu (miner.) 551.
 „ (tehn.) 661.
 Rassiküsimus (antropol.) 569.
 „ (etn.) 77.
 „ (teoreetil.) 394.
 Rasv 637.
 Rasv (kunstlik) 663.
 Ratsionaalne usuteadus 201.
 Ratsionalism (filos.) 214.
 Rauamaagid 669.
 Rauatööstus (tehn.) 669.
 „ (ök.) 333.
 Raud (keem.) 545.
 Raudtee (ehitus.) 623.
 „ (transp.) 656.
 „ (ök.) 333.
 Raudteepeavalitsuse määrused 35.
 Raudteeropad 623:669.
 Raudteesõiduplaan 656.
 Raudtee teenijad 35.
 Realism (kirj. aj.) 43:44.
 Reisisjuht 75.
 Reisikirjeldised 75.
 „ (kodumaa) 76.
 Reklaam (tehn.) 655.
 Reklaamkunst 475.
 Relatiivsusetooria 53.
 Religioon 20.
 Relvad 36.
 „ (tehn.) 612.
 Relvastuspolitika 322.
 Renessanss (aj.) 81:84.
 „ (kunst.) 452.
 Rent 331.
 Reporteritegevus 12.
 Retoorika 293.
 „ (kirjand.-teoor.) 422.
 Retsept 597.
 Revolutsioon (aj.) 81:84:82.
 „ (polit.) 321.
 Riided ja moed (aj.) 79.
 „ „ „ (praktil.) 645.
 Riideõmblus 645.
 Riitepuhastamine 646.
 Riitumine 645.
 Riigiametnikkond 35.
 Riigieelarve 332.
 Riigikaitse 36.
 Riigikogu, selle protokollid 342.
 Riigikontroll 35.
 Riigilaenud 332.

- Riigimajandus 331.
 Riigirahandus 332.
 Riigistamine 331.
 „Riigi Teataja“ 345.
 Riigiteenijate häälekandja 35.
 Riigiteenistus 35.
 Riigivalitsus 35.
 Riigivorm 342.
 Riigivõim 342.
 Riigivõlad 332.
 Riigiõigus 342.
 Riik ja kirik (polit.) 321.
 Riiklik valitsemisvorm 342.
 Ristiusk 202.
 Ristsõnamõistatus 69.
 Rohuteadus 597.
 Romaan (kirj.-teoor.) 422.
 „Romaan“ (ajakiri) 13.
 Romaani keeleteadus 412.
 Romaanid 0.
 Romantism (kirj. aj.) 43:44.
 Rooma ajalugu 85.
 „ ilukirjandus 08.
 „ kirjanduse ajalugu 448.
 „ õigus 34.
 Roomajad (zool.) 582.
 Rootsi ajalugu 84.
 „ ilukirjandus 07.
 „ kirjanduse ajalugu 447.
 „ maateadus 72.
 Rotatsioonimasinad 659.
 Rukis (agr.) 633.
 Rukkitöötlus 663.
 Rõhuõpetus (kirj.-teoor.) 422.
 „ (lgv.) 40.
 Rõivad 645.
 „ (aj.) 79.
 Rõivatööstus 667.
 Rätsepatöö 67.
 Rütmiika 492.
- S
- Saapatööstus 667.
 Sadamad 618.
 Sadulsepatöö 67.
- Sajud (meteor.) 554.
 Saintsimonism 38.
 Saksa ajalugu 84.
 „ ilukirjandus 02.
 „ keeleteadus 412.
 „ kirjanduse ajalugu 442.
 „ maateadus 72.
 Salaorganisatsioonid 396.
 Salpeeter (agr.) 631.
 „ (tehn.) 666.
 Samblalaadsed taimed 571.
 Samotoloogia (antropol.) 569.
 Sanatooriumid 59.
 Sanitaartegevus 592.
 Šapirograaf 652.
 Saun 646:592.
 Savitööstus 664.
 Seadused 34.
 „ (kehtivad) 345.
 Seakasvatus 636.
 Sealiha 637.
 Seatina (keem.) 545.
 „ (tehn.) 669.
 Seebikeetmine 665.
 Seinamaal 475.
 Seismoloogia (geol.) 55.
 Seisused 30.
 Seksuaalelu (eet.) 252.
 „ (med.) 592.
 Selgrogsete zooloogia 582.
 Selgrootute „ 581.
 Seltskondlikud ühingud 397.
 Seltskonnategelaste elulood 87.
 Seminarid 27.
 Sensualism (filos.) 214.
 Sentimentalism (kirj.-aj.) 43:44.
 Sepatöö 67.
 Serbia ilukirjandus 09.
 „ kirjanduse ajalugu 449.
 Sidevahendid (tehn.) 65.
 „ (ök.) 333.
 Siiditööstus 667.
 Siidiussid 635.
 Silbimõõduõpetus (kirj.-teoor.)
 422.

Söögimajad 642.
 Süllogism (loog.) 22.
 Sümbolism (avalikus elus) 394:35.
 „ (kirj. aj.) 43:44.
 Sünnitusabi (inimese) 595.
 „ (loomaa) 598.
 Süntaks (kirj.-teoor.) 422.
 „ (lgv.) 41.
 Süntees (loog.) 22.
 Sünteetiline keemia 547.
 Süüfilis 593.

Z.

Žanrid (kirj.-teoor.) 422.
 „ (kunst.) 4744.
 Zooloogia 58.
 „ oskussõnastik 58:401.
 Zoomeditiin 598.
 Zootehnika 636.

T.

Taani ajalugu 84.
 „ ilukirjandus 07.
 „ kirjanduse ajalugu 447.
 „ maateadus 72.
 Tahe 23.
 Tahtekasvatus 27:233.
 Tahtevabadus 23.
 Tailorism (ök.) 333.
 Taimekaitse 633.
 Taimekasvatus 633:634.
 Taime paleontoloogia 552.
 Taimeteadus 57.
 Taimetoitlus 592:641.
 Taimevõli (tehn.) 663.
 Taju 23.
 Talk (tehn.) 665
 Tants 492.
 „ (lõbustusena) 69.
 Tapamajad 637.
 Tarbekunst 475.
 Tariifid (raudtee) 656.
 „ (tollid) 332.
 Tarvitajate ühisused 334.

Tavad ja kombad 79.
 Teadlaste elulood 87.
 Teadus (üld.) 10.
 Teadus ja usk 201.
 Teaduslik töö (teoreetil.) 10.
 Teaduslikud organisatsioonid (üld.) 16.
 „ raamatukogud 194.
 Teaduslike asutuste üldväljaanded 16.
 „ seltside aastaraamatud 16.
 Teater 491.
 Teatri dekoratsioonid 491.
 „ dekoratsioonide maalimine 475.
 „ ehitamine 621.
 „ kostüümid 491.
 Teed (transp.) 656.
 „ (ök.) 333.
 Teede ehitamine 622:623.
 Teemant (miner.) 551.
 „ (tehn.) 664.
 Teetöötlus 662.
 Tehased 66:61.
 Tehnika (üld.) 60.
 „ oskussõnastik 60:401.
 Tehnikum 28:60.
 Tehnoloogia 6.
 „ (keemiline) 66.
 „ (mehaaniline) 611.
 Teism 201.
 Tekstiiltööstus 667.
 Tektoonika (kirj.-teoor.) 422.
 Telefon (postiasj.) 658.
 „ (tehn.) 615.
 „ (ök.) 333.
 Telegraaf 615:658:333.
 Teleoloogia (filos.) 211.
 Telepaatia 24.
 Teleskoop 52.
 Telliskivi 664.
 Temaatika (kirj.-teoor.) 422.
 Tempelmaksud 332
 Temperament 233.

- Temperatuur (füüs.) 536.
 " (meteor.) 554.
 Teoloogia 20.
 Teoreetiline rahvamajandustea-
 dus 331.
 Teosoofia 215.
 Teraapia (inimese) 593.
 " (looma) 598.
 Termomeetria (füüs.) 536.
 " (meteor.) 554.
 Tervishoid 592.
 Tervishoiu määrused 35:37.
 Tervishoiupeavalitsuse korraldu-
 sed 35.
 Testament 202.
 " (notariaalne) 344.
 Testid 26:231.
 Tina (keem.) 545.
 " (tehn.) 669.
 Tisleritöö 67.
 Toiduvahendite tehnoloogia 663.
 Toiduvalmistamine 641.
 Toitemineraalid 663.
 Toiterasvad 663.
 Toiteõlid 663.
 Toitlusküsimus 592:641.
 Toitumine 592.
 Toksikoloogia 596.
 Tollilõivud 332.
 Tollitariifid 332.
 Toomasjahu (agr.) 631.
 " (tehn.) 666.
 Toorainetöötlus 66.
 Topograafia 619.
 Traktor (praktil.) 631.
 " (tehn.) 612.
 Tramm 656.
 Transformaator 615.
 Transport (tehn.) 656.
 " (ök.) 333.
 Trigonomeetria 514.
 Tripper 593.
 Trustid 331:333.
 Trükiasjandus 659.
 Trükikunst (aj.) 173.
 Trükimasinad 659.
 Trükivabadus (polit.) 321.
 Tšehhi ilukirjandus 09.
 " kirjanduse ajalugu 449.
 Tselluloiditöötlus 667.
 Tselluloos 668.
 Tsement (tehn.) 664.
 Tšiiilisalpeeter (agr.) 631.
 " (tehn.) 666.
 Tšingimaagid 669.
 Tšinnober (tehn.) 665.
 Tšiviilprotsess 344.
 Tšiviilseadustik 344.
 Tšiviilõigus 344.
 Tšivilisatsioon (aj.) 80.
 Tšütoloogia (biol.) 564.
 Tubakakasvatus 633.
 Tubakatöötlus 662.
 Tuberkuloos 593.
 Tuberkuloosi vastu võitlemine
 592.
 Tulekindlad savid 664.
 Tulekindlustus 333.
 Tulekivid 661.
 Tulepurskavad mäed 55.
 Tuletikutöötlus 661.
 Tuletõrje 395.
 " (riistad) 612.
 Tulevärgitegemine 661.
 Tulumaksud 332.
 Tunne (psühh.) 23.
 Tunnustusteooria 212.
 Turbakuivatamine 618.
 Turbatöötlus 618.
 Turud (korraldus) 655.
 " (rahvusvahel.) 333.
 Tuuled (meteor.) 554.
 Tuuleveskid 612.
 Tõrvavärvid (tehn.) 665.
 Tõstemasinad 612.
 Tõuküsimus (antropol.) 569.
 " (etn.) 77.
 " (teoreetil.) 394.
 Tõutervishoid 592.
 Tähestik (aj.) 172.

Tähestik (lgv.) 40.
 Täheteadus 52.
 Täienduskoolid 274.
 Tänavad (ehitus.) 622.
 „ (transp.) 656.
 Tärklisevalmistamine 663.
 Töobörs 37.
 Töö ja kapital 331:333.
 Töökaitse 37.
 Töökool 27.
 Töölisküsimus 37.
 Töölaliste internatsionaal 38.
 „ olund 37.
 Tööpuudus 37.
 Tööpäev 37.
 Töö ratsionaliseerimine 333.
 Tööstus 66.
 „ koolid 274:60.
 „ kriisid 331.
 „ käitised 333.
 „ majandus 333.
 „ masinad 612:615.
 „ monopolid 331:333.
 „ politika 331.
 Töötasu 37.
 Töötletud metallid 669.
 Töötlev tööstus (üld.) 66.
 Töötus 37.

U.

Ujumine 69.
 Unenäod 24:232.
 Ungari ajalugu 84.
 „ ilukirjandus 09.
 „ keeleteadus 411.
 „ kirjanduse ajalugu 449.
 „ maateadus 72.
 Uni (med.) 592.
 Usk ja teadus 201.
 Uskmatuse 201.
 Ussid 581.
 Usulahud 203.
 Usundifilosoofia 20:21.
 Ususektid 203.
 Usuteadus 20.

Usuteaduslikud ajakirjad 20.
 Usuvastatus 321:201.
 Unikumid 176.

V.

Vabaharidustöö 29.
 Vabaharjutused 69.
 Vabamüürlased 396.
 Vabrikud 66:61.
 Vagunid 612:656.
 Vaibad 644.
 Vaibatööstus 667.
 Vaimuhaigused 593.
 Valgus (füüs.) 535.
 Valgusemõõtmine 535.
 Valgustus 621:615.
 „ (kodumaj.) 643.
 Valimispropaganda 325.
 Valimisõigus 342.
 Valitsusasutised 35.
 Vallavalitsus 35.
 „ (eelarved) 332.
 Valuuta 332.
 Vana ajalugu 85.
 Vanglad 343.
 Vapiteadus 80.
 Vask (keem.) 545.
 „ (tehn.) 669.
 Vedur (ehitus.) 612.
 „ (transp.) 656.
 Veestik (geol.) 553.
 Veeteed (tehn.) 618.
 „ (transp.) 656.
 „ (ök.) 333.
 Veeturbiinid 612.
 Veevarustus 618.
 Vegetariaanlus (kodumaj.) 641.
 „ (med.) 592.
 Veinivalmistamine (kodumaj.) 641.
 „ (tehn.) 662.
 Vene ajalugu 84.
 „ ilukirjandus 05.
 „ keeleteadus 412.
 „ kirjanduse ajalugu 445.
 „ kunst 46:47 .

Vene maateadus 72.
 Veneerilised haigused 593.
 Ventilatsioon (ehitus.) 621.
 „ (kodumaj.) 646.
 Vesi (keem.) 545.
 „ (med.) 592.
 Vetekirjeldus (geol.) 553.
 Vetetehnika 618.
 Vihmaolud (meteor.) 554.
 Viin (farm.) 597.
 „ (tehn.) 662.
 Vilgukivi (tehn.) 661.
 Vill 637.
 Villatööstus 667.
 Vitamiin 592.
 Vokaal (lgv.) 41.
 Vokaalmuusika 482.
 Voolujuhed 615.
 Voorus 251.
 Vormiõpetus (kunst.) 455.
 „ (lgv.) 41.
 Või 637.
 Võimlemine 69.
 Võitlus sõja vastu 322.
 Võrdlev grammatika 403.
 „ rahvateadus 773.
 „ usuteadus 204.
 Võõrastemajad 642.
 Võõrkeeled 412.
 Väetamine 631.
 Väetisvahendid (tehn.) 666.
 Välisshaigused (inimese) 594.
 „ (looma) 598.
 Välissharidus 29.
 Välispolitika 322.
 Väljarändamine 324 .
 Väljaõmblus 645.
 Värv (tehn.) 665.
 Värvimine 67.
 Värvioõpetus (kunst.) 455.
 Vääriskivid 664.
 Väävlitööstus 661.

Õ.

Õhk (keem.) 545.

Õhuniiskus (meteor.) 554.
 Õhustransport 656.
 Õhuvahetus 621:646.
 Õigekeelsuse-sõnaraamat 401.
 Õigekirjutus 41.
 „ (eesti) 411.
 „ (võõrkeelte) 412.
 Õigusefilosoofia 34:21.
 Õiguse üldteooria 34.
 Õigusteadus 34.
 Õistaimed 572.
 Õlikiltkivi 661.
 Õlikoogid (agr.) 636.
 „ (tehn.) 666.
 Õlitööstus 661.
 „ (toiteõlid) 663.
 Õlletööstus 662.
 Õmblustöö 645:67.
 Õpetajaskond 27.
 Õpetajate kongressid 26.
 Õpetamine 27.
 Õpilaskonna ajakirjad 276:13.
 „ omavalitsus 276.
 Õpilasringid 276.
 Õpiringid 292.
 Õppemeetod 27.
 „ (lgv.) 41.
 Õppesüsteem 27.
 Õppevahendid 27.

Ä.

Ämmaemandad 595.

Õ.

Õkoloogia (biol.) 568.
 „ (loomade) 585.
 „ (taimede) 574.
 Õkonoomia 33.
 Õkonoomiline geograafia 335:70.
 „ politika 331.

Ü.

Üheidulehelised taimed 572.
 Ühiskondlik tervishoid 592.
 „ „ (adm.) 35.

Ühiskondlik tervishoid (s.-polit.)	37.	Üldkasulikud organisatsioonid	395.
Ühiskondliku korra vormid	33.	Üldkirjanduse ajalugu	43.
Ühiskondlikud klassid	30:38.	Üldsisulised ajakirjad	13.
„ löbustused	69.	Üldteaduslikud organisatsioonid	16.
„ organisatsioonid	39.	„ sõnaraamatud	11.
Ühiskonna areng	30.	Ülemaaline Eesti Noorsoo Ühendus	392.
Ühiskonnateadus	301.	Ülikool	28.
Ühistegevus	334.	Üliõpilaskond	28.
Üldhariduslikud organisatsioonid		296. Üliõpilaskonna häälekandja	28:13.
Üldine ajalugu	81.	Ümbruseteadus	70.
„ perioodika	13.	Ürgajakultuur	86:773.

Märksõnadele järgnevad sulgudesse paigutatud oskussõnade lühendid:

adm. — administratiivsed korral-kirj.-teoor. — kirjandusteooria.	dused.	kodumaj. — kodumajapidamine,
agr. — agronoomia, põlluteadus,	kodumajus, kokakunst	maa-asjandus, põllumajandus, kunst. — kunstipärane, kunsti-
põllundus.	teooria, rakenduskunst.	
aj. — ajalugu, arenglugu.	lgv. — lingvistika, keeleteadus,	
anat. — anatoomia, füsioloogia.	filoloogia.	
antropol. — antropoloogia, inimesteadus, rassiküsimus.	loog. — loogika, mõtlemisõpetus.	
astr. — astronoomia, täheteadus.	med. — meditsiin, arstiteadus,	
biol. — bioloogia.	tervishoid, ühiskondlik tervishoid.	
bot. — botaanika, taimeteadus.	meteor. — meteoroloogia, ilma-	
ehitus. — ehitusajandus.	teadus, klimatoloogia.	
farm. — farmaatsia, rohuteadus.	miner. — mineraloogia, kivimi-	
filos. — filosoofia, mõtteteadus, metafüüsika.	teadus.	
folkl. — folkloor, rahvaluule.	muus. — muusika, helikunst.	
füüs. — füüsika.	ped. — pedagoogika, kasvatus-	
geogr. — geograafia, maateadus.	teadus, kooliasjandus.	
geol. — geoloogia, maalugu, hüdrololoogia.	polit. — politika.	
jur. — jurisprudents, õigusteadus, juura.	post.-asj. — postiasjandus.	
keem. — keemia.	praktil. — praktiline kasustamine.	
kirj. aj. — kirjanduse ajalugu.	psühh. — psühholoogia, hinge-	
	teadus.	
	s.-polit. — sotsiaalpolitika.	

sisust. — sisustus, sisseseade.	tehn. — tehnika, tehnoloogia, ra-
sotsiol. — sotsioloogia, ühiskon-	kendusmehaanika, inseeneri-
nateadus.	teadus.
stat. — statistika.	teol. — teoloogia, usuteadus.
zool. — zooloogia, loomateadus.	transp. — transport, liiklusva-
zoomed. — zoomeditsiin, looma-	hend .
arstiteadus, loomatervishoid,	ök. — ökonoomia, majandus.
veterinaaria.	üld. — üldised, mitmesuguse si-
teadusl. — teaduslikud käsitlu-	suga.
sed.	

Tähestikulises loendis on tähtede järjekord järgmine:

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s š z ž t u v w õ ä ö ü x y.

Raamatukogunduse oludest Soomes.

Raamatukogundusolud Soomes on mõneski suhtes ärarippuvad olnud maa poliitilisist tingimustest. Rahvaharidustöö möödunud sajandil oli üldse väga killustatud, sest Vene valitsus ei olnud kuigi suur hariduse sõber. Sellepärast ei tehtud ka Vene ajal peaaegu midagi raamatukogude heaks. Soome riigipäev nõudis küll korduvalt toetussummasid raamatukogudele, kuid alati sai sellele kõrgemalt poolt kriips tõmmatud peale.

Esimene rahvaraamatukogu asutati Soomes 1802. a. parun Wrede poolt tema mõisas Anjala kihelkonnas mõisateenijate jaoks. See raamatukogu jäi aga kaua ainsaks maal. Alles 19. sajandi keskpaigas ilmneb suurem huvi raamatukogude vastu ja tekivad n.n. *kihelkonnaraamatukogud*. Need kogud elatasid end peamiselt korjandusist ja loteriidest, nende juhatajaiks olles kirikuõpetajad ja teised kihelkonna võimukandjad. Raamatud olid enamikus usu- list ja õpetlikku laadi. Esimene linna raamatukogu asutati Viiburis 1845. a., sellele järgnesid raamatukogud teistes linnades: 1856. a. Oulus, 1860. a. Helsingis, 1861. a. Tampere ja 1863. a. Vaasas.

Möödunud sajandi lõppaastail avaldub Soome raamatukogudes Ameerika mõju, mille tagajärjel raamatukogundusline liikumine võtab sootuks teise suuna. Raamatukogud võetakse nüüd üle valdade või noorsooühingute poolt, kuna raamatukogude juhtideks saavad talupojad ise. Raamatukogunduse liikumise eesotsas seisavad sel ajal kaks ühingut: „Rahvaharidusselts“ (Kansanvalistus-seura) ja rootslaste huves töötav ühing „Rootsi rahvakooli sõbrad“. Käesoleva sajandi alul algab õieti tõeline raamatukoguliikumine. „Soome Raamatukoguühing“ (Suomen Kirjastoseura) 1908. a. alates annab välja erilist raamatukogu ajakirja „Kirjastolehti“ ja koos „Rahvaharidusseltsiga“ 1921. a. alates ajakirja „Rahvahariduse ja raamatukogu ajakiri“ (Kansanvalistus ja Kirjastolehti), Rootsi raamatukogudele ilmub 1922. a. alates mitmekesisema sisuga ajakiri „Svenskbygden“.

Soomes niihästi maal kui ka linnades on asutatud rida omavalitsuse raamatukogusid, ilma et selleks oleks vajatud erilist seadusandlist mõõdupuud nagu Taanis, kus ühes linnas või kihelkonnas võib riiklist toetust saada vaid üks raamatukogu. Soomes on omavalitsuste poolt ülalpeetavad rahvaraamatukogud palju soodsamais tingimustes kui ühingute ja seltside omad. Juba enne 1921. a., mil loodi riikline raamatukogutoimkond, oli riiklise toetusega töötavate omavalitsuse raamatukogude arv umbes seitse korda suurem ühingute omast. (1927. a. oli 604 omaval. raamatukogu ja 38 ühingute rk.)

Raamatukogunduse arenemine linnades edeneb kaunis visalt, olenedes tunduvalt ruumest ja töötavast ametkonnast. Helsinki linna raamatukogu saab Skandinaavia riiges esimesena oma hoone (1880. a.) kuid ehitis on juba vananenud ja ei vasta tänapäeva nõudele. Kallio linnaosas asuvale haruraamatukogule on seevastu püstitatud suurepärase hoone, milles õige suur laenutusruum ja lugemissaalid täiskasvanuile ning lastele. Raamatukogu keldrikorrale on paigutatud ametnike tööruum, lugemissaal, laste lugemistuba ja ajalehesaal. Viimasesse viib eri sissekäik, mis üldse iseloomustav Soome raamatukogudele. Teiste ruumidega ajalehesaal on ühendatud klaasukse kaudu, mis avatud vaid personaalile. Kuigi ajalehesaalid kõikjal pakuvad palju ajalehti ja neid külastatakse väga ohtralt, eriti lihtrahva poolt, ei tunta vajadust pidada ajalehesaalis erilist valvet. Publikut jälgitakse aegajalt vaid läbi klaasukse.

Pearaamatukogu esimesel korral asub ka soomekeelne laenukogu ühes lugemissaaliga, kus saadaval soome-, rootsi- ja muukeelset käsiraamatud ning erialalised ajakirjad. Teisel korral asub peale ametkonna tööruume rootsikeelne laenukogu ja üldine lugemistuba tarvitatavamate käsiraamatutega ja üldsisuliste ajakirjadega ning ainenimestikuga. Nagu eelpool kirjeldatud ajalehesaal üksi pole omane vaid Helsingi raamatukogule, nii on lugu ka teiste ruumidega, mis korduvad pea igas suuremas linnas.

Kesk- ja harukogude (viimaseid neli) tarvitamine on väga elav. Kõik koos laenutasid 1931. a. 956.661 köidet, kusjuures soomekeelsete raamatute arv oli 65,6%.

Linnaraamatukogu avaldab iga aasta trükis kogusse soetatud soome- ja eestikeelsete raamatute kataloogi (viimane aastakäik: Suomen- ja vironkielen kirjallisuus-Lisäluettelo 1930. Helsinki, 1931. 52 lhk.) ja peale selle vähemakaustalise rootsi- ja muukeelsete raam. nimestiku. Liigitamine ei ole täpne Ameerika kümnend-süsteemilise liigituskava järgend. Raamatud on jaotatud küll kümnesse liiki, kuid liigid erinevad Dewey omist, sest allliikes pole kinnipeetud arvust 10. Helsingi linnaraamatukogu kauaaegne juhataja on mag. Uno Therman.

Soome provintsilinnadest omavad oma raamatukoguhuone Turu, Viiburi, Oulu ja Pori raamatukogud. *Turu* linnaraamatukogu asub Aura jõe kaldal ilusa toomkiriku läheduses. Ruumid on ära kasutatud samuti kui Helsingi raamatukogus, ainult selle vahega, et Turu raamatukogu maja on kahekordne. Keldrikorrale on paigutatud kitsad tööruumid, ajalehesaal, laste osakond ja avalike riiulitega soomekeelne laenukogu. Esikorral asub laenajate tööruum ja õige suur raamatukogu arhiiv (sisaldab peamiselt kohalikku ajalugu käsitavat kirjandust).

Viiburi (49000 elan.) linna raamatukogu asub juba 30 aastat ühekordses majas turuplatsi ääres. Juhatab kogu mag. Johan Vasenius. Juba aastaid lebavad valmis uue hoone plaanid ja on olemas isegi 3½ miljoni suurune krediit, kuid ehitamisega ei tehta algust. Raamatukogu parimaks ruumiks avaruselt kui ka sisustuselt osutub lugemistuba, kuna laenutusruum ise ei ole kuigi meeldiv.

Porvoo (kirjanik Runebergi kodulinn 6600 elanikuga) raamatukogu asub rahvakooli majas. Kogu juhatab J. Auer. Ruumid on kaunis sobivad raamatukogule.

Kuopios (20.000 elan.) on raamatukogu juhatajaks mag. Taavi Kahra. Ruumid on enam-vähem soodsad, kuna kogu asub ruumikas uues majas ja omab laenutusruumi, ajalehesaali, lugemistoa võrdlemisi rikkaliku käsikoguga ja ühe töötamisruumiga.

Lõppeks jääb mainida veel *Tampere* linna raamatukogu, mis arvestades linna suurusega (50.000 elan.) üks suurepärasemaid Soome raamatukogusid. Kauaaegseks juhatajaks oli mag. J. A. Kemiläinen, kel aastate eest oli võimalus külastada Ameerika raamatukogusid. Selle tagajärjel on ka Tampere raamatukogu korraldus väga ameerikapärane. Temas on läbi viidud Dewey liigituskava, mille järgi raamatud asetatud ka riiuleile. Tüübiliselt ameerikalikuks võiks pidada ka nähet, et ilukirjanduse valikul ei ole peaaegu üldse rõhku pandud lugeja maitse arendamisele. Eriti tunduv on see saksakeelse tõlkekirjanduse soetamisel, kus domineerivad Courths-Mahleri, Eschstruthi, Langenscheidti ja Rud. Stratzi teosed, sõnaga ajaviitekirjandus. Sest saadik kui Kemiläinen nimetati riiklikseks raamatukogu inspektoriks, juhatab kogu mag. Taavi Kahra.

Tampere raamatukoguhuone seevastu (ehit. 1925. a.) on moodsamaid ja otstarbekohasemaid kogu Soomes ja ühtlasi üks ilusamaid ja eeskujulikumalt sisustatud raamatukogusid kogu Skandiinaavias. Hoone on kolmekordne, omab lasteosakonna ühes laenukoguga, kaks lugemissaali (vähem. ja suuremate laste jaoks), laenukogu ja kaks lugemissaali täiskasvanuile. Peale selle leiduvad hoones arhiiviruum, suitsetamistuba, koosolekute saal, töö-, einetamis- ja vannitoad ametnike jaoks, raamatukogu juhataja teenistuskorter ning veel terve rida ruume igasugu ettekannete ja näituste tarvis. Tampere on kaks haruraamatukogu — ajalehesaali ning üks harulaenuraamatukogu, selle viimase kaudu on võimalus laenata raamatuid ka keskkogust. Tampere linna raamatukogu laenutas 1930. a. 58.000 köitelise kogu juures 11.000 laenajale (7600 täiskasvan. ja 3500 last) üldse 239.000 köidet. Koolide jaoks säilitab Tampere raamatukogu kooliraamatuid suurema arvu eksemplare, milliseid õpetajad sealt õpilaste jaoks pikemaks ajaks laenavad; ka Norras on see tavaline nähe.

Mis puutub raamatukogu ametnike kutselisse ettevalmistusse

Soomes, siis on selleks palju kaasa aidanud raamatukoguhoidjaile korraldatud lühema- ja pikemaajalised kursused, nagu meilgi Eestis on üle maa mitmel-mitmel korral peetud lühemaajalisi raamatukoguhoidjate kursusi Raamatukoguhoidjate ühingu poolt Hasomini korraldusel. Kohtadele määratavad isikud Soome raamatukogudes on sageli olenevad isikulisest kui ka parteipoliitilisest protektsioonist. Raamatukoguseadus aga nõuab kesklinnade juhtivailt tegelasilt akadeemilist haridust ning teoreetilist ja praktilist raamatukogutöö tundmist, teistelt kesklinnade raamatukogude ametnikelt ja vähemate linnade raamatukogude juhatajailt nõutakse vähemalt tunnistust pedagoogilise ja raamatukogundusliku ettevalmistuse kohta. Seadus toob arvatavasti paremusi töö arenemises, kuid palkade suhtes jääb asi endiseks, nagu see on meilgi Eestis, sest suur osa koguhoidjaid Soomes on sunnitud pidama kõrvalametit.

Maa raamatukoguhoidjaist on umbes 40% õpetajaid, nende hulgas on aga ka suur osa käsitöölisi ja taluperemeeste lapsi. Sellepärast on kutselise ettevalmistuse küsimus ning kõrvalametit pidavate raamatukoguhoidjate tasuküsimus väga terav. Raamatukoguseadus nõuab teatud eksamite sooritamist raamatukoguhoidja kutse saamiseks, peale muu veel lühiajalist praktilist töötamist Helsingis või mõnes provintsi linna raamatukogus. Maa keskkogude juhatajad saavad tasu umbes 1200 Smk. aastas, millest riik alles peale rk. seaduse kinnitamist, s. o. 1929. aastast, maksab poole. Kuna Soome vallad on väga suured, on ühes vallas sageli mitu raamatukogu. Suurim neist on siis pearaamatukogu, teised n. n. ringkonnaraamatukogud. On endastmõistetav, et pea- ja ringkonnakogud peaksid töötama käsikäes, et kujundada ühise „raamatukogu organisatsiooni“, nagu seda näeme linnade kesk- ja haruraamatukogude juures. Esialgu on aga koostöö sel alal kaunis puudulik. Raamatute ostud ja valik, nende kataloogimine ning laenuvusviisid ei ole läbi viidud kuigi ühtlaselt.

Lugemishoogsus maal võrdub lugemisintensiivsusele Rootsis, kus aastas 0,3 köidet langeb elanikule, kuna Norras 0,4 ja Taanis 1,4 köidet isiku kohta tuleb.

Raamatukauplemine toimub Soomes kaunis soodsail tingimustel. Soome raamatukogudele muretseb raamatuid „Soome Rahvaharidusselts“, millise juures on oma müügikoht. Raamatukogudele antakse 15%-line hinnaalandus, ühtlasi soetab nim. asutis raamatukogudele rakendusmaterjale ja köidab neile raamatuid.

Riiklise raamatukogukomisjoni väljaandel on ilmunud 1925. a. „Liigitamisjuhised“ (luokitusopas), kuna teoksil on vihk kataloogimisreeglite ja ainesõnade nimestiku kohta. Soomes puudub riikline *keskraamatukogu* kogu maa jaoks, nagu seda on Eestis Tallinna keskraamatukogu, kust laenutatakse raamatuid üle kogu riigi väljaspool Tallinna piire asuvalle kodanikele.

A. Jürman.

Linna avalikkude raamatukogude kasutamisest 1931/32. aastal.

Eelmise aasta eeskujul pöördus Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu juhatus meie linnade raamatukoguhoidjate poole palvega saata andmeid raamatukogude kasutamise kohta 1931/32. aastal. Saadud andmete põhjal on koostatud alamal toodud tabel. Elanikkude arv linnades on võetud ajakirjast „Eesti Statistika“ nr. 4, 1932. a.

Linnad.	Elanikkude arv 1. apr. 1932.	Laenajate arv 1. apr. 1932.	Kõidete arv 1. apr. 1932.	Kõiteid 100 elaniku kohta	Laenutatud aasta jooksul	Laenutusi 1 elaniku kohta
Tallinna . . .	134.431	12.124	61.948	46,09	415.823	3,09
Haapsalu . . .	4.574	97	1.804	39,22	2.911	0,64
Kuresaare . . .	4.310	213	4.607	107,14	1.690	0,39
Narva	25.046	1.391	21.577	86,31	45.413	1,81
Nõmme	13.519	1.136	4.285	31,74	16.745	1,24
Paide	3.424	65	1.152	33,88	1.517	0,44
Paldiski	1.077	350	1.432	130,18	3.990	3,70
Petseri	4.458	607	4.545	101,91	15.156	3,40
Pärnu	20.709	2.190	12.389	59,85	55.245	2,67
Põltsamaa . . .	3.406	190	1.869	54,97	6.716	1,97
Rakvere	12.453	945	3.926	31,41	15.717	1,26
Tapa	4.360	220	1.349	30,66	4.230	0,97
Tartu	72.254	5.767	32.899	45,50	164.489	2,28
Tõrva	2.539	48	342	13,68	1.148	0,45
Türi	3.263	703	1.786	54,79	4.649	1,42
Valga	11.790	265	3.128	26,51	18.822	1,60
Viljandi	12.845	462	4.701	36,73	10.231	0,80
Võru	4.970	295	3.126	62,52	5.869	1,18
	339.428	27.068	166.865	49,16	790.361	2,33

Võrreldes eelmise aastaga (vaat. „Raamatukogu“ nr. 1/3 1931.) on registreeritud laenajate arv kasvanud ümmarguselt 3000 laenaja võrra. Lõviosa juurdekasvust — ligi 2000 laenajat — langeb Tallinna arvele. Teistest linnadest näitavad suuremat laenajate arvu tõusu Nõmme ja Pärnu. Üksikutes linnades, nagu Tõrva, Paldiski, Valga ja teised, tuleb märkida koguni laenajate arvu langust. Registreeritud laenajad moodustavad linnade elanikkude üldarvust ümmarguselt 8 protsenti. Saksamaal oli 1929/31. aastal linnades aktiivseid laenajaid 2,6 pro-

tsenti elanikkude arvust, Rootsi linnades oli 1931. aastal registreeritud laenajaid 12,5 protsenti elanikkude arvust.

Raamatute arv on kasvanud aasta jooksul 12.400 köite võrra. Ligi pool sellest juurdekasvust läheb Tallinna arvele. Õige üllatav on Kuresaare avaliku raamatukogu kasv. Aasta jooksul on siin juurde tulnud üle 3100 köite. Üle 1000 köite on juurde hangitud Nõmmel ja Pärnus. Keskmiselt tuleb iga 100 elaniku kohta meie linnades 49,16 köidet. Eelmisel aastal oli see arv 46 köidet. Saksamaal tuli iga 100 linna elaniku kohta 1929/30. aastal 18 köidet, Taanis 1931/32. aastal 86 köidet ja Rootsis 1931. aastal 60 köidet.

Õige tunduvalt on kasvanud laenus. Eelmisel aruandeaastal laenutati 703.947 köidet, nüüd aga 790.361 köidet. See laenus on peamiselt meie suuremate linnade: Tallinna, Tartu ja Pärnu teene. Väikestest linnadest tuleb märkida Kuresaart, kus laenus võrreldes eelmise aastaga näitab suurt tõusu. Keskmiselt laenati ühe elaniku kohta 2,3 köidet. Eelmisel aruandeaastal oli laenus ühe elaniku kohta 2,1 köidet. Soome linnaraamatukogudes oli 1931. aastal keskmine laenus ühe elaniku kohta 4,1 köidet, Rootsis 1931/32. aastal 2,3 köidet ja Taanis samal aastal 4 köidet. Saksamaa linnades laenutati 1929/30. aastal ühe elaniku kohta ainult 0,6 köidet.

Laenatud raamatutest oli ilukirjanduslikke 75,4 protsenti, teaduslikke 22,6 protsenti ja lastekirjandust 2 protsenti. Soomes moodustasid teadusliku sisuga raamatud 1931. a. 28,3 protsenti üldarvust.

Nagu tabelist nähtub, on elanikkude arvuga võrreldes meie linnade hulgas Paldiskil kõige rohkem raamatuid ühe elaniku kohta. Samuti on ta ka kõige rohkem raamatuid laenanud ühe elaniku kohta. Tegelikult ei saa siiski Paldiskit lugeda esikohal seisjaks. Paldiski linna raamatukogu täidab ühtlasi Kloostri valla avaliku raamatukogu ülesannet. Kloostri vallas elab 4877 inimest. Kui need ka arvesse võtta, siis ei seisa Paldiski enam esikohal, vaid Petseri. Samuti tuleks Tartu juures arvesse võtta Raadi valla elanikkude arv 2550 hinge, sest Tartu linna keskraamatukogu täidab Raadi valla avaliku raamatukogu ülesannet. Tallinna keskraamatukogu on laenanud väljaspoole linna piire 3823 köidet, milline arv tuleks maha arvata laenus üldsummast.

Tabelis siiski ei ole parandusi tehtud, sest üldiselt ei muudaks need palju pilti ja teiseks on päris võimatu saa-

vtutada täiesti ühtlast võrdluse alust linnade vahel. Näiteks on raske täpselt võrrelda Tallinna ja Paldiskit. Tallinnas töötab peale laenukogu veel lugemissaal ja käsikogu. Neis tarvitatud raamatud, arvult üle 110.000 köite, ei tule arvesse. Võimalus kohal raamatuid kasutada mõjub teataval määral laenutusele. Paldiskis ei ole aga ei lugemissaali ega käsikogu. A. S.

Viru avalikkude maaraamatukogude võrgus

tegutses 1931/32. aastal 53 raamatukogu 83 osakonnaga.

Üldse oli raamatukogudes 31. III. 32. a. 48.284 köidet, seega iga elaniku kohta keskmiselt köiteid 0,39. Kogudes on lugejaid registreeritud 7.238, mis teeb 5,83% üldisest Viru maaelanikkude arvust. Lugemiseks võeti 122.008 köidet, sellest 104.675 köidet ilukirjandust. Keskmiselt võeti lugemiseks iga maaelaniku kohta 0,99 köidet (eelmisel aastal 0,82 ja veel aasta varem 0,72 köidet). Ühe elaniku kohta on laenutatud üle 5 köite N.-Jõesuu alevis, üle 4 köite Narva valla harid. seltsi „Edinenie“ raamatukogus (asub Narva Jaanilinnas), üle 2 köite Vohnja, Jõhvi alevi, Kallivere, Koolimäe, Võsu ja Assamalla raamatukogus. Kaugelt alla keskmise ühe elaniku kohta on laenutatud Maidla, Salla, Järve, Erra, Sõmeru, Rägavere ja Kadrina raamatukogus. Av. raamatukogud kulutasid iga maaelaniku kohta 8,3 senti. Et Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi toetus väga hilja välja makseti, siis pole seda näidatud 21 raamatukogu aruandes, arvatavasti ei jõudnud see eelarveaasta lõpuks kohale.

Kirjanduse levitamise mõttes on saavutatud parimaid töötulemusi neis kogudes, kus raamatukogu piirkonnas asub vähem elanikke. Sellekohased kokkuvõtted näitavad järgmist:

Elanikkude arv raamatukogu piirkonnas	Raamatukogude arv	Köiteid ühe elan. kohta	Liikuvus	Loetavus	R. kogude tegevuse intensiivsus	Laenutati köiteid ühe elan. kohta
I. alla 500	3	1,2	1,56	18,50	28,76	1,89
II. 501—1000	6	0,6	1,75	12,95	22,66	1,18
III. 1001—2000	13	0,7	2,64	20,15	53,19	1,98*)
IV. 2001—3000	12	0,3	2,54	14,45	36,70	0,83
V. 3001—4000	16	0,3	2,52	16,41	41,35	0,71
VI. üle 4000	3	0,3	2,81	16,74	47,03	0,87**)
Virumaa 123.000	53	0,39	2,52	16,85	42,46	0,99

- Märkus: *) III. rühma kuuluvad Narva-Jõesuu alevi, Jõhvi alevi ja eelpooltähendatud Jaanilinnas asuv raamatukogu.
- **) VI. rühma kuulub V.-Maarja r.-kogu, millest laenutatud 75% rühma raamatute arvust.

Huvitav on märkida kirjanduse loetavuse suhtes, et „võistlusromaanid“ 10 loetavama raamatu hulgas ikka veel püsivad, kuid et nende vastu huvi väga ruttu langeb, sest alles mõne aasta eest esikohal olnud löökteosed on nüüd 30. kuni 50. kohal!

A. Juulman.

Toimetuse märkus. Võrdluseks olgu toodud andmed Soome Uusimaa lääni (maakonna) kohta, mis võetud „Kansanvaalistus ja Kirjastolehti“ nr. 1 s. a. Uusimaa läänis said riiklist toetust 1931. aastal 23 valda, kuna 3 valda ilma jäid. Riiklise toetuse osaliseks saanud raamatukogusid oli 57 ja antud toetuste kogusumma tõusis 160.023 margale. Iga elaniku kohta oli raamatuid kogudes 0,42 köidet ja laenati iga elaniku kohta 1,05 köidet.

Kirjandusest.

Eesti raamatute üldnimestik 1924—1928. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus, Tartus (4) + 454 lk, hind 8 kr.

R. ANTIK. Eesti raamatute üldnimestik 1918—1923. Catalogue général des livres estoniens 1918—1923. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus, Tartus, 1931. 406 lk., hind 10 kr.

Tähtsama bibliograafia haru moodustab rahvuslik bibliograafia, mille ülesandeks loendada kõike kirjavara, mis ilmunud ühe rahva keeles või teatavas riigis. Selle tekkimine on koguni teatavas mõttes rahva kultuuritaseme hinnanguks. Eestis aga puudus teaduslikult koostatud eesti trükiste nimestik enne iseseisvumist täielikult, ja alles 1924. a. teostus varemgi päevakorral olev kavatus loendada jooksvalt, s. o. äsjailmunud eestikeelseid trükitooteid. See üldtunnustatud bibliograafimise meetodeile toetuv „Eesti raamatute üldnimestik 1924. a. alates“ ilmub kuukirja „Eesti Kirjanduse“ lisana ja arvestab täielikult kõiki eestikeelseid raamatuid, ka väljaspool kodumaad ilmunuid. See koostatakse iga kuu ulatuses Ülikooli raamatukogu poolt tähestikulises järjekorras Ülikooli ja Eesti Rahva Muuseumi arhiivraamatukogus leiduvate, peamiselt sundeksemplaride alusel. Eraldi aasta lõppu on paigutatud aasta jooksul ilmunud ajakirjade ja ajalehtede nimestik, kui ka autorite, pseudonüümide ja tõlkijate register. Loendatakse kõik trükised, mis ületavad $\frac{1}{2}$ trüki poognat.

Need kuu- ja aastanimestikud kokkuvõetuna moodustavadki viieaasta bibliograafiad, kuid juba iseseisva teosena, mille esimene

köide on „Eesti raamatute üldnimestik 1924—1928“. Säärane koostamise viis aga ei anna „üldnimestikule“ vajalikku ülevaatlikkust, kuna leidub siin sama palju erijärjestusi kui on kuid. Viimast pahet aga loodab kõrvaldada raamatu lõpus asetsev autorite üldregister lühendatud pealkirja mainimise ja nimestiku leheküljele viitamisega. Ka puudub aineregister, kuid seda kavatakse avaldada 10 aasta toodangu kohta üheskoos järgmise 5 aasta üldnimestikuga 1929—1933. Viimasele lisanduksid ka 1924—1933. a. ilmunud muukeelsete trükiste tiitlid.

Kuigi sel teel saavutati suur edusamm vähemalt jooksva eesti rahvusliku bibliograafia ellukutsumisega, vajame siiski samavõrra ülevaadet ka vanemast kirjandusest. Selle bibliograafia koostamine on küll hõlpsam juba väljakujunenud meetodi tõttu jooksvas bibliograafias, nõuab aga teiselt poolt palju rohkem vaeva ja viisadust trükiste tiitlite kindlaksmääramisel. Aluseks tulevad juba mitme raamatukogu koostised, mitmekesised bibliograafiad ja kataloogid, et saavutada ideaali — täiuslikkust. Selleni ongi jõudnud Eesti Rahva Muuseumi raamatukogu juhataja Rich. Antik, „Eesti raamatute üldnimestik 1918—1923“ autorina. Et meil on täielik ja täpne eesti raamatute nimestik, mis ilmunud iseseisvuse ajal, on ühes osas Antiku teene. Need moodustavad aga suure osa eesti raamatute üldarvust.

Antik on rajanud järjestamise ja tiitli kirje oma nimestikus samadele põhimõtetele, mis omased jooksvale bibliograafiale. Kõigiti tervitatav asjaolu tarvitajaskonna seisukohast, et vältida ümberorienteerumise vajadust mõlema nimestiku üheaegsel kasutamisel. Vähe olulised lahkuminekud, nagu trükiste arvestamine 4 leheküljeni Antiku poolt, ei sega ühtlust.

Esimese osa „üldnimestiku 1918—23“ täpne tiitlite kirje on läbipõimitud viidetega pseudonüümidele, tõlkijatele, toimetajatele, kaasautoreile ja koguni koguteostes esinevate üksikkirjutiste autoreile. Sellele järgneb märksõnade register, et hankida andmeid ilmunud kirjanduse ainestikust eriküsimuste kaupa, nagu näiteks mesindus, saksa kirjandus, trigonomeetria. Siin on loobutud uemate välismaa bibliograafiate eeskujul raskepärasemast süstemaat. sest registrist, mis liigitab teadusvalda suuremate alade kaupa, nagu vastavalt: põllumajandus, kirjanduslugu, matemaatika. Selles esinevad ka kõik ilukirjanduslikud teosed tiitli esimese sõna järjekorras. Seegi hõlbustamise mõttes kasustajaile.

Mõlemad vaadeldud teosed on hädavajalikud raamatukogudele, kirjastajaile, raamatukauplejaile, küll ka eraisikutele, selle juures kasulikud välismaal Eesti tutvustamiseks.

Fr. Puksov.

RICH. ANTIK. *Eesti ajakirjandus 1766—1930. Le journalisme estonien de 1766 à 1930. Sihtasutis Eesti Rahva Muuseumi väljaanne nr. 3. Tartu 1932. 247 lk. Hind 5 kr. 50 s.*

Meil puudub seni täielik nimestik eestikeeles enne iseseisvumist ilmunud trükistele. Tungivat vajadust selle järele rahuldab, kuigi ainult osaliselt Eesti Rahva Muuseumi Arhiivraamatukogus leiduvate eestikeelsete raamatute nimestik 1632—1917. Toonitan aga, osaliselt, kuna Arhiivraamatukogu omab küll kõige täielikuma eestikeelsete teoste kogu, siiski vaid umbkaudu 90% ulatuses terve trükiteodangust. Teiseks ei ole nimestik trükitud, vaid ainult paljundatud 10 eksemplaris ja selletõttu kättesaadav ainult meie suuremais raamatukogudes. Seal vajataksegi seda loomulikult ka kõige rohkem.

Siiski on esimene samm astunud rahvusliku bibliograafia teostamisel ka enne iseseisvumise ajastu kohta R. Antiku kõigi Eestis ilmunud ajalehtede ja ajakirjade bibliograafia avaldamisega „Eesti ajakirjandus 1766—1930“. Siin on hra Antik sooritanud raske ülesande rahuldavalt, silmas pidades, et ka ajakirjandus, eriti ajalehed pole säilinud täielikult üheski raamatukogus. Autoril tuli selletõttu üksikasjalikult tutvuneda kõigi suuremate eesti arhiivide ja raamatukogude koostistega, juurdearvatud trükitud bibliograafiad. Peale selle tuli välja töötada oma bibliograafiline meetod, kuna välismaa eeskujud ei olnud kohased meie olukorras.

Nõnda ongi teos jaotatud kahte ossa. Esimeses loendatakse kõik ajalehed ja ajakirjad tähestikulises järjekorras võimaliku täielikkuse ja täpsusega. Ei puudu iga üksiku aasta jooksul ilmunud ajakirja numbrite arv, lehekülgede arv, on arvestatud muudatustega toimetuse koosseisus ja väljaandjate nimedes. Ajakirja või ajalehe juurde paigutatud lisadest ja kaasandest leiduvad viited nende nime juurde. Teises osas on toimetajate ja väljaandjate register, kus on arvestatud peale isikautorite ka n.n. kehakondautoritega, nagu seltsid, asutised, ühisused jne., kui need on ajakirja või ajalehe väljaandjaks.

Jääb soovida, et lähemal ajal ilmuks ka vanema aja raamatute, üksikteoste kohta säärane täpne nimestik, nagu seda on käesolev ajakirjade ja ajalehtede oma.

Fr. Puksov.

Tartu ja Pärnu trükikoda ja raamatukauplemisest rootsiajal.

Meie raamatu, kirjastuse, trüki ja raamatukogunduse ala, mis omaette peatükk meie kultuuri- ja haridusloos, on seni käsitlemist leidnud õige vähe. Ainult Tartu trükikodade üle leiame paar kirjutist Wilh. Stieda'lt ja A. Feuereisen'ilt. Möödunud aasta on aga

seada sööti jäänud osa õige mitmeti rikastanud. Ülikooli raamatukogu juhataja hra Puksovilt ilmus ülikooli juubeliks:

1) *Tartu ja Tartu-Pärnu rootsiaegse ülikooli trükikoda*. Akadeemil. Kirjandusühingu toimet. IX. Tartu, 1932. 100 lk. ja

2) *Raamatukauplemisest rootsiajal Tartus ja Pärnus, eriti akadeemia raamatukauplejaist* („Ajalooline Ajakiri“ 1932, nr. 2, lk. 88—98).

Need on kaks põhjalikku uurimust, milleks autor on kasutanud arhiivmaterjale Eestist, Rootsist, Lätist. Kuigi esimene küsimus — Tartu trükikojad — juba varemalt käsitlemist leidnud, on Puksovi töö palju ulatuslikum ja üksikasjalisem, tuues esile hulk uusi momente ning parandades õige suuresti eelkäijate töid.

Tahaks näha, et senistele õnnestunud uurimustele hra Puksovilt ilmuks lisa, eestkätt Tallinna trükiasjanduse ja raamatukaubitsemise üle rootsiajal, nii et vastav ajajärk selles küsimuses oleks terves ulatuses käsitletud. Kui Tartu ja Pärnu trükikojad ja raamatukaubitsus peamiselt teenis akadeemia ülesandeid, trükkides ja levitades väitekirju jne., siis Tallinna trükikoda omab tähtsuse eriti eestikeelse raamatu trükkijana.

R. A.

Statistilisi andmeid Soome raamatukogudest.

Omavalitsust otsustas Soome riiklik raamatukogude toimikond koguda andmeid kõigilt raamatukogudelt 1928. aasta tegevuse kohta. Valiti 1928. aasta peamiselt sellepärast, et saada pilti Soome raamatukogundusest enne rahvaraamatukogude seaduse maksmahtkamist, mis sündis teatavasti 1. jaan. 1929. a. Kogutud andmed töötati läbi riiklikus raamatukogu toimkonnas ja tulemused avaldati läinud aasta „Kansanvalistus ja Kirjastolehti“ nr. 1, kust alamaal toodud andmed võtame.

Arvestades neid kitsendusi, töötas Soomes 1928. a. 1705 raamatukogu. Sellest arvust asus maal 1650 ja linnades 55 kogu. Riiklist toetust on neist saanud 759 raamatukogu, seega alla poole kogude üldarvust.

Arvestades neid kitsendusi, töötas Soomes 1928. a. 1705 raamatukogu. Sellest arvust asus maal 1650 ja linnades 55 kogu. Riiklist toetust on neist saanud 759 raamatukogu, seega alla poole kogude üldarvust.

Neist 1705 raamatukogust pidasid ülal omavalitsused 1054 kogu ehk 62% üldarvust. Ülejäänud raamatukogude ülalpidajateks on mitmesugused seltsid ja ühingud.

1650 maaraamatukogust asus 750 kogu kooli-, 455 talu-, 251 seltsi- ja 188 vallamajas ja 6 kirikumõisas.

Koguhoidjateks olid 719 raamatukogus õpetajad, kuna 996 koguhoidjat kuulusid teistesse kutsetesse.

Raamatuid oli maakogudes 696.262, linna omades 628.368 köidet, kokku 1.324.630 köidet. Üle 1000 köite sisaldavaid kogusid oli maal 193 raamatukogu.

Maaraamatukogud laenutasid 938.023, linnaraamatukogud 1.554.790 köidet, kokku 2.492.813 köidet. Linnades, kelle elanike arv 540.045 hinge, tuli iga elaniku kohta 2,9 laenatud raamatut, maal aga, kus elanike arv 2.822.057 hinge, tuli iga elaniku kohta vaid 0,3 laenatud köidet. Üldse laenati Soomes 1928. aastal iga elaniku kohta 0,7 köidet.

Kulutasid maaraamatukogud 3.416.313 marka 32 penni, linnaraamatukogud 6.589.113 marka 50 penni, kokku 10.005.426 marka 82 penni.

A. S.

Praha linna keskraamatukogu.

Keset Praha Vanalinna arhitektoonilist muinsust võtab enese alla kvadraatse bloki hiigelehitis, mis oma moodsa arhitektoonikaga moodustab ümbrusele täielise kontrasti. Kuna aga see ehitis kerkib üles eraldatult igast küljest naabruse gootika- ja renessansi-stiililistest hoonetest, siis ei mõju see kontrast põrmugi heidutatavalt. See kuubik-põhimõttele rajatud hoone oma proportsioonide lihtsusega, milles arhitekt on osanud kuju anda ülevale monumentaalsusele ja joonelise suursugususe kaunidusele, on moodsa arhitektuuri silmapaistvamaks esindajaks Tšehhoslovakkia iseseisvuse aastate kestes rohkearvuliselt püstitatud uue-aegsete ehitiste hulgas, moodustades ühes Praha uue raekoja ja Karli ülikooli filosoofia fakulteedi hoonega Vanalinna oleviku-palge.

Juba oma suurepärase välimusega sunnib Praha linna-keskraamatukogu vaatleja peatuma.

Kuid kõigi kolme eelmainitud ehitise, eriti aga Praha keskraamatukogu hoone juures, on moodne arhitektuur seadnud enesele peamiseks ülesandeks lahendada just sise-architektuuri alal kõik võimalikud ja ettekujutatavad ülesanded, mis võivad tekkida raamatukogu kasutamisel. Siin on raamatukogu kasutaja-lugeja mugavuse kõik nõuded ettenägelikult teostatud, kuid selle kõrval pole unustatud ka raamatukoguhoidjate töösoodustused, töölihtsustuse ja -kiiruse hädavajaliste nõuete mõttes. Üle 800.000 elanikkonnaga Praha linnaomavalitsuse keskraamatukogu hiigla kasutajaskonda aitavad küll vähendada mitukümne abiraamatukogu, kuid siiski on keskraamatukogu

kasutajate arv küllalt suur, et see rahvahulk ise juba võiks ruumide vähem oskuslikul jaotusel muutuda raamatukoguhoidjate tööd takistavaks ja segavaks. See viimane on aga välditud sellega, et iga lugeja juhatakse juba suurest eesruumist vajalisse osakonda, kust ta tarbekorral sisekäikude kaudu jõuab kedagi segamatult teistesse osakondadesse või üksikuisse tööruumidesse või suurde lugemissaali, milles jällegi on hoolitsetud iga lugeja võimaliku töörahu eest, kuna iga lugemislauake juba moodustab väikese enese ette lahtri. Raamatute desinfitseerimise eest on kantud eeskujulikult hoolt, kuna iga tagasitoodud raamat desinfitseeritakse enne uuele lugejale andmist.

Ülendatud tunnetega lahkud sellest tõelisest raamatupaleest. *Bernhard Linde.*

Avalikkudele raamatukogudele soovitatud raamatute nimestik.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Raamatukogude komisjoni poolt on senini koostatud soovitatud raamatute nimestikud 1930. ja 1931. a. ilmunud kirjanduse kohta. Raamatuvaliku ja liigitusküsimused on alati elavamaks päevaküsimuseks raamatukoguhoidjaile. Sellised nimestikud võiksid ka lahendada selle probleemi, kui ainult aastavõrra ei hilineks nende ilmumine.

Muidugi vähematel raamatukogudel tuleb teha neist nimestikest omakord valik vastavalt rahasummadele, ühtlasi arvestades ümbruskonna tasemega. 1930. a. nimestikus on loetletud 171 (71 ilukirj., 88 teaduslikku ja 12 laste), 1931. a. 162 (59 ilukirj., 85 teaduslikku ja 18 laste) raamatut, mis iseendast suur arv.

Ilukirjanduse valikul on arvestatud 1930. a. 29 algupärandiga ja 42 tõlketeosega (ilmunute koguarvust 60% algupärandeid, 40% tõlkeid), 1931. a. 24 algupärandiga ja 36 tõlketeosega. Nimestikke võrreldes võiks mainida, et 1930. a. nimestikus on ainult kaks luuletiskogu ja needki II järgu soovitusel, ent 1931. a. nimestikus on kuus luuletiskogu ja neist viis I järjekorras soovitatud (kogu summa teeb välja Kr. 12.80, mis on juba maaraamatukogu aasta eelarve). Siin nähtavasti on liiaks arvestatud E. Kirjanikkude Liidu mõjustusega. Endine vahetõlke valitseb proosateoste suhtes, 1930. aasta 18 algupärandeist I järjekorras soovitatud 7, 1931. a. 13-est soovitatud I järjekorras 5. Üldiselt peaks aga algupärandeid I järjekorras soovitama enam, sest lugejaskond tunneb huvi omamaa autorite vastu, nii näit. A. Jakobsoni „Miika Valtsbergi roim“, mis nimestikus II järjekorras, oleks võinud saada I järgu soovitusel.

Tõlketeostest on 1930. a. I järjek. soovitatud 11, 1931. a. —

16. Huvitav on, et „Soome Antoloogia“ (toim. A. Anni) I jagu on soovitatud II järjekorras, kuna II jagu on soovitatud I järjekorras. Viimastel aastatel on ilmunud tõlkekirjanduse alal palju head ja valiku tegemise juures on tõesti raske otsustada, milline teo- lugeja meelitamise suhtes raamatukogu külge on kõige parem. Nii näit. võiks väga hästi 1930. a. nimestikus seista Maurois' „Armastuse heitlikkus“, Balzac'i „Armastus“ jne., ning 1931. a. nimestikus Herczeg'i „Djurkovitši tütrede“, Vechten'i „Neegrite taevas“ jne. Raamatukogu siht seisab väärtkirjanduse levitamises, nii et tuleb panna piire alaväärtusliku kirjanduse muretsemisele (igasugused ajalehtede joonealused).

Nimestikkudes esinevad teatud bibliograafilised ebatäpsused ja liigitusvead, mille peale võiks pöörata enam tähelepanu. Samuti peaks loetelu tähestikuline järjestus olema „Õigekeelsuse-sõnaraamatu“ kohane („õ“ täht enne „ä“d“ jne.). Nimestikus seisab Anderseni „Kotkapoeg“ O. liigis, ent Pakkala „Lapsed“ 9 liigis, kuna peaks olema ümberpöörduvalt. Siis „E. Rahva Muuseumi aastaraamat“ on 1930. a. 8 liigis, 1931. a. aga 7 liigis (siin õige koht). Siis Ehrmanni — „Kannel“ viiekümne aastane — on pandud 3 liiki (!), kuna nimestikus on ometi loetletud teater 4. liigi all. Imelikuna tundub üldse, et „Kandle“ teatrit on peetud tähtsamaks kui „Estonia“, „Vanemuise“ või „Draamastuudio“ teatrit, millede kohta ilmunud ülevaated samal aastal. Siis — Grünbergi „Ujumise ja uppuja päästmise õpetus“ ja „Rootsi ujumise kursus“ on 5. liigis, ent Haameri „Crawli ujumine“ 6. liigis. Hasomini kava järgi oli sport 5. liigis, olgu siis siin järjekindlus, kuigi esialgses ja ka käesolevas „Raamatukogu“ numbris ilmunud liigituses on sport 6. liigis.

Tulevikus oleks ka soovitav, et ajakirjad loetletakse koos teiste teostega, et selguks nende liiki määramine. Siis on vastuolu selles, et ajakirjade nimestikus puudub „Romaan“, kuna see on samaväärne ajakiri „Kodu'ga“, mis seisab ometi nimestikus.

Tegeliku raamatukoguhoidja seisukohast lähtudes võiks nimestikust nii mõndagi kärpida ja loetleda teisi teoseid, millised on arvatud vähem tähtsaina, kuid selle käsitlust ei võimalda käesolevate ridade piirid. Üldiselt olgu „soovitatud raamatute“ nimestik vägagi soovitatud kõikidele raamatukogudele. Kindlasti kaovad tulevikus ka liigitusvead täpsa liigitussüsteemi ilmunisega.

H. Mugasto.

Skandinaavia raamatukogudest.

Tuntud Saksa raamatukogu tegelane Erwin Ackerknecht sooritas reisi läbi Taani, Norra, Rootsi ja Soome. Selle tulemusena ilmus kogukas teos „Skandinavisches

Büchereiwesen“, kus autor annab kujuka pildi Skandinaavia riikide raamatukogude praegusest seisundist.

Igalpool on märgata tendentsi keskkorralduse suunas. Eriti paistab see silma Taanis, kus leidub 27 keskraamatukogu. Nende kõikide keskkohaks on omakorda Aarhusi raamatukogu. Nii tuleb umbes iga meie maakonna taolise omavalitsuse üksusele üks keskraamatukogu, kelle poolt kohalikele raamatukogudele laenuks saadetud raamatute saatekulud kannab riik, väljaarvatud ilukirjandus. Rahvaraamatukogude juhtivaks orgaaniks on Taanis raamatukogu nõukogu, mis koosneb 12 liikmest ja mida juhivad raamatukogude direktor.

Ka Norras püütakse luua keskraamatukogusid. Selleks on isegi ettenähtud suurem summa riigi eelarves. Praegu leiduvad seal ainult üksikud keskraamatukogud, neist tähtsam Tönsbergis. Juhtivaks orgaaniks siin on raamatukogude kontor.

Keskkorralduse arengu suunas sammub ka Rootsi, kus korraldab järelvalvet kohtadel kohalik keskraamatukogu juhataja. Kui aga puudub keskraamatukogu, siis toimetab järelvalvet rahvakoolide inspektor.

Soomes puudub keskraamatukogu võrk täielikult. Juhtivaks orgaaniks on siin raamatukogu komisjon, kellele allub raamatukogu-toimikond, mida juhivad direktor. Abiks on tal kaks vanemat ja viis nooremat inspektorit. Nende ülesandeks on raamatukogude tegevuse järelvalve või instrueerimine. Mis puutub riiklisse toetusse, siis erineb siin teistest Rootsi, kes ei jaga toetust mitte üksi rahas, vaid ka raamatutes.

Taanis antakse raamatukogudele toetust eelmise aasta aruande põhjal. Väljamineku puhul 15.000 kr. — 80%, järgneval 10.000 kr. pealt — 40% ja üle selle 20%, kusjuures ülemmäär ettenähtud ei ole. Keskraamatukogud saavad lisatoetusena poole neile määratud toetusest, ülemmääraga 6.400 kr.

Norras kindlat toetusmäärat raamatukogudele ettenähtud ei ole, siin tuleb iga raamatukogu peale umbes 300 kr.

Rootsis algab riigi toetus 40 kroonist. Kuni 400 kr. saavad nad sama summa, mis omavalitsus andis. Edasi:

401 — 600 kr. pealt	90%
601 — 800 „ „	80%
801 — 1500 „ „	70%
1500 — 4000 „ „	60%
üle 4000 „ „	50%

kusjuures toetus ei tohi tõusta üksikule raamatukogule üle 5000 kr.

Soomes annab riik toetust raamatukogule sel juhul, kui omavalitsus kulutab raamatukogu tarbeks vähemalt 1 mark elaniku kohta. Toetuse protsent on 50, kusjuures piirimaades ja vaesemais kohtades see summa 50% võrra tõusta võib. Toetuse ülemmäär on 30.000 marka.

Lõppeks juhib E. Ackerknecht tähelepanu Skandinaavia riikides valitsevale ideaalsele koostööle avalike raamatukogude ja kooli vahel. Ka leiduvad eelpool mainitud riikides avalikkude raamatukogude juures laste ja noorsoo eriosakonnad. E. Ackerknecht peab viimaste teeneks suurt lugejate arvu, sest juba noorelt õpetatakse inimesi huvi tundma raamatute vastu.

K. K.

Nõukogude Venemaa raamatukogusid

külastas mõne aja eest inglane Muriel Richings Birminghami ülikoolist. Oma reisi kirjelduse on ta avaldanud Inglise raamatukogunduse ajakirjas „The Library Association Record“.

Nagu kõik muu Venemaal nii on ka raamatukogud püütud rakendada „viisaastaku“ teenistusse. Raamatukogude abil püütakse lugejaid juhtida teadusliku kirjanduse kasutamisele ja anda neile kommunistlik kooli. Selleks valitseb raamatute valiku alal vali tsensuur ja kõik kontrrevolutsionäärne on lubamatu.

On märgata püüet tsentralisatsiooni poole. See püüe on siiamaani vilja kandnud välimises organisatsioonis. Liigitamisel ei ole aga seda täiel määral suudetud maksma panna. Leningradi avalikus raamatukogus on omapärane Marksi süsteem. See süsteem on läbiimbutatud kommunistliku ideoloogiaga. Osa raamatukogusid on omaks võtnud selle süsteemi. Paljudes raamatukogudes valitsevad veel täiesti vanad süsteemid, kui ka Dewey kümendliigitus.

Oma raamatukogusid tarvitab Nõukogude Venemaa propaganda jaoks. Selleks on sisseseatud igasugused ringid, mis tegutsevad raamatukogude juures. Ka on propaganda abinõuna ettenähtud iga-aastased näitused juulis. Seal on väljapandud uuem vene kirjandus ja statistilised andmed raamatukogu kasutamise kohta.

Raamatukogud on avatud talvel päev otsa, suvel ainult teatavad tunnid. Mõned raamatukogud on suveti

avatud üks nädal ennelõunat, teine — pealelõunat. Ametnikkude tööpäev on väga kõikuv. Iga 5. päeva jooksul saavad ühe vaba päeva. Suvine puhkus kõigub $\frac{1}{2}$ kuust kuni 2 kuuni. Raamatute lugemise aeg on 10—14 päeva. Raamatukogude juurde on sisse seatud teadete büroo, kes vastab igasugustele suusõnalistele ja kirjalikkudele järelepärimistele.

Lõppeks ei ole ka Nõukogude Venemaa oma noori unustanud. Pea iga raamatukogu juures on lasteraamatukogu.

K. K.

Eesti raamatukoguhoidjate ühingu tegevusest 1932 a.

Läinud aasta oli ühingul kümnendaks tegutsemise aastaks. Tagasi vaadates läinud aasta tegevusele, peame tunnistama, et ta kuulub elavamate tegevusaastate hulka. Eriti tuleb alla kriipsutada seda, et läinud aastal korraldatud loterji väga hästi õnnestus ja sel määral tulu andis, et ühing edaspidi oma sihtide taotlemisel palju vabamalt võib tegutseda kui see seni võimalik oli. Erilisel olgu märgitud läinud aasta tegevusest:

Kursused. Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi ülesandel ja toetusel korraldas ühing läinud aastal 5 lühiajalist kursust. Kursusi peeti järgmises paigus:

1. Haapsalus 25.—27. juunini, kus registreeriti 15 osavõtjat.
2. Kuusalus 26.—28. juunini, kus registr. 14 osavõtjat.
3. Põltsamaal 2.—3. juulini, kus registr. 16 osavõtjat.
4. Võrus 26. sept., kus registr. 36 osavõtjat, ja 5. Narvas 28. ja 29. dets., kus registr. 13 osavõtjat. Kokku 94 osavõtjat.

Lektoritena kursustel esinesid Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi peasekretär A. Kurvits, Tallinna keskraamatukogu juhataja A. Sibul, raamatukoguhoidja A. Jürman, Tartu keskraamatukogu ametnik H. Mugasto ja Virumaa tagavara õpetaja A. Juulmann.

Suurem enamik kursustest osavõtjaist olid tegelikud raamatukoguhoidjad.

Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumilt saadi toetust kursuste korraldamiseks 180 krooni. Tegelikud kulud kursustele olid 163 kr. 75 senti.

Märgukirjad. Eesti Raamatukauplejate ja Kirjastajate Ühingule esitati 15. jaan. märgukiri, milles paluti linnaraamatukogudele anda ostetud raamatute pealt samuti 10% hinnaalandust, nagu seda saavad maaraamatukogud. See märgukiri ühes raamatukoguhoidjate päeval vastuvõetud sellekohase sooviavaldusega andsid tulemuse ja läinud aasta 1. aprillist saavad ka linnaraamatukogud raamatute pealt 10% hinnaalandust. Kuna riiklise

toetuse väljaandmine avalikkudele raamatukogudele viibis, siis pöörduti 22. jaan. märgukirjaga Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi poole, et see kiirustaks toetuse väljaandmist. Märgukirja äraandjad A. Sibul ja V. Kuldvere selgitasid isiklikus kõneluses ministriga meie raamatukogude seisukorda ja palusid raamatukogude toetussummasid mitte vähendada sel määral kui see sündinud. 26. veebr. esitati riigikogu rühmadele ja Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumile pikem märgukiri riigieelarves ettevõetud avalikkude raamatukogude toetussumma kärpimise asjus. Märgukirjas näidati, et raamatukogudele määratud toetussumma on vähendatud 67% võrra ja et raamatukogusid on tabanud võrreldes teiste kultuuriliste aladega kõige suurem kärpimine. Sarnane toetussummade vähendamine viib paratamata lootusrikkalt alanud raamatukogunduse liikumise hääbumisele. Mingisuguseid tulemusi need märgukirjad ei annud. Vähendused jäid püsima.

Päev. Ühenduses E. R. Ühingu peakoosolekuga peeti Tartus 14. veebruaril linna keskraamatukogu ruumes Üleriiklik raamatukoguhoidjate päev, millest võttis osa 38 raamatukoguhoidjat ja haridustegelast. Referaatidega esinesid: H. Mugasto — Raamatukoguhoidjate kutseeksami sooritamisest, A. Juulmann — Maa avalikkude raamatukogude revideerimisest ja instrueerimisest, A. Sibul — Raamatukogud ja majanduslik surutis, J. Saar ja Tasso — Protsentide andmisest avalikkudele raamatukogudele ja M. Jürna — Väärtkirjanduse levitamisest avalikkudes raamatukogudes. Referaatidele järgnenud läbirääkimistel võeti väga elavalt sõna. Lõpuks võeti vastu 5 sooviavaldust, mis toodud eraldi pealkirja all.

Resolutsioonides avaldatud soovidest on teostunud ainult 10-ne protsendilise hinnaalanduse andmine linnaraamatukogudele. Teistel sooviavaldustel pole olnud seni tagajärgi.

Loterii. Juba 1925. a. kavatseti korraldada raamatute loterii 2500 krooni suuruses, kuid saadi sellekohasele palvele eitav vastus. Läänud aastal võeti loterii mõte uuesti üles. 27. aug. saadeti siseministrile palve, et ta lubaks korraldada 11. dets. 1932. a. kuld-, hõbe-, kristall-asjade ja kirjanduse loterii 2500 krooni väärtuses. Luba anti 22. sept. Nüüd asuti hoolega tööle. Tehti kõik, mis võimalik, et loterii-tähti realiseerida. Kõigi raamatukoguhoidjate ühisel tööil ja pingutustel õnnestus tähtede realiseerimine ja loosimine toimus ilma edasilükkamata 11. dets. Nagu nähtub aruandest, andis loterii ühingule ümmarguselt 1500 krooni tulu. Kõigile loterii õnnelikule kordaminekule kaasaaitajatele olgu siinkohal öeldud ühingu nimel südamlük tänu, eriti olgu tänatud laekur A. Kettman ja loterii eest vastutaja V. Kuldvere, kes palju vaeva nägid loterii korraldamisel.

Ajakiri. Eelmisel aruandeaastal asus ühing oma hääle-
kandja „Raamatukogu“ järekindlale välaandmisele. Oli kavat-
sus välja anda iga aasta kaks numbrit, kuid tegelikult saadi esi-
mesel aastal välja anda ainult üks number. Samuti anti läinud
aastal välja üks number. Selle veebruaris ilmunud nr. 2/4-ga loeti
teine aastakäik lõppenuks. Järgmine ajakirja number kavatseti
välja anda kaksiknumbrina veel enne jõulu, kuid mitmesuguste
takistuste tõttu tuli selle avaldamine edasi lükata järgmise aasta
veebruariesse.

Koosviibimised. Liikmete omavaheliseks tutvustamiseks
ja mõttevahetuse võimaldamiseks korraldati Tallinnas aasta jook-
sul kolm klubiõhtut referaatidega ja ühise teelauaga. Osa võtsid
neist klubiõhtuist kirjanikud M. Metsanurk. A. H. Tammsaare
ja B. Linde. Teelaua kulud kandsid osavõtjad.

Liikmed. Aasta jooksul võeti vastu 10 uut liiget. Aasta
lõpul oli 55 liiget, kel 1932. aasta liikmemaks tasutud.

Juhatusse kuulusid aruandeaastal A. Sibul — esimees,
Fr. Puksov — abiesimees, A. Jürman — sekretär, A. Kettman
— laekur ja V. Kuldvere raamatukoguhoidja.

Aruande aasta jooksul peeti 1 peakoosolek ja 15 juhatus
koosolekut, kus vastu võeti 55 otsust. A. Sibul.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kassaaruanne 1932. a. eest.

Tulud:

Saldo 1. I. 1932.	Kr.	232.34
Loterii	„	2551.02
Liikmemaksud	„	92.—
Kuulutused	„	63.—
Kirjanduse müügist	„	24.50
Klubiõhtud	„	38.—
Mitmesugused tulud	„	8.44
Hasomini toetus kursustele	„	180.—
Jooksvalt arvelt toodud	„	192.35
	Kr.	3381.65

Kulud:

Loterii	Kr.	1014.33
Kursused	„	163.75
Kirjastamise kulud	„	275.85
Klubiõhtud	„	41.93
Kantseleikulud	„	46.34
Mitmesugused kulud	„	29.60
Jooksvale arvele makstud	„	1672.35
Raha kassas 1. I. 1933. a.	„	137.50
	Kr.	3381.65

ÜLERIIKLISEL RAAMATUKOGUHOIDJATE PÄEVAL 14.
VEEBR. 1932. A. VASTUVÕETUD RESOLUTSIOONID:

1. Üleriikline raamatukoguhoidjate päev peab soovitavaks, et raamatukogundus ja bibliograafia, mis ülikoolis seni ette nähtud viienda-vabatahtliku (kutse) ainenä, saaks tunnistatud neljandaks (täisõiguslikuks) aineks.

2. Üleriikline raamatukoguh. päev avaldab soovi, et Eesti Raamatukauplejate ja Kirjastajate Ühing annaks linna raamatukogudele % ühisel alusel maa avalike raamatukogudega.

3. Arvestades Eestis valitsevat tööpuudust ja majanduslist kitsikust, mis ei võimalda laiemale rahvakihtidele raamatute ostmist ning silmas pidades raamatukogude tarvitamise hoogsat tõusu praegusel kriisi ajal, üler. raamatukoguh. päev protesteerib riikliste toetussummade hoolimata kärpimise vastu ja loodab, et kui toetussummade kärpimised osutuvad vajalikeks, siis see sünniks kõikidele teistele hariduslistele aladele antavate toetustega protsentuaalselt ühisel alusel.

4. Üler. raamatukog. päev avaldab soovi, et avalikesse raamatukogudesse puutuvaid küsimusi käsitataks koolinõunike päevadel. Neist koosolekuist peaks kutsutama osa võtma tegelikke av. raamatukogude revideerijaid ja instrueerijaid kõikidest koolivalitsustest.

Tallinna keskraamatukogu

võis 27. oktoobril l. a. tagasi vaadata oma 25-aastasele tegevusele. Linna raamatukogu asutamise küsimus kerkis päevakorraks 1906. aastal ühenduses Tallinna Karskuse Kuratooriumi palvega, et temale määrataks 200 rubla iga-aastast toetust maksulise avaliku raamatukogu ülalpidamiseks. Kui see toetuse määramise küsimus tuli otsustamisele 7. juunil 1906. aastal peetud linnavolikogu koosolekul, siis tegi linnavolinik Joh. Umblija ettepaneku, et linn ise avaks maksuta avaliku raamatukogu-lugemislaua. Volikogu oli sellega põhimõtteliselt nõus ja kohustas linnavalitsust esinema vastava ettepanekuga. 13. det. samal aastal kinnitati volikogu poolt linna maksuta avaliku raamatukogu-lugemislaua asutamise ettepanek, tarvitamise määrad ja määrati raamatukogu avamiseks 3000 rubla krediiti.

17. jaanuaril 1907. aastal peetud volikogu koosolekul teatati, et kubermangu valitsuse poolt ei ole takistusi linna kulul raamatukogu-lugemislaua avamiseks, kuid määrustes nõuti järgmisi parandusi: raamatukogu kasutajaiks võivad olla isikud mitte 10-st, vaid 16. aastast peale ja koju võib laenata ainult neid raamatuid, mis kogus olemas enam kui ühes eksemplaris. See viimane kitsendus

võttis võimaluse laenutust sisse seada, sest alul omandati raamatud pea ilma erandita 1 eksemplaris.

Nüüd asuti raamatukogu avamise ettevalmistustele. Raamatukogu juhatajaks valiti H. Mikkor ja abiks Kurnim. Juhataja komandeeriti Riiga tutvuma sealse linnaraamatukogu korraldusega. Oktoobris jõuti ettevalmistuse töödega nii kaugele, et pidulik avamine võis sündida 27. oktoobril 1907. aastal Nunne tänaval nr. 2, kus raamatukogu seekord asus.

Kohe algusest peale leidis raamatukogu elavat tarvitamist. Kuni 1917. aastani käis keskmiselt aastas 43—47.000 inimest ja loeti 40—45.000 köidet. 1917. aastal tõuseb revolutsiooni mõjutusel tarvitajate arv 51.000-le ja ulatub 1920. aastal juba 72.642 tarvitajale. Ka raamatute arv kasvab. Avamise aasta lõpul oli kogus 2041 köidet, 1920. aasta lõpul aga juba 9536 köidet.

Sel ajajärgul elas raamatukogu üle ka kubermangu-valitsuse revideerimise, mille tulemuseks oli pikk nimestik raamatutest, mille olemasolu kogus mittesoovitavaks või koguni keelatuks peeti.

14. juunil 1920. a. lahkub senine raamatukogu juhataja H. Mikkor ja läheb riigiteenistusse, kus teenimistingimused kergemad. Tema asemele tuleb A. Schmidt, kellel lõpuks, 1920. a. novembris, korda läheb saada raamatukogule uusi ruume Vabaduse puisteel nr. 4. ja lahendada aastaid kestnud ruumide küsimuse, sest vanad ruumid olid juba nii kitsad, et tarvitajail tuli tundide viisi sabas seista ja oodata, mil mõni lahkub lugemistoast, et pääseda sisse. Samuti ei olnud ruumi uute raamatute mahutamiseks. Osa neist seisis koguni põõningul.

A. Schmidt tüdib varsti kurnavast tööst raamatukogus ja läheb maale õpetajaks. Tema asemele valiti A. Sibul, kes ametisse asub 15. jaanuaril 1921. aastal.

Ka uued ruumid ei suuda mahutada tarvitajaid, kelle arv kasvab alatasa. Algab võitlus uute ruumide juuresaamise ja terve maja kättesaamise sihis. 1923. aasta veebruaris otsustab volikogu anda terve maja raamatukogule. Kuid kulus tervelt 10 aastat, enne kui see otsus teostus. 18. veebruaril 1933. aastal lahkus viimaks majast linna hoolekandeosakond.

Ühes võitlusega uute ruumide pärast käib raamatukogu reorganiseerimise töö, et luua meieaja nõuetele vastavat raamatukogu. 1922. a. seatakse sisse ajalehesaal, et eraldada ajalehe lugejaid raamatute lugejaist. 1923. a. lõpul asutakse raamatute koju laenamisele, mis seni puudus. 1925. a. avatakse käsiraamatukogu ja 1926. a. asutakse harukogude võrgu loomisele. Praegu töötab neli haruraamatukogu ja keskkogu laenukogu on hargnenud eestikeelseks ja muukeelseks laenukoguks. Avamata on seni korralduskavas ette nähtud noorte raamatukogu. Loodetavasti sünnib see käesoleval aastal, sest ruumid selleks on nüüd vabanenud.

1924. aastast alates on järjekindlalt trükitud keskraamatukogu nimestikke ja 1929. a. peale annab keskraamatukogu välja oma ajakirja „Tallinna Keskraamatukogu Teated“, kus loendatakse uusi raamatuid ja antakse ülevaateid kirjandusest.

Avalikkude raamatukogude seaduse põhjal, mis maksma hakkas 1. jaan. 1925. a., täidab Tallinna keskraamatukogu riikliku keskraamatukogu ülesandeid ja laenab kirjandust väljaspoole Tallinnat. 1931/32. a. laenati väljaspoole Tallinna piire 3823 köidet.

Uutes ruumides on raamatukogu vaatamata kõigile raskustele hoogsalt arenenud. Raamatute arv, mis 1. jaan. 1921. a. oli 9356 köidet, tõusis 1. okt. 1932. a. 64.239 köitele. Kui siia juurde arvata arhiiv ja avamata V harukogu, siis tõuseb köidete arv 70.595-le.

1920. a. kasutasid raamatukogu 72.642 isikut, 1931/32. aastal — 639.337. Raamatuid anti lugeda 70.771 köidet, 1931/32. a. aga — 431.094. Kui sellele veel juure lisada käsikogus tarvitatud 99.243 köidet, saame üldarvuna 530.337 köidet. Registreeritud laenajaid oli kogudel 1. okt. 1932. a. 14.306 isikut.

Raamatukogu ülalpidamiseks kulutas linn 1931/32. a. ühes krediidi uuenduseks makstud summadega 57.755 krooni 29 senti. Sellest kulutati raamatute ostmisele ja ajakirjandusele 15.262 krooni 31 senti, köitmisele 5.765 krooni. *A. Sibul.*

1932. aasta kirjanduslikke uudisteoseid.

ILUKIRJANDUS.

Bojer, J. Suur nälg. Trt. Loodus, 1932. 207 lhk. (LKR nr. 40)

Romaani sisuks on mahajäetud vallaslapse Per Holmi elulugu, keda vaevab rahuldamatu nälg millegi tundmatu järele. Ta saab inseneriks, omandab rikkusi, kuid see ei rahulda teda. Romaani lõpul näeme teda tööjõuetuna külasepana, kelle hinge on selgitanud õnnetused, ja õpetanud õnne otsima iseenda hingest. Soovitatav raamat kõikidele raamatukogudele. *L. P.*

Bojer, J. Viimne viiking. Norra k. tlk. K. Freiberg. Trt. E. K. S. 1932, 340 lhk. Hind 3 kr. 50 senti.

(Sama — Norra k. tlk. A. Hanko. Trt. Loodus, 1932, 232 lhk. LKR nr. 48.)

Autor kujutab lihtsalt ja südamlikult Lofoodi kalurite ränka elu ja mereseiklusi. See on pühendus meresangareile, viimaseile viikingeile, keda on väljatõrjunud uue aja tehnilised meresõiduvahendid. Soovitatav raamat kõikidele raamatukogudele. *L. P.*

Bourget, P. Armastuse kuritegu. Prants. k. tlk. A. Aspel. Trt. Loodus. 1932, 207 lhk. (LKR nr. 44.)

Psühholoogiline romaan prantsuse aristokraatlikust seltskonnaelust. Tegelasiks noor abielupaar ja mehe sõber, kes hoolimatult purustab oma sõbra perekonnaelu. Raamat linna raamatukogudele. L. P.

Busson, P. Hingede rännak. Tartu, "Loodus", 1932. 223 lhk. (LKR 41).

Teoses kujutatakse kahekordselt ühe inimeshinge elamusi: esmalt saksa aadlikuna suure Prantsuse revolutsiooni aegu, siis optikatoõlisena suure maailmasõja ajal. Soovitav linna raamatukogudele. L. P.

Conrad, J. „Narcissus'e“ neeger. Trt. Loodus, 1932. a. 207 lhk. (LKR nr. 45.) Hind 1.—

Meri rahus ja tormis, meremeeste kannatused ja heitlused ja kummaline surma ootav neeger, kes viib tasakaalust välja kogu meeskonna, kuni viimaks neegri surm vabastab laeva painajast. Raamat kõikidele raamatukogudele. L. P.

Daudet, A. Väikemees. Prants. k. tlk. K. Martinson, Trt, Noor-Eesti. 1932. 242 lhk. Hind 3.25.

Mina-vormis kirjeldab autor omas teoses „väikemehe“ lapsepõlve ja nooreea mälestisi. Tumedaist elukeerdkäikest aitab üle ja juhib teda ennastalgava armastusega vend „ema Jacques“ vaiksesse rahusadamasse. Soovitav raamat kõikidele raamatukogudele. L. P.

Dorgelès, R. Puuristid. Tartu, „Loodus“, 1932. 240 lk. (LKR nr. 39.)

„Puuristid“ on kogu surmtõsiseid ja asjalikke sõjamälestisi. Kuna autor ise sõja algusest lõpuni kaasa teinud, on ta käsitletud ainega põhjalikult tuttav ja ta suhtumine sõjakaaslasisse — raamatu tegelasisse — see ja hingestatud. Soovitav kõikidele raamatukogudele. L. P.

Gárdonyi, Géza. Jumala orjad. Ungari keelest tõlk. A. Murakin. Trt. „Valik“, 1932. 379 lhk. Hind Kr. 5.—

Ungari kirjanik jutustab meile keskaja munkade elust oma kodumaal, tehes seda niivõrt haaravalt, et see meile kauge ja võõras elu astub silme ette selgelt ja jõuliselt kirjeldatuna. Sealjuures ei lange autor selles poolajaloolises romaanis kirjelduste rägastikku, vaid kujutab peamiselt dialoogides lihtsa munga ja kuningatütre platoonilist armastust. Kompositsioonilt otse eeskujulik teos. Kohane maa- ja linnaraamatukogudele. B. L.

Hindrey, K. A. Väkvalgus. Novelle. Trt. EKL. 1932. Hind Kr. 3.20.

„Väkvalguses“ on Hindrey oma võimetele kõige vastava-
ma ülesande leidnud ühe koera elulugu käsitavas novellis „Nee-
ro“ ja seetõttu osutubki see novell käesoleva kogu parimaks
asjaks. Osavalt juhitud sündmustiku, ajakohaste tüüpide ja
ideede ning muu säärase hindajad ei leia küll Hindrey raama-
tust kuigi palju huvitavat, aga tema psühholoogiline väike-
kunst teeb „Väkvalguse“ siiski sedavõrd elavaks teoseks, et
see väärt on aset leidma vähemalt linnaraamatukogudes.

O. U.

Jacobsen, J. P. Ühe naise saatus. Trt. „Loodus“ 1932. a.
223 lhk. (LKR. nr. 43.) Hind 1.—

Teose aineks on Taani kuninga väljaspool abielu sündinud
poja Ulrik Frederik Gyldenlöve abikaasa elukäik, kes püüab
sammuda iseseisvalt oma elurada ja, loobudes välisest hiilgu-
sest oma abikaasa kõrval, elab sulasenaisena parvetamiskoha
kõrtsis. Soovitav kõikidele raamatukogudele. L. P.

Jaik, J. Pombi ja Üdsimärdi nõiad. 184 lhk. Hind 1.25.

Lugu arukast kingsepa pojast Pombist, tema seiklusist
koolis ja hiljem karjapoisina mingis ripakil olevas talus. Leid-
likkuse ja sõbra Endeli abiga seatakse talu mitmete äparduste
järele „ritta“. Raamat on sisult põnev, stiililt ladus ja ker-
gesti loetav.

A. K.

Jakobson, A. Kotkapoeg. Jutustisi. 168 lhk. Hind 3.20.

Tegelastena esinevad selles jutustiste kogus vaesesse kihti
kuuluvad inimesed, nii haige õpilane, autojuht kui ka tööta
lesknaine. Nad kõik on tabavalt iseloomustatud. Hästi on
valgustatud ka ühiskond, millest võrsunud need saatusest kiu-
satud ja vaevatud tegelased. Soovitav kõikidele raamatu-
kogudele.

A. K.

Jakobson, A. Töö algus. Teine romaan tsüklis „Andruksonide
suguvõsa“. 312 lhk. Hind 5 kr. 40 s.

Jakobson on kujundanud Tooma näol võimsa talupoja tüü-
bi, kel suur edasitung, kes aga ei sammu edasi tasa ja targu,
vaid püüab võita kõik oma tugeva jõuga ühel hoobil, hävitades
armutult kõik takistused. Romaani sündmustik on täis elu,
liikumist ja hoogu. Kohane maa- ja linnaraamatukogudele.

A. K.

Jürna, J. Ärigeenius. Novellid. 140 lhk. Hind 3 kr. 20 s.

Kõik novellid, õudusjutt „Õo haiglas“ mahaarvatud, käsi-
tavad praeguseid eluprobleeme. Ironiseerival toonil paljasta-
takse ja näidatakse ühiskonna suurimaid vaenlasi. Soovitav
linna raamatukogudele.

A. K.

Kibuvits L. Soomustüdruk. Romaan. Trt. „Loodus“, 1932.

Hind Kr. 1.—. (LKR nr. 47.)

„Soomustüdrukus“ on jutustatud ühe tütarlapse elu sündimisest kuni „kosjadeni“ ilma suuremate tõusudeta-mõõnadeta, ja lõpuks jutulõng katkestatud sündmustikuliselt ilma erilise ümmarguseks tegemiseta. Ka ideeliselt puudub sel romaanil selge ja kindel kõike siduv ja kõike kandev alus. Aga vaatamata sellele on Kibuvitsa esikteos põnevusega loetav, just erakordselt elava stiili ja detailide oskusliku kujundamise tõttu ja seepärast peaks vähemalt linnalugejaskonnale linna avalikkude raamatukogude kaudu võimalus antama tutvuda selle andeka algaja teosega. O. U.

Korolenko, V. Pime moosekant. Trt. Noor-Eesti. 1932. a. 208 lhk. Hind Kr. 2.60.

Pimeda inimese psüühilisi erinähteid analüüsiv, selle hingeelu tasakaalutuse traagikat kujutav teos. Raamat vastu võetav igasse raamatukogusse. H. M.

London, J. Kui loodus kutsub. Trt. Noor-Eesti. 1932. 148 lhk. Hind Kr. 1.25.

Teos on kirjutatud „jacklondonliku“ hoogsuse ja põnevusega. Kirjeldab koera elamusi ja tundeid inimese ning looduse vastu, põimides jutustusse Aljaska elanikkude seiklusi. Soovitav kõikidele raamatukogudele. H. M.

„LOODUSE KULDRAAMAT“ II SARI. 1932.

Hedin, Sv. Seiklused Tiibetis. 200 lhk. Hind 2 kr. 70 s.

Autori pikk reis on rikkalikult seotud hädaohtudega. Teekonna lõpul on hiiglakaravanist järel üksikud. Põnev on jälgida seda hulljulget teekonda.

Scott, W. Talisman. 248 lhk. Hind 2 kr. 70 s.

Selle romaani tegevustik toimub 3. ristisõja ajal. Romaanis on rohkesti omapäraseid tüüpe. Põnevalt on kirjeldatud Rich. Lõvisüdame tülid Habsburgi Leopoldiga.

Bousсенard, L. Pariisi tänavapoisi reis ümber maailma. 528 lhk. Hind 5 kr. 40 s.

Noor Pariisi poisike läheb seiklema, actud seiklushimust. Ta elab läbi palju ohtlikku. Kuid hädaohtudes ta ei kaota oma leidlikkust ja meelekindlust. Poisile kuulub lugeja sümpaatia.

Brody, S. Egerivahvad õppurid. 280 lhk. Hind 2 kr. 70 s.

Selles Ungari romaanikirjaniku noorsooraamatus on kirjeldatud kahe kloostrikoolist väljaheidatud poisi seiklused, mis lõpevad vabadusvõitluses. Raamatust hoovab rohkesti kodumaa-armastust ja püsivust, millega võidetakse raskused.

Lagerlöf, S. Nils Holgerssoni imelik teekond läbi Rootsi. 552 lhk. Hind 5 kr. 40 s.

Raamat tutvustab meid Rootsimaa kaunimate maakohtadega ja rahva omapäraga. Nils rändab põialpoisina risti ja põiki läbi terve Rootsi, nautides lindude, loomade ja nurmede võlu.

Dodge, M. „Hõbeuisud“. 232 lhk. Hind 2 kr. 70 s.

See on haarav jutustis meile tundmatust imemaast. Jutu kangelaseks on heasüdamlik ja hakkaja Hans Brikker oma armsa õe Greteliga. Raamatut ei saa panna käest enne lõpuni lugemiseta.

May, K. „Winnetou“ I raamat. 304 lhk. Hind 2 kr. 70 s.

„Winnetou“ tutvustab meid punanahkadega. Lugeja elab kogu hingega kaasa Winnetou rohketele seiklustele, omandab neist vaprust ja püsivust oma sihtide poole püüdmises.

Baumbach, R. Pettekuld. 224 lhk. Hind 2 kr. 70 s.

Heatujuliselt, võltsimatu huumoriga kirjutatud romaan, milles lugejat paelub põnev sündmustik paljude üllatustega.

Haggard, R. Madalmaade vabadusvõitlus (Lysbeth). 288 lhk. Hind 2 kr. 70 s.

Ajalooline pilt keskaegsest Hollandi õhkkonnast, mis kujutab isamaa-armastajate meeste võitlust julmade rõhujatega. Meeste kõrval tegutsevad kangelaslikud ja truud naised. Romaanis on elavust ja hoogu.

Kipling, R. Julged meremehed. 224 lhk. Hind 2 kr. 70 s.

Luksusaurikult kukub ookeani miljonäri väike poeg, kes päästetakse kalurite poolt. Kalurite elu ja raske töö teevad väikesest upsakast poisist ühiskonnale kasuliku tööka inimese. Raamatus leidub ilusaid merepilte ja huvitavalt iseloomustatud kaluritüüpe.

Michaelis, K. Bibi suur reis. 200 lhk. Hind 2 kr. 70 s.

Käesolevas „kuldraamatus“ Bibi tutvub põhjalikult Saksa-maaga, viibib G. Hauptmanni ja A. Einsteini juures, käib Waltenburgi sookaevurite viletsates urtsikutes ja Münchenis pildi kogudega tutvunemas. Kõik nähtu ta läkitab kirjas ja pildis oma isale, kes parandab Egiptuses tervist. Bibi jääb lapseks, kes leiab alati igalpool sõpru. A. K.

Ülalloendatud „Kuldraamatud“ soovitatavad eriti noorsoole.

A. K.

Krusten, P. Punane ohvitser. Tallinn, „Aktsoon“, 1932. 121 lhk. Hind Kr. 3,75.

Autor jutustab punase ohvitseri hingelistest heitlustest Nõukogude Venemaal peamiselt tema kodumaa igatsusest, mis

löpeb sellega, et kangelane upub Peipsis. Teos kannab selgelt autobiograafilisi tunnuseid, mis lisandab jutustuse kunstilist usutavust. Kujutus liigub voolavalt kerge psühholoogismi suunas. Soovitav kõikidele raamatukogudele. *B. L.*

Loti, P. Naine haaremist. Prants. k. tlk. V. Pomm. Trt. Loodus, 1932. 224 lhk. (LKR nr. 42).

Loti käsitleb omas päevikuna kirjutatud töös meisterlikult eksootilise, läänekultuurist puudutamata Ida-maa elanikke ja kombeid ja on põiminud sellesse liigutava armastusloo haareminaisest Aziyadé'st, kes vaikselt närbub haaremi võrede taga igatsusest armastatu järele. Raamat linnaraamatukogudele. *L. P.*

Luts, O. Avasilmi. Jutustus. Tartu, Noor-Eesti, 1932. 132 lhk. Hind Kr. 1,80. Tiituse kaas ja siseilustused.

See jutustus pakub löike nooremehe, käsitööõpilase, elust, mis on vesteldud Lutsule omase südamlikkusega. Tegelased on kujutatud nagu möödudes ja riivates, kuid esinevad meile suures plastilikkuses. Eriti sobiv noortele, kuid vanadki loevad seda teost, mis tõuseb Lutsu toodangu parimate hulka, suure innuga. *B. L.*

Luts, O. Vaadeldes rändavaid pilvi. Mälestusi IV. Tartu, Noor-Eesti, 1932. 244 lhk. Hind Kr. 3,50.

Lutsu mälestused koolipõlvest tähendavad selle viljaka kirjaniku toodangus uut tõusu, kuna need pakuvad kunstiliselt koondatud kujul vabalt ja haaravalt jutustatud lugusid noorusest, mis on ühtevõrdselt teretunud nii noortele kui vanadele. *B. L.*

Mätk, A. Kivine pea. Roman. Tallinn, „Aktsoon“, 1932. 280 lhk. Hind Kr. 3,75.

Saaremaa kalurite küla elu kujutava romaani peategelaseks on meeldivate omadustega varustatud neiu traagiline saatatus, mis lõpuks pöördub siiski õnnelikkudele radadele. Kirjanik on seda saatust jutustanud paiguti küllalt kunstipäraselt, langedes ainult kohati välja antud raamistikust. Mälki jutustava proosa toodangus kandvamaid teoseid. Sobiv maa- ja linnakogudele. *B. L.*

Metsanurk, M. Taniel heitleb. Jutustus. Trt. Noor-Eesti, 1932. Hind Kr. 3.—

„Taniel heitleb“ käsitab väikese tagasihoidliku ametniku elu praeguse majandusliku ja vaimlise kriisi keerises. Väga suure hoo ja usutavusega on kirjeldanud Metsanurk oma kangelase ainelist allakäiku ja loobumist endistest tõdedest. Ju-

tustise lõpus laseb kirjanik oma kangelasel ajast ja arust läinud vaadete ballastist vabanenuna leida uut võitlusindu ja lõpetab seega üldiselt väga masendavalt mõjuva teose optimistliku pöördega. See väga kokkusurutud vormis avaldatud (ja juba seetõttu sümpaatne) teos annab selge käsituse meie tänapäeva kriisioludest ning on sellisena igati sobiv kõigisse meie raamatukogudesse. O. U.

Raag, A. Mässu vaim. Trt. Postimees, 1932. 302 lhk. Hind Kr. 3.—

Romaan poliitilise tagapinnaga, kirjeldab „149 kommunisti protsessi“ ajastut. Intriigi moodustavad ühe küla naistüübi armastusseiklused kolme mehe vahel. Vahepealse kirjandusena vastuvõetav igasse raamatukogusse. H. M.

Raudsepp, H. Vedelvorst. Komöödia neljas vaatuses. Trt. „Noor-Eesti“, 1932. Hind Kr. 2,50.

H. Raudsepa uues komöödias lasub raskuspunkt harukordselt teravmeelse ja huumorirohke dialoogi arendamisel. Tege- laste kõne laadimine ehtsa rahvapärase naljaga on jõudnud „Vedelvorstis“ peaaegu terves ulatuses koguni teatava ülikül- lastuseni. „Vedelvorst“ on jällegi uueks tõendiseks Raudsepa naljasoone ammutamatusest. Meie parima näitekirjaniku uus teos ei tohiks puududa üheski raamatukogus.

O. U.

Saint-Pierre, B. de. Paul ja Virginie. Trt. Valik, 1932. 107 lhk. Hind Kr. 1,50.

18. sajandi viimase veerandi kuulsusrikkam teos prantsuse kirjanduses. Kujutab truuarbastust kõige oma idüllilikkusega ja selle saatuslikku kurba lõppu. Teos tähtis kirjandusajaloo- liselt, kuid lugemispalaks ka tänapäevale tugeva moraali ten- denti tõttu. H. M.

Sinclair, U. Öli! Romaan. Trt. Loodus, 1932. 496 lhk. (LKR. nr. 37—38.)

Kirjeldab Ameerika õlikuninga poja kujunemisteid kesk kapitalistlikku ühiskonda. Paljastab Ameerika poliitiliste keerdkäikude mustusi ja pahelikke külgi. Teos kõikidele raa- matukogudele. H. M.

Spyri, J. Väike Heidi. 232 lhk. Hind Kr. 2,60.

Jutustus väikesest heast tüdrukust, kes armastab vaba- dust ja loodust ning tunneb ühtlasi igatsust kodu ja vanemate järgi. A. K.

Swan, A. Kaarina suvi. 183 lhk. Hind Kr. 2,40.

Teoses jutustatakse vaheldusrikkalt ühe tütarlapse ela- musi koolivaheajal. Ei puudu siin ka noorte suveseiklusi, nagu

marjulesõitmine tühjale saarele, kust tagasipääs näib võima tuna. Raamatus on hoogu ja põnevust. A. K.

Tammsaare, A. H. Tõde ja õigus. Romaan. IV jagu. Trt. „Noor-Eesti“, 1932. Hind Kr. 6.—.

„Tõde ja õiguse“ IV-ndas jaos Tammsaare joonistab terava sulega karikatuurseid kujusid päraststõjaaegsest Tallinna tõusiklikust seltskonnast. Raskuspunkt ei lasu ometigi mitte niivõrt seltskonnakriitikal kuivõrt peategelase, Indrek Paasi abielu põhjalikul psühholoogilisel lahkamisel ja siit kasvavate probleemide üksikasjalikul ja vaimukal arendamisel. Igatahes kinnitab käesolev „Tõde ja õiguse“ köide veel kindlamini kui enne arvamust, et see teos tervikuna peaks kuuluma meie uuema kirjanduse raudvara hulka ja sellisena loomulikult leiduma igas avalikus raamatukogus. O. U.

Vallak, P. Omakohus. Jutustisi. 170 lhk. Hind Kr. 3,20.

Vallaku tegelased on omapärased inimesed. Autor on neid kujutanud nii usutavalt, et nad kõige grotesksuse juures tunduvad reaalsena. Autor nagu polegi neid välja mõelnud, vaid näinud seal, kus teised tavalised neid pole osanud näha. Soovitav linna raamatukogudele. A. K.

Vuolijoki-Murrik, H. Koidula. Näidend naisest, kes tahtis olla nagu teisedki naised. Tln. Eesti Haridusliit, 1932. Hind Kr. 2,75.

Vuolijoki-Murrik on püüdnud kujutada Koidulat sellisena, nagu ta elab „rahva südames“, nagu rahvas (s. o. kõige laiemad hulgad) ta elu aimab. Teatavasti ei hooli aga laiades hulkades arenevad kujutelmad mitte alati tõest ja nii tundub Murriku pakutud Koidula pilt vähemal või suuremal määral võltsituna. Igal juhul on aga Vuolijoe-Murriku teos küllalt huvitavaks psühholoogiliseks kujutiseks intellektuaalselt teotseva naise kannatusist abielus ja sellisena peaks seegi teos vähemalt kindlama kriitilise meelega lugejale olema kättesaadav kogude kaudu. O. U.

Verne, J. Kapten Granti lapsed. Prants. k. tlk. M. Sillaots. Trt. „Noor-Eesti“, 1932. 458 lhk. Hind Kr. 5,80.

Teos kirjeldab seiklusrikast ja põnevat laevamatka läbi vähetuntud maade. Ühes reisiseltskonnaga läbime imemaid ta võludega, hädaohtudega, imedega kuni reisi õnneliku lõpuni. Noorsoo raamatuna soovitatav kõikidele raamatukogudele.

L. P.

Teaduslik kirjandus.

2. LIIK.

Lellep K. Kehaehitus ja iseloom. 103 lk. Hind 1 kr.

Populaarteaduslikult koostatud teos püüab tõestada, et inimese välise kuju järgi võib selgitada isiku hinge- ja iseloomomadusi. Teos on koostatud peamiselt Ernst Kretschmeri ainetel. Raamatu koost on nii linna- kui maa raamatukogudes.

A. K.

Messer, A. Okkultism ja teadus. Trt. E. K. S. 1932, 114 lk. (Elav Teadus nr. 7). Hind 1 kr.

Teaduslik ülevaade okkultismi arengust ja selle erinähtustist. Selgitatakse telepaatia ja selgeltnägemise mõisteid ning nende võimalikkust. Kohane kõikidele raamatukogudele. H. M.

Nietzsche, Fr. Nõnda kõneles Zarathustra. Trt. E. K. S. 1932. 375 lk. Kr. 4.50.

Inimkonna põhiprobleemide suurteos. Eluväärtus seisab loovas, aktiivses enesemaksmapaneku tahtes, aga mitte eneselalhoiu tungis. Hea on vaid see, mis tuleb tugevusest. Teos kõikidele raamatukogudele. H. M.

Rummo, J. Kõneoskus. Tln. Ühiselu. 1932. 164 lk. Hind kr. 2.40.

Teoses käsitletakse olulisemaid põhireegleid kõneoskuse teooria alal ja esitatakse praktilisi juhiseid nende rakendamiseks meie oludes. Käsitletakse ka massipsühholoogiat, mis esmakordne juhus meie populaarteadusliku kirjanduses. Tõsiselt soovitatav kõikidele raamatukogudele. H. M.

3. LIIK.

Hearnshaw, F. J. C. ja Cole, G. D. H. Sissejuhatus poliitikasse. Trt. E. K. S. 1932, 104 lk. (El. Teadus nr. 8).

Kirjeldatakse poliitiliste aadete arengut Kreekas ja Roomas ning keskajal. Antakse ajalooline ülevaade uueaja poliitiliste organisatsioonide teooriaist ja vormest. Tavalisele lugejale materjali rohkuse ning liigse konspektiivsuse tõttu raskepärane. Teos kasulik õpperingide- ja linnaraamatukogudele.

H. M.

Piip, A. Nüüdne maailmapolitika ja Eesti. Trt. E. K. S. 1932. 114 lk. (Elav Teadus nr. 11). Hind 1 kr.

Tänapäeva poliitiliste suhete ja probleemide kirjeldis. Rahvasteliidu ülesannete ja tegevuse ülevaade, samuti Pan-Euroopa liikumise põhimõtete edasiand. Kirjutatud soravas keeles. Soovitatav kõikidele raamatukogudele. H. M.

Poom, E. Moodne töötetehnika ja majanduskriis. Trt. E. K. S. 1932. 118 lk. (Elav Teadus nr. 6). Hind 1 kr.

Teos annab asjaliku ülevaate moodsa tööstustehnika arengust ja ratsionaliseerimisest. Majandusliku mõtlemisviisi arendamiseks soovitatav kõikidele raamatukogudele. *H. M.*

4. LIIK.

Paris, R. Konrad Mägi. 284 lk. Hind 15 kr.

Selle teosega Paris on annud meile monumentaalse kunstniku monograafia. Autor on siin käsitletud paralleelis Mäe elulugu ja loomingut. See sisult tihe ja välimuselt kaunis raamat ei tohiks puududa üheski linna raamatukogus. *A. K.*

Vaga, A. Eesti kunsti ajalugu. I osa: Keskaeg. 282 lk. Hind 9 kr.

Teos annab üksikasjalise ülevaate kunstide arengust Eestis 13. sajandi algusest kuni 16. sajandi keskpaigani. Raamatus on käsitletud kõik kunstialad nende eriharudega. On juhitud tähelepanu sellele, millist mõju on avaldanud eestlased kunsti arenemisele. Teost kaunistavad 153 hoolega valitud pildistist. Raamat on soovitatav peamiselt linna raamatukogudele. *A. K.*

5. LIIK.

Lodge, O. Energia ja loodusteadusliku maailmakäsituse alused. Trt. E. K. S. 1932. 104 lk. (Elav Teadus nr. 10). Hind 1 kr.

Hästi selgelt ja kujukalt kirjutatud teos. Soovitatav kõikidele raamatukogudele. *H. M.*

Thomalla, C. Uued teed tervisele. Trt. E. K. S. 1932. 124 lk. (Elav Teadus nr. 2). Hind 1 kr.

Teoses antakse ülevaade igapäeva tervishoiu nõuetest ja selgitatakse „vitamiinide“ tähtsust toitumises. Tänapäeva ravimisviisidega peaksid tutvuma kõik rahvaklassid. Soovitatav kõikidele raamatukogudele. *H. M.*

6. LIIK.

Aaslava, E. Moodne kodusisustus. Trt. Eesti Naine. 1932. 83 lk. Kr. 1.60.

Seda raamatut tuleb võtta täiendusena A. Rimmel'i raamatule „Otstarbekohane ja ilus kodu“. Sisaldab peamiselt pildimaterjali. Mööblijoonised on varustatud lähemate seletustega ja mõõtudega. Käsiraamatuks mööblivalmistamisel. Teos linnaraamatukogudele. *H. M.*

Klein, A. Moodne elamu ja ruumide sisustamine. Tln. 1932. 148 lk. Hind kr. 3.

Põhjalikum teos elamukultuuri käsitlemise alal. Antakse ülevaade elumajade ruumijaotuse ratsionaliseerimisest, eriti

väikeelamute seisukohast. Teos kannab puhtpraktilist iseloomu. Soovitatav kõikidele raamatukogudele. *H. M.*

Kogukangakudumiskirju. 85 lk. Hind 1 kr. 60 s.

Käesolev raamat on esimene sellelt alalt. Siia on paigutatud osa neid kangakudumiskirju, mis on ilmunud aastate jooksul kuukirjas „Eesti Naine“. Peale kangakudumiskirjade leidub raamatus vöökudumisõpetus ja kindakirju. Kohane linna- ja maaraamatukogudele. *A. K.*

Remmel, A. Otstarbekohane ja ilus kodu. Trt. E. K. S. 1932. 112 lk. (Elav Teadus nr. 4). Hind 1 kr.

Teoses antakse juhatusi moodsa elamu otstarbekohaseks sisustamiseks. Teos linnaraamatukogudele. *H. M.*

Sild, E. Keedu- ja majapidamisraamat. 488 lk. Hind 4 kr. 20 s.

Raamat sisaldab täieliku kogu maa- ja linnaoludele kohaseid toiduvalmistamise eeskirju ja mitmesuguseid perenaisele vajalikke teadmisi. Uudiseks on juhtnöörid toortoitude valmistamiseks. Segavalt mõjub vaid keeleline külg: nagu vai pro või, ööp pro ööpäev, kiia pro keeda. See üldiselt aga ei sega raamatu kasutamist majapidamises. *A. K.*

7. LIIK.

Kallas, A. Maroko võlus. Trt. E. K. S. 1932. 139 lk. (Kog. teos. 9. anne). Hind Kr. 1,75.

Selle raamatu ridades elab Maroko punaste müüride tuhandeaastane muinasjutt. See on nüüdisaja inimese elav sõna keskaega säilitavale Marokole, kuigi ka seal märgata uueaja tehnika tulekut. Kõikidele raamatukogudele. *H. M.*

Pigafetta, A. Esimene teekond ümber maailma. Trt. E. K. S. 1932. 115 lk. Hind 1 kr. (Elav Teadus nr. 3).

Portugallase Magalhãesi ümber maailma matka kirjeldis. Kultuuriloolise materjalina vastuvõetav kooli- ja linnaraamatukogudele. *H. M.*

Valgamaa. Maateaduslik, tulunduslik ja ajalooline kirjeldus. 598 lk. Hind 7 kr.

Kollektiivne teos, mis ilmunud A. Tammekanni, A. Luha ja E. Kanti toimetusel, annab üksikasjalise läbilõike selle maakonna elust. Ülevaatlik sisujaotus ning nime- ja asjade juhataja kui ka juuresolevad plaanid ja maakaart võimaldavad tarvitada seda teost käsiraamatuna kõigile asjahuvilistele. Raamat peaks leiduma kõigis linnaraamatukogudes. *A. K.*

8. LIIK.

Ferrero, G. Vana-maailma hukkimine. Trt. E. K. S. 1932, 116 lk. Hind 1 kr. (Elav Teadus nr. 5).

Kreeka-Rooma tsivilisatsiooni hukkumist lahendab Ferrero mitmesugustest sisemistest põhjustest mõjutatud aeglase lagunemise ja sügava poliitilise kriisi tagajärjena. Teos kooli- ja linnaraamatukogudele. *H. M.*

Snell, F. J. Garibaldi. Trt. E. K. S. 1932. 148 lk. Hind 1 kr. 75 s.

19. sajandi suurima kangelase, Itaalia vabastaja, Giuseppe Garibaldi elulugu, tema tegevuse ja sõjaseikluste kirjeldus. Populaar-teadusliku teosena eriti soovitatav kooli- ja avalik- kudele raamatukogudele. *H. M.*

Tuglas, Fr. Eesti Kirjameeste Selts. Trt. E. K. S. 1932. 335 lk. Hind 6 kr.

Peaaegu kõik meie tegelased XIX-nda sajandi viimasel veerandil on olnud seotud nii või teisiti Eesti Kirjameeste Seltsiga ja seetõttu võimaldab Eesti Kirjameeste Seltsi ajaloo jälgimine heita avarat pilku kogu meie kultuuriellu sel aja- järgul. Tuglas on kasutanudki seda võimalust väga ohtrasti ja nii kerkib plastilisena meie silmade ette tolleaegne vaimline õhkkond ühes ajajärgu juhtivate isikute kujudega, J. Hurda, C. R. Jakobsoni, M. Veske, H. Treffneri, J. Köleri, K. A. Her- manni, J. Jõgeveri ja teistega. Kuna Tuglase käsitlusviis ül- diselt on lihtne ja selge, siis ei tohiks selle raamatu lugemine sünnitada raskusi kellelegi, ja seepärast võib raamatut soovi- tada julgesti niihästi linna- kui ka maaraamatukogudele.

O. U.

Wells, H. G. Suur maailmasõda. Trt. E. K. S. 1932. 112 lk. Hind 1 kr. (Elav Teadus nr. 1).

Wells esitab meile elava ülevaate enne maailmasõda valit- sevast imperialismist Euroopas, mis viis sõjale. Maailmasõja sündmused oma õudustega ning pärast sõjaaegsed kriisid saa- vad meile selgeks selle raamatu lugemisega. Raamat kõiki- dele raamatukogudele. *H. M.*

Ülaltoodud 1932. a. kirjanduslike uudis- teoste nimistu koostamisest võtsid osa:

A. Kettman (A. K.), B. Linde (B. L.)

H. Mugasto (H. M.), L. Ploompuu (L. P.),

O. Urgart (O. U.).

Lühikesi teateid.

TALLINNA KESK. JA HARUKOGUDE KASUTAMINE.
on läinud aastal võrreldes 1931. aastaga tunduvalt kasvanud. Aas- ta jooksul laenati koju 488.294 köidet ja anti kohallugemiseks 13.007 köidet, kokku võeti lugemiseks 501.301 köidet. Eelmisel aastal

võeti lugemiseks 417.733 köidet. Tarvitamine on kasvanud eelmise aastaga võrreldes 20 protsenti. Tõusuks on suuresti kaasa aidanud tagatise ärajätmine harukogudes 1. aprillist l. a. alates, kui ka tööpuudus.

RIIGI KESKARHIIVI TOIMETISED.

Eesti Riigi Keskarihiiv alustas 1931. a. oma toimetiste väljaandmist. Neist ilmus esimene vihik „Polonica Eesti Riigi Keskarihiivis“ N. Treumuthi ja O. Liivi koostatult (160 lhk.) 1931. a. suvel ja teine vihik „Eesti Riigi Keskarihiivi tegevuse ülevaade 1921—1932 ja arhiivide loend“ (VIII + 180 lk.) l. a. jõuluks.

Keskarihiiv kavatses toimetisi välja anda sel määral, kui võrd seda tööde seis ja ainelised võimalused lubavad. Toimetised on mõeldud kolmes seerias, vastavalt ainekule ja sisule. Esimeses seerias leiaksid aset ülevaated Keskarihiivi tegevusest, kataloogid üksikutest arhiividest, arhiivitehniliste ja teoreetiliste küsimuste selgitamine, aruanded jne. Nimetatud esimese seeria alla kuuluvad ka seni ilmunud kaks vihku. Teises seerias avaldatakse Keskarihiivi materjale, mis käsitlevad teatud küsimuste kompleksi; dokumentide ja ürikute kogusid vastavate sissejuhatustega ja tekstikriitiliste märkustega, registritega jne. Kolmandasse seeriasse tuleksid Keskarihiivi materjalidel põhjeneda uurimused. R. A.

EESTI FILOLOOGIA JA AJALOO BIBLIOGRAAFILISED AASTAÜLEVAATED JÄTKUVAD.

Õpetatud E. Selts algas „E. filoloogia ja ajaloo aastaülevaate“ väljaandmist 1922. aastal, mil ilmus ülevaade 1918. a. kohta. Järgneval aastal ilmus ülevaade 1919. a. ning 1926. a. ülevaade 1920. a. kohta. Kuue viimase aasta jooksul pole aga ühtki köidet juurde tulnud. Käesoleval aastal tahetakse aga vähemalt kaks köidet välja anda, millest üks annaks ülevaate 1921. a. ning oleks endiselt toimetatud prof. V. Andersoni poolt, kuna teine köide annaks ülevaate 1929. aastast prof. H. Moora toimetusel. Vahepealsed (1922—28) aastad on koostamisel ning loodetavasti võtab edaspidi nende ilmumine kiirema tempo. R. A.

RIIGIRAAMATUKOGU JA -ARHIIVI DIREKTORI ABI P. VANNARI,

kelle ülesandeks peamiselt Riigiraamatukogu juhatamine, läks 1. veebruaril s. a. pensionile.

P. V. on sündinud 15. (27.) aug. 1866. a. Tallinnas. Lõpetanud Tallinnas kubermangu gümnaasiumi, millejärele õppinud Peterbur. ülikoolis, kus 1890. a. sooritanud riigieksami I j. diplomiga. Töötanud lühemat aega Peterburi ülikooli geoloogia kabi-

neti konservaatoriga ja Varssavi ülikooli paleontoloogia kabineti laborandina, siirdus 1892. a. Peterburi füüsika keskobservatooriumi teenistusse observaatorina, füüsikuna, raamatukoguhoidjana ja lõpuks osak. juhatajana, millises ametis olnud kuni opteerumiseni Eestisse 1921. a. Töötanud õpetajana Tallinna keskkoolides 1921. ja 1922. a. ja 1. jaanuarist 1923. a. Riigiraamatukogu ja -arhiivi abidirektorina. Omandanud teaduslikkude tööde eest geoloogia ja meteoroloogia alalt mitu kuldauraha Vene maa-teaduse seltsilt ja Peterburi ülikoolilt.

R. A.

AVALIKUD RAAMATUKOGUD 1929/30. A.

Kuukirjas „Eesti Statistika“ nr. 1 l. a. on ilmunud A. Tuisu ülevaade avalikkudest raamatukogudest 1929/30. aastal. Toodud andmeist selgub, et sel aastal töötas 618 avalikku raamatukogu, neist 42 linnas ja 576 maal. Raamatuid oli neis kogudes 493.091 köidet. Sellest arvust langeb linnadele 158.676, maale 334.415 köidet. Iga 100 elaniku kohta tuli raamatuid 44 köidet. Suuruse järgi oli maal 201—1000 köitelisi kogusid 81 protsenti. Sisu järgi oli kogudes ilukirjandust 59 protsenti, teaduslikku 38 protsenti ja lastekirjandust 3 protsenti. Eestikeelsed raamatud moodustasid üldarvust 77 protsenti.

Laenajate arvu teatasid 595 kogu, kellel kokku oli 78.248 laenajat, mis teeb 7 prots. elanikkude arvust. Laenati 604 raamatukogu teadetel üldse 1.383.315 köidet, mis teeb 1,2 köidet ühe elaniku kohta. Loetud raamatutest oli ilukirjandust 79,5%, teaduslikke 18,3% ja lastekirjandust 2,2%.

Kulutati raamatukogudele 613 kogu andmetel üldse 225.632 krooni, sellest uute raamatute soetamiseks 95.224 krooni. Riigilt saadi toetusena 49.616 krooni. Omavalitsused kulutasid raamatukogudele 126.238 krooni.

A. S.

MÕNED ARVUD MEIE RAAMATUTE JA AJAKIRJANDUSE KOHTA.

1932. a., kuigi möödunud raske majandusliku surutisaasta tähe all, pole jälgi jätnud raamatu ja ajalehtede ning ajakirjade produktsiooni peale. Vähemalt arvuliselt pole seisakut, veel vähem tagasiminekut, vaid koguni tõus, mis ikka omane olnud meie iseseisvusaastate toodangule.

Raamatuid on ilmunud l. a. jooksul 1550, neist vähemaid trükitöid (aruanded, põhikirjad j. t.) 430. Keelte järele jaguneb üldtoodang: eestikeelseid 1378 ja võõrkeelseid 172. Ilmumiskoha järele on Tallinnas ilmunud 763, Tartus 614 ja teistes linnades kokku 173. Nii näeme, et trükitoodete andjaks on meil peamiselt kaks keskust — Tallinna ja Tartu, andes ligi 90% üldtoodangust,

kusjuures Tallinn annab peamiselt ametlikke väljaandeid ja ühiskonna — ning rakendusteaduse alalt, kuna Tartu annab ilukirjandust ja teaduslikke raamatuid.

Ka ajakirjandus näitab tõusu. Kui 1931. a. ilmus ajalehti ja ajakirju kokku 300 ümber, siis 1932. a. toodang on 335, neist ajalehti 115 ja ajakirju 220. Keelte järele on eestikeelseid 285 ja muukeelseid 50. Ilmumiskoha järele: Tallinnas 168, Tartus 64 ja mujal 103. Kõige enam ilmub kuukirju, nimelt 81, sellejärele määramata sagedusega — 73, nädalaväljaandeid — 57, kaks korda kuus — 34, 3 korda nädalas — 32 jne. Päevalehti kuus korda nädalas ilmus 13.

R. A.

NÜÜDISAJA EESTIMAA RAAMATUKOGUNDUSEST

on dr. H. Weiss kirjutanud Saksa raamatukogunduse ajakirjas „Bücherei und Bildungspflege“ läinud aasta viimases numbris pikeema ülevaate. Asjalikus ja ülevaatlikus kirjutises on antud kõige pealt lühike ülevaade Eesti raamatukogude arenemisest; siis peatutakse pikemalt ja üksikasjalikumalt raamatukogunduse praeguse seisundi juures. Lõpuks käsitatakse lühidalt Saksa raamatukogunduse seisundit ja märgitakse, et majanduslikkude raskuste tõttu vähendatud riiklik toetus ähvardab asetada senised saavutised raamatukogunduse alal küsimusemärgi alla.

A. S.

ARHIIVINDUSE KÄSIRAAMAT I

ilmus neil päevil Akadeemilise Kooperatiivi kirjastusel. Käsiraamatus kirjutavad Riigi Keskarhiivi juhataja O. Liiv, osak. juhat. A. Perandi, Tartu linna arhiivi juhat. E. Tender ja Tallinna l. arhiivi uuema osak. korraldaja R. Kenkman. Käsiraamatus leiavad käsitamist: arhiivi mõiste, ajalugu ja ülesanded; arhiivi korraldamine, kataloogid jne.; arhiivi kaitse; arhivaari ülesanded, kutseharidus jne.

See vajalik käsiraamat arhivaaridele on sama tarvilik arhiivi kasutajatele ja pakub huvi raamatukoguhoidjaile. R. A.

AJAKIRJADE SISUREGISTRITEST.

Ajakirjades ilmub meil õige põhjalikke kirjutisi, mida aga sealt hiljem, meie ajakirjade küllalt rohke arvu ja aastakäikude juures, raske leida ja nii mitmedki kirjutised jäävad peagi unustusse. Asja parandab aga suurel määral teatavate ajavahemikkude järele väljaantavad sisuregistrid. Ses suunas ongi esimesi samme astunud ja loodetavasti õhutab see järeltegemist.

1931. aastal ilmus: *Põllumajandusliku ajakirja Agronomia kümne aastakäigu (1921—1930) bibliograafia*. Koostanud Jaan Mets ja Elmar Roger. Tartus, 1931. Ajakirja „Agronomia“ kir-

justus, 28 lhk., mis toob ilmunud kirjutised ainete järele kaheksühes osas. Puuduseks on autorite registri puudumine, mis seda enam tarvilik, et osakondades kirjutised ei ole toodud autorite tähestiku järele, vaid kronoloogiliselt, mis autori järele otsides kirjutise kätteleidmist raskendab.

Teiseks tähtsamaks ajakirja sisuregistriks on: „*Eesti Kirjanduse*“ *sisuregister 1906—1930. a. Toimetanud Oskar Urgart. Tartu, 1932. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus. 104 lhk. Hind Kr. 3.—* Kahtlemata on meie tähtsamaid ajakirju kuukiri „*Eesti Kirjandus*“, mis ilmuma hakkas 1906. aastal ning mis on annud 25-aastakäigus umb. 15.000 leheküljel ligi 2000 erikirjutist ja milles suur osa kirjutistest sääraseid, millel püsiv väärtus. Sellest rägastikust mõne tarviliku kirjutise leidmine ilma sisuregistriga on õige aeganõudev. Kõne all olev sisuregister on koostatud asjatundlikult ning selle juures on arvestatud kõigi võimalikkude kasustajate soovidega. Liigitus registris on sisuline, jagunedes seitsmesse osakonda, millised omakorda tarviduse järele jagunevad alaosakondadesse. Näiteks on viiendaks osakonnaks ajalugu, mille alaosakondadeks: 1. üldist; 2. linnade ajalugu; 3. kultuurajalugu; 4. majandusajalugu; 5. kiriku ajalugu; 6. kunstiajalugu; 7. kooliajalugu; 8. heraldika; 9. arhiivindus; 10. statistika; 11. uuem ajalugu. Sisulise jaotuse lõppu on paigutatud isikunimedede register.

„*E. Kirjanduse*“ sisuregister on tarvilik teatmeteos mitte üksi lisana „*E. Kirjanduse*“ aastakäikude juurde, vaid ka neile, kes kuukirja ei oma, et orienteeruda kuukirja väärtuslikus sisus, leida sealt tarvilik kirjutis, et siis juba kogudest vastav aastakäik ja number laenata.

R. A.

STETTINI RAAMATUKOGUNDUSE KOOL.

Stettini linnaraamatukogu juures, mille juhiks tuntud raamatukogunduse tegelane dr. Ackerknecht, avati 1. nov. l. a. raamatukogunduse kool. Stettini raamatukogunduse kool erineb Berliini omast selle poolest, et ta valmistab ette ainult rahvaraamatukoguhoidjaid.

A. S.

BALTI RAAMATUNÄITUS PRAHAS.

Jaauari teisel poolel korraldati Prahast linnaraamatukogu ruumides Balti raamatunäitus, millest osa võttis peale Eesti, Läti ja Leedu ka Soome. Eesti osa korraldas Haridus-Sotsiaalministeeriumi kunsti ja teaduse osakond. Uuemad raamatud saadi väljapanekuteks peamiselt kirjastustelt, vanemad väljaanded Arhiivraamatukogust. Viimane andis ka statistilisi andmeid eesti raamatu arengust diagrammide jaoks. Näituse kataloogi sissejuhatuses on ülevaade antud ka eestikeelse raamatu arengust.

R. A.

LEEDU RAAMATUKOGUHOIDJAD ORGANISEERUNUD.

Kui 1930. a. sügisel Riias peeti Balti riikide raamatukoguhoidjate konverentsi, siis tekitas raskusi Leedu osavõtu küsimus, kuna seal puudus veel raamatukoguhoidjate organisatsioon, kes omad asemikud konverentsile oleks saatnud. Asja lahendati tolkorral nii, et Leedu raamatukogundust juhtivad tegelased ise määrasid esindajad, kusjuures silmaspidades, et igat liiki raamatukogud (teaduslikud-, sõjaväe-, rahva- j. t. kogud) oleksid esindatud. Hiljem ei saanud Leedu anda oma asemikku Balti raamatukoguhoidjate keskbüroosse, lükates selle määramise edasi seniks, kuni nad jõuavad organiseeruda. Möödunud aasta lõpul jõuti ühing registreerida ning kohe algas raamatukoguhoidjate koondamine, mis õige edukalt on edenenud. R. A.

TAANI RAAMATUKOGUDE VALITSUSE KOKKUVÕTE

raamatukogudest 1931/32. aastal annab väga huvitava pildi praegusest Taani raamatukogunduse seisundist:

Suur-Kopen-

	haagenis	Linnades	Maal	Kokku
Raamatukogude arv.	3	79	752	834
Köidete arv	381.189	853.126	952.248	2.186.563
Laenatud köiteid	2.421.867	3.380.624	2.401.461	8 203 952
Omavalitsuste toetus	829.537	546.468	192.567	1.568.572
Riiklik „	186.255	642.100	245.741	1.074.096
Muu „	3.000	151.328	130.250	284.578

Võrdluste tegemiseks olgu märgitud, et Suur-Kopenhaagenis on 731.500 ja teistes linnades 701.000 elanikku. Taanimaa elanike arv on ümmarguselt 3,5 miljoni. Raamatukogudele kulutati ühe elaniku kohta 0,8 krooni.

Raamatukogudele antavat riiklist toetust kärbiti 1931/32. aastal 10 protsendi võrra. A. S.

BELGIA RAAMATUKOGUDE VÕRKU

kuulus 1929. aastal 2188 raamatukogu 3.815.002 köitega. Registreeritud laenajaid oli 585.000, kes lugeda võtsid 7.500.000 köidet. Raamatukogude toetuseks kulutas riik 2.205.000 franki. Belgias on 8.100.000 elanikku.

TRÜKITUD NIMESTIKU KAARDID.

Rootsi Raamatukoguhoidjate Ühing pöördus 10. dets. l. a. kõigi raamatukogude poole ettepanekuga tellida ette trükitud kaarte. Kaardid trükitakse kõigist tähtsamaist uudisteostest niihästi ilukirjandusest kui teaduslikest. Trükitud kaartide arv oleks umbes 700 ja maksaksid 28 krooni. Tellida võib ka üksikuid kaarte hinnaga 10 ööri tükk. A. S.

ROOTSI LINNARAAMATUKOGUDES,

milliseid arvult 102, oli 1931. aastal 1.284.574 köidet. Elanikke linnades 1.970.447 hinge. Registreeritud laenajaid oli 246. 314 isikut, kes laenasid 4.553.849 köidet.

Maal oli 1930. aastal 1143 raamatukogu 962.000 köitega, 144.000 laenaja ja laenutusega 1.121.000 köidet.

Kulutati Rootsis raamatukogudele 1930/31. aastal 4,2 miljoni krooni, mis teeb 0,7 krooni ühe elaniku kohta.

RIIKLIK TOETUS SOOME RAAMATUKOGUDELE.

Soomes hakati 1918. aastast peale järjekindlalt andma riiklikku toetust raamatukogudele. Kuni 1921. aastani toimus toetuse jagamine eraorganisatsioonide kaudu. Siis loodi eduskunna sellekohase otsuse põhjal riiklik raamatukogude toimkond, kes ise hakkas jagama toetusi. 1921. aastal said riiklikku toetust 330 raamatukogu, kogusummas 289.950 marka. 1928. aastal anti juba toetust 760 raamatukogule, ühtekokku 1.296.590 marka. Peale selle kulutas riik raamatukogude toimkonna ülalpidamiseks sel aastal 403.410 marka. 1929. aastal hakkas maksma rahva-raamatukogude seadus, mille järgi riik kannab 50 protsenti raamatukogude tegelikest kuludest. Selle seaduse põhjal tõusid kulud raamatukogudele üle 100 protsendi. 1929. aastal anti 843 raamatukogule toetuseks 2.663.083 marka, 1930. aastal kulutati toetuseks 2.938.084 marka, 1931. aastal 2.819.292 marka ja 1932. aastal 2.993.957 marka. Peale selle veel riikliku raamatukogude toimkonna kulud. 1931. aastal kulus selleks 580.576 marka.

A. S.

SOOME RAAMATUKOGUDE SEADUS MUUDETUD.

Rahvaraamatukogude seaduse alusel, mis maksma hakkas 1. jaan. 1929. aastal, tasus Soomes riik omavalitsustele 50 protsenti raamatukogude tegelikest kuludest. Läänud aastal muutis eduskund seadust nii, et omavalitsustele makstakse valitsuse äranägemisel 35—50 protsenti rahvaraamatukogude tegelikest kuludest. Ühele omavalitsusele raamatukogude jaoks antav toetus ei või tõusta üle 30.000 marga.

Vallas asuv ühing või selts võib saada toetust oma raamatukogule, kui see on publiku tarvitada, 35—50 protsenti valitsuse äranägemisel, kuid ühele ühingule või seltsile antav toetus ei või tõusta üle 1000 marga ja valla kohta üle 5000 marga.

Selle seaduse põhjal on nüüd valitsus määranud, et 1933. aasta riiklik toetus raamatukogudele on 35 protsenti raamatukogu tegelikest kuludest ja ülemmäär 24.000 marka.

Edasi tuli eduskunnas harutusele rahanduskomisjoni sooviavaldu, et riiklik raamatukogude juhtimine, millele nüüd kulub üle

poole miljoni marga, koondataks riigi-koolivalitsuse juure, et kulusid kokku hoida. Hääletamisel lükkas eduskund selle ettepaneku 90 häälega 85 vastu tagasi. Seega jääb Soome raamatukogunduse juhtijaks endiselt riiklik raamatukogude toimkond. A. S.

RAAMATUKOGUHOIDJATE ÜLEKÜLLUS PÕHJA-AMEERIKA ÜHENDRIIGES.

Ühendriikide raamatukoguhoidjaile valmistab suurt tuska kutselise ettevalmistusega raamatukoguhoidjate üleküllus. Praegu on P.-A. Ühendriiges töötamas 35 raamatukoguhoidjate kooli ja nende iga-aastane lõpetajate arv tõuseb ligi 1500 inimesele. Veel 1927. aastal oli nõudmine kutselise ettevalmistusega raamatukoguhoidjate järele nii suur, et õppijaile pakuti kohti tihti juba enne kooli lõpetamist. Nüüd aga tuleb otsida ja oodata, kuni mõni koht vabaneb. Arvatakse, et koole on liiga palju ja nad lasevad rohkem raamatukoguhoidjaid välja, kui tegelikult vajab. P.-A. Ühendriiges on umbes 30.000 raamatukoguhoidjat, kellel see amet elukutseks. A. S.

AVALIKUD RAAMATUKOGUD TERVES MAAILMAS

Ameerika Raamatukoguhoidjate Liidult ilmub k. a. kevadeks raamat „*Status of the Popular Library Movement Throughout the World*“. Selles antakse iga maa aval. raamatukogundusest ajalooline ja nüüdisaegne ülevaade, eriti aga õiguslisest alusest, organisatsioonist, kataloogidest jne. Eesti osa on kirjutanud R. Antik.

Teos töötab meie raamatukogunduse tegelastele ja raamatukogundust juhtivatele asutistele ning isikutele saada õige vajalikuks, kust leida mõndagi eeskujut, mis kasuks võiks tulla meie noorele raamatukogundusele. R. A.

S I S U K O R D.

SISUKORD.

<i>H. Mugasto.</i>	Kümnendliigitus	3—69
<i>A. Jürman.</i>	Raamatukogunduse oludest Soomes	70—73
<i>A. Sibul.</i>	Linna av. raamatukogude kasutamisest 1931/32. a.	74—76
<i>A. Juulman.</i>	Viru av. raamatukogude võrgust	76—77
<i>F. Puksov.</i>	Eesti raamatute üldnimestik 1924—1928	77—78
	R. Antik. Eesti raamatute üldnimestik 1918—1923.	
„	Richard Antik, Eesti ajakirjandus 1766—1930	78—79
<i>R. Antik.</i>	Tartu ja Pärnu trükikoda ja raamatukaup- lemisest rootsiajal	79—80
<i>A. Sibul.</i>	Statistilisi andmeid Soome raamatukogudest	80—81
<i>B. Linde.</i>	Praha linna keskraamatukogu	81—82
<i>H. Mugasto.</i>	Av. raamatukogudele soovitatud raamatute nimestik	82—83
<i>K. Kihlevalt.</i>	Skandinaavia raamatukogudest	83—85
„	Nõukogude Venemaa raamatukogusid	85—86
<i>A. Sibul.</i>	Eesti Raamatukoguh. Ühingu tegevusest 1932. a.	86—88
	Üleriiklisel Raamatukoguhoidjate Päeval 14. veebr. 1932. a. vastu võetud resolutsioonid	89
<i>A. Sibul.</i>	Tallinna keskraamatukogu	89—91
	1932. a. kirjanduslikke uudisteoseid	91—102

LÜHIKESI TEATEID:

1. Tallinna kesk- ja harukogude kasutamine 102—103
2. Riigi Keskarhiivi Toimetised 103

3.	Eesti filoloogia ja ajaloo bibliograafilised aastaülevaated	103
4.	Riigiraamatukogu ja -arhiivi direktori abi P. Vannari	103—104
5.	Aval. raamatukogud 1929/30. a.	104
6.	Mõned arvud meie raamatute ja ajakirjanduse kohta	104—105
7.	Nüüdisaja Eestimaa raamatukogundusest	105
8.	Arhiivinduse käsiraamat I	105
9.	Ajakirjade sisuregistritest	105—106
10.	Stettini raamatukogunduse kool	106
11.	Balti raamatunäitus Prahast	106
12.	Leedu raamatukoguhoidjad organiseerunud	107
13.	Taani raamatukogude valitsuse kokkuvõte	107
14.	Belgia raamatukogude võrk	107
15.	Trükitud nimestiku kaardid	107
16.	Rootsi linnaraamatukogud	108
17.	Riiklik toetus Soome raamatukogudele	108
18.	Soome raamatukoguseadus muudetud	108—109
19.	Raamatukoguhoidjate üleküllus Põhja-Ameerika Ühendriigis	109
20.	Aval. raamatukogud terves maailmas	109

Käesolev number saadetakse tasuta kõikidele liikmetele, kes tasunud 1932. a. liikmemaksu.

Ajakirja

„KODUKESKKOOL”

tellivad:

- 1) Kõik iseõppijad, kes soovivad saada keskkooli haridust, kuid kellel puuduvad võimalused õppimiseks tavalisis keskkooles;
- 2) kõik algajad repetiitorid ja tunniandjad keskkooli aineis;
- 3) kõik humanitaargümnaasiumide õpilased, kes soovivad teatava klassi õppekursuse kordamiseks saada ülevaatlikku konspekti.

„Kodukeskkooli“ toimetuse Peatoimetaja — Ernst Peterson. Toimetaja — Gustav Puu. Toimetuse liikmed: dr. O. Bekman — Gustav Adolfi güm. õpetaja. J. Grüntal — Tallinna linna koolinõunik. R. Gutman — Tallinna linna 2. tütarl. güm. õp. E. Kimmel — Tall. linna 1. tütarl. güm. õpet. Mag. phil M, Meiusi — Gustav Adolfi güm. õpet. V. Orav — Gustav Adolfi güm. õpet. E. Peterson-Asson — Tall. linna 2. tütarl. güm. õpet. V. Peet — Gustav Adolfi güm. õpet. H. Pezold — Tall. linna poegl. kom. güm. õpet. R. Stümper — Gustav Adolfi güm. õpet. E. Susi — pr. E. Lenderi güm. õpet. P. Viires — Prantsuse Lütseumi õpet. A. Õunapuu — Tallinna tehnikumi õp.

„KODUKESKKOOL“ ilmub igal laupäeval.

Tellimisi võtab vastu talitus: TALLINN, KINGA t. 8—1, kella 10—16. 1. klassi tellimisi võetakse veel vastu. Klassi kursused — Kr. 35.—. Maks võimaldatud osade viisi

Eesti Hariduse Sõprade Seltsi juhatus.

Hind Kr. 1.—